

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków

Nr 4

Lipiec-Sierpień 1946 r.

TREŚĆ

A. CZĘŚĆ URZĘDOWA

DEKRETY:

- Poz. 121 z dnia 9 kwietnia 1946 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych w okresie powojennym.
- Poz. 122 z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi.
- Poz. 123 z dnia 14 maja 1946 r. o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego funkcjonariuszów państwowych.
- Poz. 124 z dnia 12 czerwca 1946 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY:

- Poz. 125 z dnia 1 kwietnia 1946 r. w sprawie egzaminów z zakresu materiału nauczania szkoły powszechnej.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KULTURY I SZTUKI:

- Poz. 126 z dnia 7 grudnia 1945 r. w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa muzycznego.

ZARZĄDZENIA MINISTRA OŚWIATY:

- Poz. 127 z dnia 12 marca 1946 r. w sprawie statutu Państwowych Instytutów Pedagogicznych.
- Poz. 128 z dnia 2 maja 1946 r. w sprawie uznania kwalifikacyj zawodowych osób, które posiadają świadectwa radzieckich zakładów kształcenia nauczycieli.
- Poz. 129 z dnia 11 maja 1946 r. w sprawie organizacji roku szk. 1946/47 w szkolnictwie powszechnym i zakładach kształcenia nauczycieli.
- Poz. 130 z dnia 20 maja 1946 r. w sprawie organizacji roku szk. 1946/47 w szkolnictwie zawodowym.

OKÓLNIKI MINISTERSTWA OŚWIATY:

- Poz. 131 z dnia 19 marca 1946 r. w sprawie powoływania do służby czynnej nauczycieli emerytowanych.
- Poz. 132 z dnia 2 kwietnia 1946 r. w sprawie egzaminu końcowego dla uczniów gimnazjów handlowych i spółdzielczych dla dorosłych.
- Poz. 133 z dnia 3 kwietnia 1946 r. w sprawie powoływania wojewódzkich komisji oświatowych.
- Poz. 134 z dnia 10 kwietnia 1946 r. w sprawie doksztalcania nauczycieli szkół dla dorosłych.
- Poz. 135 z dnia 18 kwietnia 1946 r. w sprawie przyjmowania uczniów do szkół średnich ogólnokształcących i innych spraw dotyczących tychże szkół.
- Poz. 136 z dnia 15 kwietnia 1946 r. w sprawie doksztalcania młodocianych czasowo nie pracujących.

KOMUNIKATY MINISTERSTWA OŚWIATY:

- Poz. 137 W sprawie tymczasowej organizacji Ministerstwa Oświaty.
Poz. 138 W sprawie dowodów rozliczeń stołówek i kosztów podróży służbowych.
Poz. 139 W sprawie stosowania przepisów o robotach i dostawach.

OKÓLNIKI KURATORIUM:

- Poz. 140 Nr. 23 w sprawie legitymacyj uczniowskich.
Poz. 141 Nr. 24 w sprawie Dz. Urz. Ministerstwa Oświaty i Dz. Urz. Kuratorium.

ZARZĄDZENIA I KOMUNIKATY KURATORIUM:

- Poz. 142 z dnia 15 czerwca 1946 r. w sprawach: a) Czasopisma „Nowa Szkoła“, b) kontroli władz szkolnych przez Wojew. Rady Narodowe, c) zabezpieczenia zabytków przyrody.
Poz. 143 z dnia 10 lipca 1946 r. w sprawie pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego.
Poz. 144 z dnia 10 lipca 1946 r. w sprawie pogłębienia zagadnień spółdzielczych.
Poz. 145 z dnia 26 czerwca 1946 r. w sprawie drzewa na urządzenia wewnętrzne szkół.
Poz. 146 z dnia 26 czerwca 1946 r. w sprawie wpłaty zwrotów na wznowienie kredytów.
Poz. 147 z dnia 8 lipca 1946 r. Ubezpieczenia społeczne.
Poz. 148 z dnia 24 lipca 1946 r. w sprawie zużytych znaczków z korespondencji dla Ligi Morskiej.
Poz. 149 W sprawie ulg przejazdowych dla wycieczek szkolnych.
Poz. 150 Konkursy i ogłoszenia.
Poz. 151 Wykaz podręczników i wydawnictw szkolnych zatwierdzonych przez Min. Oświaty.

B. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

1. Sprawozdanie z działalności Kuratorium O. S. K. w r. szk. 1945/46 (ciąg dalszy).
2. Dr. H. Mrozowska: Czego i jak mamy uczyć z historii w bieżącym r. szk.
3. Przegląd najnowszych wydawnictw pedagogicznych.
4. Kronika

CZĘŚĆ URZĘDOWA

Poz. 121.

DEKRET

z dnia 9 kwietnia 1946 r.

o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych w okresie powojennym.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Przerwy w pracy nauczycielskiej w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 sierpnia 1945 r. spowodowane wojną i jej skutkami, nie są brane pod uwagę przy ustalaniu okresu praktyki przedegzaminacyjnej, wymaganej w myśl art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258).

Art. 2. Czasu pracy w szkołach prowadzonych przez władze okupacyjne nie wlicza się do okresu pięcioletniego, przewidzianego w art. 10 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.

Czasu od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 sierpnia 1945 r. nie wlicza się do okresu dziesięcioletniego, przewidzianego w art. 11 tegoż rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r.

Art. 3. Do końca 1950 r. kurator okręgu szkolnego może zwolnić od obowiązku składania praktycznego egzaminu nauczycieli, których praca nauczycielska uznana została za co najmniej dostateczną.

Adt. 4. Wykonanie niniejszego dekretu porusza się Ministrowi Oświaty.

Art. 5. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dn. ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:
Edward Osóbka-Morawski

Minister Oświaty:
Czesław Wycech.

Poz. 122.

DEKRET

z dnia 17 kwietnia 1946 r.

o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Biblioteki i zbiory biblioteczne, zarówno krajowe, jak znajdujące się za granicą, a będące własnością lub w posiadaniu obywateli polskich lub instytucji polskich, uznaje się za narodowe mienie kulturalne, powołane do służenia dobru ogólnemu.

2. Przez zbiory biblioteczne rozumie się wszelkiego rodzaju druki (książki, czasopisma, druki ulotne itd.), rękopisy, mapy, nuty i ryciny jako materiał czytelniczy (użytkowy) lub zabytkowy (muzealny). Określone zasoby tych materiałów tworzą księgozbiory. Księgozbiory użytkowane czytelniczo pozostają w zawiadywaniu następujących instytucji:

- 1) bibliotek, których zadaniem jest społeczne bądź prywatne użytkowanie zbiorów,
- 2) wypożyczalni dochodowych, udostępniających swoje zasoby w celach zarobkowych,
- 3) Biblioteki dzielą się na:
  - 1) publiczne tj. utrzymywane przez Państwo lub inne związki publiczno-prawne,
  - 2) społeczne, stanowiące własność stowarzyszeń lub instytucji społecznych,
  - 3) prywatne, stanowiące własność instytucji lub osób prywatnych, przystosowane do społecznego udostępnienia ich zbiorów,
  - 4) domowe, nie przystosowane do społecznego udostępnienia ich zbiorów, lecz służące wyłącznie do osobistego użytku ich właścicieli.

4. Dekret niniejszy nie dotyczy bibliotek domowych z wyjątkiem przypadków, o których jest mowa w art. 2 ust. 2.

Art. 2. 1. Celem prowadzenia w społeczeństwie jednolitej działalności kulturalnej za pomocą książki i bibliotek oraz umożliwienia każdemu obywatelowi korzystania ze zbiorów bibliotecznych całego kraju tworzy się ogólnokrajową sieć bibliotek publicznych, utrzymywanych przez Państwo lub inne związki publiczno-prawne.

2. Minister Oświaty może włączyć do sieci, z zastrzeżeniem praw własności, również biblioteki społeczne i prywatne za zgodą ich właścicieli. Minister Oświaty może bez zgody właścicieli zarządzić włączenie w całości lub częściowo naukowych bibliotek społecznych i prywatnych do sieci bibliotek publicznych oraz przejmować w wyjątkowych przypadkach na wniosek Państwowej Rady Bibliotecznej biblioteki prywatne i domowe i oddawać je w formie depozytu zakładom szkolnym i naukowo-badawczym, o ile tego wymagać będą potrzeby oświaty i nauki. Przepis ten nie może stosować się w przypadkach, kiedy biblioteka jest warsztatem pracy właściciela. Państwo poręcza właścicielom całość ich zbiorów w związku

z udostępnieniem tychże dla celów publicznych, zwraca właścicielom wynikające stąd koszty i udziela tym bibliotekom pomocy finansowej i organizacyjnej, celem umożliwienia im spełniania zadań, jakim one mają służyć.

3. Biblioteki włączone do sieci służą dobru i pożytkowi publicznemu przez gromadzenie, zabezpieczenie, opracowywanie i udostępnianie swoich zbiorów bezpośrednio lub drogą między-bibliotecznego wypożyczenia na podstawie i w ramach przepisów, jakie w tym względzie wyda Minister Oświaty.

Art. 3. Naczelną nadzór i opiekę nad bibliotekami i zbiorami bibliotecznymi sprawuje Minister Oświaty z uwzględnieniem ogólnych przepisów o nadzorze nad związkami samorządowymi jako właścicielami bibliotek i zbiorów bibliotecznymi. Minister Oświaty ustalać będzie sieć bibliotek publicznych i wydawać będzie ogólne wytyczne co do organizacji i działalności tych bibliotek oraz ich współpracy, działając w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej, gdy chodzić będzie o biblioteki samorządowe. Minister Oświaty określi kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowisk bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych i wypożyczalniach dochodowych.

Art. 4. 1. Jako organy doradcze reprezentujące czynnik społeczny powołuje się Państwową Radę Biblioteczną przy Ministrze Oświaty oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne (wiejskie i miejskie) komitety biblioteczne przy odnośnych terenowych radach narodowych (wojewódzkiej, powiatowej, gminnej i miejskiej).

2. Prezydium Krajowej Rady Narodowej powołuje na wniosek Ministra Oświaty przedstawiony po porozumieniu się z Prezesem Rady Ministrów Państwową Radę Biblioteczną spośród osób przedstawionych przez następujące instytucje i organizacje:

- 1) towarzystwa naukowe,
- 2) stowarzyszenia oświatowe,
- 3) biblioteki różnych typów,
- 4) wyższe zakłady naukowe,
- 5) organizacje zawodowe nauczycielskie,
- 6) organizacje bibliotekarzy,
- 7) wojewódzkie komitety biblioteczne,
- 8) instytucje wydawnicze i księgarskie,
- 9) organizacje zawodowe literatów i pisarzy,
- 10) centralne związki zawodowe przemysłowe, rolnicze i robotnicze.

Ponadto w Państwowej Radzie Bibliotecznej biorą udział z głosem doradczym przedstawiciele Ministerstwa Oświaty, Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Ministerstwa Informacji i Propagandy.

3. Do zakresu działania Państwowej Rady Bibliotecznej należy:

- 1) badanie potrzeb bibliotekarstwa i czytelnictwa w całym kraju i składanie wniosków w tej sprawie Ministrowi Oświaty,
- 2) opiniowanie na zlecenie Ministra Oświaty projektów ustaw i innych zarządzeń nor-

matywnych ogólnych z zakresu bibliotekarstwa i czytelnictwa,

3) zgłaszanie wniosków ustawodawczych w sprawach bibliotecznymi,

4) rozstrzyganie odwołań od decyzji wojewódzkich komitetów bibliotecznymi.

4. Wojewódzka rada narodowa powołuje na wniosek kuratora okręgu szkolnego wojewódzki komitet bibliotekarzy spośród osób przedstawionych przez następujące instytucje i organizacje:

- 1) stowarzyszenia naukowe i oświatowe, działające na terenie województwa,
- 2) wojewódzkie związki zawodowe nauczycielskie,
- 3) biblioteki różnych typów, działające na terenie województwa,
- 4) wojewódzkie organizacje zawodowe rolnicze i robotnicze,
- 5) wojewódzką organizację bibliotekarzy.

Ponadto w wojewódzkim Komitecie Bibliotecznym bierze udział przedstawiciel wojewódzkiej komisji oświatowej oraz z głosem doradczym przedstawiciel kuratorium okręgu szkolnego.

5. Powiatowa rada narodowa powołuje na wniosek inspektora szkolnego powiatowy komitet biblioteczny spośród osób przedstawionych przez następujące instytucje i organizacje:

- 1) stowarzyszenia naukowe i oświatowe, działające na terenie powiatu,
- 2) powiatowe organizacje zawodowe nauczycielskie,
- 3) biblioteki różnych typów działające na terenie powiatu,
- 4) powiatowe organizacje zawodowe rolnicze i robotnicze,
- 5) powiatową organizację bibliotekarzy.

Ponadto w powiatowym Komitecie Bibliotecznym bierze udział przedstawiciel powiatowej komisji oświatowej oraz z głosem doradczym inspektor szkolny lub delegowana przez niego osoba.

6. Do zakresu działania wojewódzkiego bądź powiatowego komitetu bibliotecznego należy:

- 1) czuwanie nad działalnością i rozwojem bibliotek powszechnych i szkolnych oraz czytelnictwa na terenie województwa bądź powiatu,
- 2) koordynowanie działalności tych bibliotek,
- 3) opiniowanie budżetu na potrzeby biblioteczne województwa bądź powiatu,
- 4) rozstrzyganie odwołań od decyzji powiatowych bądź gminnych komitetów bibliotecznymi.

7. Gminna rada narodowa powołuje na wniosek inspektora szkolnego gminny komitet biblioteczny spośród osób przedstawionych przez następujące instytucje i organizacje:

- 1) miejscowe stowarzyszenia oświatowe,
- 2) miejscowe organizacje zawodowe nauczycielskie,

- 3) biblioteki różnych typów, działające na terenie gminy,
- 4) miejscowe organizacje zawodowe rolnicze i robotnicze,
- 5) miejscową organizację bibliotekarzy.

Ponadto w gminnym Komitecie bibliotecznym bierze udział przedstawiciel gminnej komisji oświatowej.

8. Do zakresu działania gminnego komitetu bibliotecznego należy:

- 1) opiekowanie się bibliotekami powszechnymi i szkolnymi oraz rozwojem czytelnictwa na terenie gminy,
- 2) harmonizowanie działalności tych bibliotek i dbanie o zaspokojenie potrzeb społeczeństwa w zakresie słowa drukowanego,
- 3) opiniowanie budżetu na potrzeby bibliotek i czytelnictwa na terenie gminy.

Art. 5. 1. Zarządzający biblioteką, zarówno należącą do sieci, jak i działającą poza nią, z wyjątkiem bibliotek domowych (art. 1 ust. 3 pkt. 4) winien:

- 1) zarejestrować bibliotekę,
- 2) gromadzić księgozbiór odpowiadający jej celom i przystosowany do potrzeb i zainteresowań czytelników danych środowisk,
- 3) posiadać personel należycie przygotowany do pracy z książką i czytelnikiem.
- 4) składać coroczne sprawozdanie z działalności biblioteki.

2. Obowiązkowi określonymu w ust. 1 niniejszego artykułu podlegają również dochodowe wypożyczalnie książek.

3. Bibliotekę może założyć i prowadzić każda pełnoletnia osoba fizyczna nie pozbawiona praw obywatelskich lub też osoba prawna, z zastrzeżeniem wykonywania warunków wyszczególnionych w ust. 1 niniejszego artykułu.

4. Szczegółowe przepisy w sprawach unormowanych niniejszym artykułem wyda Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej.

Dział III.

Sieć bibliotek publicznych.

Art. 6. Ogólnokrajowa sieć bibliotek publicznych, ustanowiona w art. 2 ust. 1 niniejszej ustawy, obejmuje sieci: bibliotek szkolnych, powszechnych i naukowych.

Art. 7. Biblioteki szkolne mają za zadanie dostarczanie uczniom i nauczycielom lektury, potrzebnej w związku z nauką szkolną i wychowaniem.

Art. 8. 1. Biblioteki powszechne służą czytelnictwu w najszerszym zakresie, wychowaniu społecznemu, kształceniu ogólnemu i zawodowemu oraz kulturalnej rozrywce wszystkich obywateli Państwa lub określonego terenu.

2. Dla wykonywania tych zadań każda biblioteka powszechna powinna posiadać księgozbiór dla dorosłych, odrębny księgozbiór dla

młodzieży i dzieci oraz czytelnię zaopatrzoną w czasopisma bieżące.

Art. 9. 1. Sieć publicznych bibliotek powszechnych tworzą biblioteki gminne (miejskie i wiejskie), powiatowe i wojewódzkie.

2. Gminne biblioteki publiczne obsługują czytelników na obszarze gminy, tworząc w miarę potrzeby odpowiednio zorganizowane oddziały na terenie poszczególnych gromad, dzielnic miast i w innych ośrodkach życia zbiorowego w ten sposób, aby wszyscy obywatele mieli równomiernie ułatwione korzystanie z księgozbiorów zarówno własnej biblioteki gminnej, jak i innych bibliotek, a w szczególności właściwych bibliotek powiatowych i wojewódzkich w myśl ust. 3 niniejszego artykułu. Biblioteki gminne współpracują z wszystkimi działającymi na obszarze danej gminy bibliotekami oraz z instytucjami służącymi upowszechnieniu kultury.

3. Powiatowe i wojewódzkie biblioteki publiczne udzielają, jako centrale biblioteczne danego terenu (powiatu, województwa), bibliotekom niższego stopnia organizacyjnego pomocy organizacyjnej i instruktorskiej, a zarazem uzupełniają działalność tych bibliotek przez dostarczanie księgozbiorów ruchomych w myśl ust. 2 niniejszego artykułu na zasadach, które ustali rozporządzenie Ministra Oświaty.

4. Biblioteki publiczne miast wojewódzkich pełnią ponadto rolę bibliotek regionalnych, gromadząc pełne piśmiennictwo i inne dokumenty, odnoszące się do danego obszaru. Minister Oświaty może jednak prawa i obowiązki biblioteki regionalnej przenieść na inną bibliotekę w danym województwie.

5. Na podstawie uchwały wojewódzkiej rady narodowej biblioteki miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych oraz miast, będących siedzibą wojewódzkich bądź powiatowych władz, mogą — za zgodą Ministra Oświaty — pełnić zadania bibliotek powiatowych bądź wojewódzkich. Na podstawie takiejże uchwały i zgody Ministra Oświaty biblioteki wojewódzkie bądź powiatowe mogą pełnić zadania bibliotek miejskich. Uchwała wojewódzkiej rady narodowej określi również finansowy udział wojewódzkich bądź powiatowych związków samorządowych tudzież miast w odnośnych wydatkach na ich biblioteki.

Art. 10. 1. Do zakładania i utrzymywania publicznych bibliotek powszechnych obowiązane są właściwe związki samorządowe.

2. Samorządowa biblioteka publiczna może być zawieszona w swej działalności lub zwinięta jedynie za zgodą Ministra Oświaty, powziętą w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej.

Art. 11. Coroczne świadczenia Państwa na rzecz samorządowych bibliotek publicznych wynosić będą co najmniej 25% łącznych wydatków wszystkich związków samorządowych na zakładanie i utrzymywanie ich bibliotek, poniesionych w poprzednim roku budżetowym.

Art. 12. Biblioteki naukowe (ogólne i specjalne) służą przede wszystkim celom naukowo-badawczym, budowaniu i rozszerzaniu wiedzy, kształceniu ogólnemu i zawodowemu wyższego stopnia, a obok tego również stosowaniu wiedzy do potrzeb, związanych z bieżącą pracą władz i organów państwowych i samorządowych, instytucyj wszelkiego rodzaju oraz zakładów o charakterze gospodarczym i przemysłowym. Biblioteki naukowe mogą być równocześnie zakładami specjalnymi, prowadzącymi badania związane z książką oraz prace bibliograficzne.

2. Celem zaopatrzenia kraju możliwie równomiernie w piśmiennictwo wszystkich dziedzin wiedzy biblioteki naukowe powinny na podstawie wzajemnego porozumienia co do zakresu swych specjalnych zainteresowań i planowej współpracy poświęcić szczególne starania obranym gałęziom piśmiennictwa.

3. Celem należytej ochrony zabytków bibliotecznych oraz w związku z ustalaniem zadań poszczególnych bibliotek i ich specjalizacją mogą określone materiały być przejęte przez inne biblioteki w postaci depozytu lub w drodze wymiany czy przekazania, z zachowaniem przepisów art. 2 ust. 2 niniejszego dekretu.

Art. 13. Obowiązek zakładania i utrzymywania publicznych bibliotek naukowych ciąży na Państwie.

Dział III.

Biblioteki nie objęte siecią biblioteczną.

Art. 14. 1. Nie objęte siecią biblioteki szkół prywatnych, instytucyj naukowych, instytucyj publicznych i urzędów, szpitalne, więzienne, społeczne, związków zawodowych, partyj politycznych i organizacyj, fabryk i przedsiębiorstw itd. pracują w ramach statutów własnych lub statutów instytucyj powołujących je do życia.

2. Minister Oświaty może tym bibliotekom przyznać dotacje i subwencje z uwagi na ich naukowy lub masowy charakter. Minister Oświaty może na dane biblioteki nałożyć obowiązek pełnienia funkcyj bibliotek publicznych.

3. Minister Oświaty sprawuje nad bibliotekami państwowych i samorządowych urzędów, zakładów i instytucyj opiekę w zakresie techniki bibliotekarskiej i fachowej obsługi bibliotek.

Dział IV.

Przepisy przejściowe.

Art. 15. 1. Do czasu zorganizowania pełnej sieci bibliotek publicznych funkcje bibliotek publicznych pełnić będą, na zarządzenie Ministra Oświaty, przystosowane do tego biblioteki szkolne, przede wszystkim przez udostępnienie swoich księgozbiorów wszystkim obywatelom danego terenu.

2. Z tych samych względów Minister Oświaty może włączyć do sieci bibliotek publicznych czasowo również istniejące już biblioteki społeczne lub prywatne.

3. Z tytułu pełnienia funkcyj bibliotek publicznych w myśl przepisów ust. 1 i 2 niniejszego artykułu biblioteki otrzymywać będą stosowne zasiłki z funduszków publicznych. Pokrywane z tych funduszków uzupełnienia księgozbiorów są przeznaczone dla mających w przyszłości powstać w danych miejscowościach bibliotek publicznych.

4. Do czasu zapewnienia związkom samorządowym dostatecznych własnych źródeł dochodowych wydatki na zakładanie nowych samorządowych bibliotek publicznych oraz ich utrzymanie pokrywać będzie Skarb Państwa w formie specjalnej dotacji dla tych związków. Rada Ministrów określi termin, w którym związki samorządowe obowiązane będą pokrywać z własnych funduszków koszty zakładania i utrzymania ich bibliotek publicznych przy współudziale Skarbu Państwa, stosownie do przepisów art. 11 niniejszego dekretu.

Dział V.

Przepisy końcowe.

Art. 16. 1. Kto uchyla się od obowiązku rejestracji biblioteki lub podaje przy rejestracji dane nieprawdziwe albo zataja dane, które powinny być ujawnione, podlega karze aresztu do dwóch miesięcy lub grzywny do 20.000 złotych albo obu tym karom łącznie.

2. Do orzekania właściwe są władze administracji ogólnej I instancji.

Art. 17. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Oświaty w porozumieniu z Ministrami: Kultury i Sztuki, Informacji i Propagandy, Administracji Publicznej oraz Skarbu.

Art. 18. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Oświaty:

Czesław Wycech

Minister Kultury i Sztuki:

Władysław Kowalski

Minister Informacji i Propagandy:

Stefan Matuszewski

Minister Administracji Publicznej:

Władysław Kiernik

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski.

Poz. 123.

DEKRET

z dnia 14 maja 1946 r.

o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego funkcjonariuszów państwowych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. 1. Funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu niniejszego dekretu są urzędnicy i niżsi funkcjonariusze państwowej służby cywilnej, sędziowie, prokuratorowie oraz asesorowie i aplikanci sądowi, a nadto ci pracownicy przedsiębiorstw, zakładów i instytucyj państwowych, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny i nie jest unormowany odmiennie w przepisach szczególnych.

2. Przepisy niniejszego dekretu nie dotyczą profesorów i pomocniczych sił naukowych w państwowych szkołach akademickich oraz nauzczyeli, jak również wojska i służby bezpieczeństwa publicznego w tym Milicji Obywatelskiej, Straży Więziennej i Granicznej.

Art. 2. Stosunek służbowy i zasady zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych regulują przepisy prawne, obowiązujące w tym przedmiocie w dniu 1 września 1939 r. z późniejszymi zmianami, o ile przepisy niniejszego dekretu nie stanowią inaczej.

Art. 3. 1. Funkcjonariuszowi państwowemu zalicza się czas jego służby do dnia 1 września 1939 r., zaliczony lub zaliczalny według obowiązujących w tym przedmiocie przepisów prawnych.

2. Prawo do zaliczenia, określonego w ust. 1, traci funkcjonariusz państwowy, który nie zgłosił się ponownie do służby państwowej w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. najpóźniej w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego dekretu lub od ustania przeszkody, uniemożliwiającej zgłoszenie się do służby.

3. Warunki i tryb zaliczenia do czasu służby okresu od dnia 1 września 1939 r. ustali rozporządzenie Rady Ministrów.

Art. 4. Władza służbowa może według swobodnego uznania bądź przyjąć ponownie do służby zgłaszającego się funkcjonariusza państwowego, bądź odmówić mu tego przyjęcia.

Art. 5. Odmowę ponownego przyjęcia zgłaszającego się funkcjonariusza państwowego uważa się za zwolnienie go ze służby z zachowaniem nabytych przezeń praw emerytalnych, co nie wyłącza dopuszczalności pozbawienia go tych praw w całości lub w części orzeczeniem dyscyplinarnym.

Art. 6. Jeżeli wskutek zmiany w organizacji władz i urzędów nie ma właściwej władzy służbowej lub jej działalność nie została wznowiona, właściwym dla sprawowania czynności władzy służbowej jest Prezes Rady Ministrów.

Art. 7. Funkcjonariuszowi państwowemu ani jego rodzinie nie służy prawo do uposażenia za okres od dnia 1 września 1939 r. do dnia ponownego objęcia służby państwowej.

Art. 8. Funkcjonariuszowi państwowemu przyjętemu po dniu 22 lipca 1944 r. do służby na stanowisko, do którego przywiązana jest wyższa grupa uposażenia, bez zaawansowania go do tej grupy, może władza służbowa przyznać dodatek wyrównawczy w wysokości różnicy między grupą uposażenia posiadaną, a przywiązaną do

spełnianej funkcji oraz przynależne do tej funkcji dodatki.

Art. 9. Pracownik kontraktowy, zajmujący stanowisko urzędnika lub niższego funkcjonariusza państwowego, jest traktowany na równi z funkcjonariuszem państwowym, mianowanym na stałe, pod względem obciążeń z tytułu podatków i innych opłat publiczno-prawnych oraz korzystania ze wszelkich świadczeń z wyjątkiem emerytalnych.

Art. 10. W okresie do dnia 31 grudnia 1947 r. właściwa władza naczelna może bez zachowania warunków i terminów, przewidzianych w odnośnych przepisach służbowych:

- a) zmienić grupę uposażenia i stanowisko służbowe funkcjonariusza państwowego,
- b) zwolnić go od egzaminu praktycznego,
- c) przenieść w stan spoczynku,
- d) zwolnić ze służby po uprzednim 3-miesięcznym wypowiedzeniu z zachowaniem przysługujących praw emerytalnych.

Art. 11. Przepis art. 10 nie zwalnia od obowiązku uzyskania zgody Prezesa Rady Ministrów w przypadkach, w których ta zgoda jest wymagana odnośnymi przepisami prawnymi.

Art. 12. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim ministrom — każdemu w jego zakresie działania.

Art. 13. 1. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 29 grudnia 1945 r. Równocześnie traci moc obowiązującą dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym unormowaniu stosunku służbowego i zaszeregowaniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 89).

2. Do czasu odmiennego unormowania pozostaje w mocy rozporządzenie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 r. o ustaleniu grup uposażenia do tabeli stanowisk we władzach, urzędach, zakładach i instytucjach państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 90), wraz z późniejszymi jego zmianami.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Obrony Narodowej:

Michał Żymierski Marszałek Polski

Minister Administracji Publicznej:

Władysław Kiernik

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

w/z Minister Spraw Zagranicznych:

Zygmunt Modzelewski

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

w/z Minister Sprawiedliwości:

Leon Chajn

Minister Oświaty:

Czesław Wycech

w/z Minister Kultury i Sztuki:
Leon Kruczkowski
Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:
Stanisław Mikołajczyk
Minister Leśnictwa:
Stanisław Tkaczow
w/z Minister Przemysłu:
Wacław Ciszewski
Minister Apropowizacji i Handlu:
Jerzy Sztachelski
w/z Minister Żeglugi i Handlu Zagranicznego:
Ludwik Grosfeld
w/z Minister Odbudowy:
Stefan Pietrusiewicz
Minister Komunikacji:
Jan Rabanowski
w/z Minister Pracy i Opieki Społecznej:
Edmund Giebartowski
Minister Zdrowia:
Franciszek Litwin
Minister Poczty i Telegrafów:
Józef Putek
Minister Informacji i Propagandy:
Stefan Matuszewski
w/z Minister Ziem Odzyskanych:
Władysław Czajkowski

Poz. 124.**DEKRET**

z dnia 12 czerwca 1946 r.

o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 1) Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) wprowadza się zmiany następujące:

1) Art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Ustanawia się 12 grup uposażenia zasadniczego według następującej tabeli:

Grupa uposażenia	Kwota uposażenia miesięcznego w złotych
I	3.900
II	3.080
III	2.760
IV	2.340
V	2.030
VI	1.825
VII	1.750
VIII	1.630
IX	1.520
X	1.370
XI	1.280
XII	1.200

2) Po art. 5 dodaje się nowy artykuł 5a w brzmieniu następującym:

„Art. 5a. Funkcjonariuszowi państwowemu służy prawo do dodatku rodzinnego, którego wysokość oraz warunki pobierania określi rozporządzenie Rady Ministrów”.

Art. 2. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

Art. 3. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 maja 1946 r.

Jednocześnie traci moc obowiązującą dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 27 grudnia 1944 r. o tymczasowym uregulowaniu uposażeń pracowników państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 88), zmieniony dekretem z dnia 24 maja 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 137) oraz z dnia 6 października 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 267).

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski

Minister Obrony Narodowej:

Michał Żymierski Marszałek Polski

Minister Administracji Publicznej:

Władysław Kiernik

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

Minister Spraw Zagranicznych:

Wincenty Rzymowski

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski

Minister Oświaty:

Czesław Wycech

w/z Minister Kultury i Sztuki:

Władysław Kowalski

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych:

Stanisław Mikołajczyk

Minister Leśnictwa:

Stanisław Tkaczow

Minister Przemysłu:

Hilary Minc

Minister Informacji i Propagandy:

Stefan Matuszewski

Minister Żeglugi i Handlu Zagranicznego:

Stefan Jędrzychowski

Minister Odbudowy:

Michał Kaczorowski

Minister Komunikacji:

Jan Rabanowski

w/z Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Edmund Giebartowski

w/z Minister Zdrowia:

Tadeusz Michejda

Minister Poczty i Telegrafów:

Józef Putek

Minister Ziem Odzyskanych:

Władysław Gomułka

Minister Apropowizacji i Handlu:

Jerzy Sztachelęki

Poz. 125.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATYz dnia 1 kwietnia 1946 r. (Nr. II P-817/46)
w sprawie egzaminów z zakresu materiału nau-
czania szkoły powszechnej.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 marca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam, co następuje:

§ 1. Osoby, które nie uczęszczały do szkoły powszechnej lub jej całkowicie nie ukończyły, a przekroczyły już obowiązkowy wiek szkolny i pragną uzyskać świadectwo ukończenia szkoły powszechnej, mogą się poddać egzaminowi z zakresu materiału nauczania pełnej szkoły powszechnej.

Egzaminy z poszczególnych klas szkoły powszechnej, jak również egzaminy młodzieży w wieku szkolnym nie są możliwe.

§ 2. Zezwolenia na składanie tego egzaminu udziela inspektor szkolny.

Do podania wniesionego do inspektoratu szkolnego należy dołączyć: a) metrykę urodzenia, b) świadectwo nienagannego zachowania się, c) krótki, własnoręcznie napisany życiorys z podaniem przebiegu nauki, d) ew. ostatnie świadectwo szkolne, e) fotografię, stwierdzającą tożsamość osoby, o ile petent nie jest komisji egzaminacyjnej osobiście znany, lub o ile nie można w inny wiarygodny sposób stwierdzić tożsamości osoby.

Kandydat, który ukończył 18 lat życia, zostaje zwolniony od zdawania egzaminu z religii, jęz. obcego, rysunków, prac ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych, bez wnoszenia w tym celu osobnego podania. Jeżeli jednak kandydat chce otrzymać stopień z któregośkolwiek z tych przedmiotów, komisja uwzględni jego życzenie i dopuści go do składania odnośnego egzaminu.

§ 3. Egzaminy odbywają się przed specjalną do tego celu powołaną komisją egzaminacyjną, urzędującą w lokalu szkoły powszechnej, wyznaczonej przez inspektora szkolnego ze szkół w jego siedzibie. Komisja egzaminacyjna winna być powołana do życia po zgłoszeniu się do egzaminu choćby jednego kandydata.

Ze względu na konieczność umożliwienia składania egzaminu kandydatom niezamożnym, dla których wyjazd z miejscowości znacznie oddalonych od siedziby inspektora szkolnego jest za kosztowny, kurator okręgu szkolnego może w poszczególnych przypadkach zezwolić na zorganizowanie komisji egzaminacyjnej poza siedzibą inspektora szkolnego, w miejscowości posiadającej pełną szkołę powszechną o wystarczającej dla stworzenia komisji liczbie odpowiednich nauczycieli. Postanowienie to odnosi się przede wszystkim do tych miejscowości, w których zorganizowany został kurs oświaty dorosłych.

§ 4. Komisja egzaminacyjna składa się z inspektora szkolnego lub podinspektora szkolnego

jako przewodniczącego, oraz kierownika wyznaczonej do tego celu szkoły powszechnej, jako zastępcy przewodniczącego, i przynajmniej czterech nauczycieli, powołanych przez inspektora szkolnego z gron szkół powszechnych jego siedziby na egzaminatorów z poszczególnych przedmiotów. Na przewodniczącego komisji egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu dla uczestników kursu oświaty dorosłych powołany zostaje z reguły ten podinspektor szkolny, któremu powierzono w inspektoracie szkolnym opiekę nad oświatą i kulturą dorosłych.

Nauczyciele powołani do komisji egzaminacyjnej winni mieć z reguły kwalifikacje dodatkowe; w ich braku mogą być powoływani i inni nauczyciele, wyróżniający się znajomością przedmiotów nauczania wchodzących w skład egzaminu.

W skład komisji egzaminacyjnej, powołanej do przeprowadzenia egzaminu dla uczestników kursu oświaty dorosłych, wchodzi z reguły egzaminatorzy uczący na kursie, o ile posiadają wymagane na egzaminatorów kwalifikacje.

W miejscowościach, w których jest wielki napływ kandydatów, inspektor szkolny nie tworzy nowych komisji, lecz powołuje odpowiednio zwiększoną liczbę egzaminatorów.

Inspektor szkolny może powierzyć przewodnictwo przy egzaminie zastępcy przewodniczącego komisji egzaminacyjnej kierownikowi szkoły na pewien czas lub na cały czas trwania egzaminu.

§ 5. Egzaminy odbywają się w porze wolnej od nauki szkolnej, w terminie zasadniczym między 15 maja a 30 czerwca, i w terminie dodatkowym między 1 a 15 października. Bliższe określenie dnia egzaminu ustala inspektor szkolny.

W wyjątkowych przypadkach inspektor szkolny może zezwolić na odbycie egzaminu w innym okresie czasu aniżeli powyżej zaznaczono.

§ 6. Przed rozpoczęciem egzaminu kierownik wyznaczonej szkoły (zastępca przewodniczącego) wpisuje zgłoszonych kandydatów do księgi protokołów egzaminów z zakresu materiału nauczania szkoły powszechnej. W księdze tej, przeznaczony na szereg lat, wpisuje się kandydatów według przepisanej formularza rozporządzenia (załącznik 1) na podstawie dokumentów, załączonych do podania przez kandydatów. Dla każdego z kandydatów przeznaczony jest w księdze protokołów jedną stronę.

Jeżeli egzamin odbywa się poza siedzibą inspektora szkolnego, protokoły egzaminów (na luźnych arkuszach) wraz ze wszystkimi aktami i materiałami dotyczącymi przeprowadzonego egzaminu przesyła się do inspektora szkolnego, który przekazuje je do przechowania w szkole, będącej stałą siedzibą komisji. Protokoły takich egzaminów przechowywane są w osobnej teczce.

§ 7. Tematy wypracowań pisemnych z języka polskiego i obcego, z arytmetyki z geometrią, nadto tematy z rysunków i prac ręcznych wyznacza właściwy egzaminator, okre-

ślając czas potrzebny na opracowanie zadane-
go tematu. Tematy te oraz czas ich wypracowa-
nia wymagają uprzedniego zatwierdzenia za-
stępcy przewodniczącego komisji egzaminacyj-
nej. W czasie opracowania tych tematów nad-
zoruje kandydata jeden z członków komisji
egzaminacyjnej. Wypracowania kandydatów
z zadań pisemnych i rysunków przechowuje ko-
misja egzaminacyjna przez przeciąg lat 3.

Egzamin ustny obejmuje zakres materiału
nauczania przepisane dla szkoły powszech-
nej. Egzamin ten odbywa się w obecności wszy-
stkich egzaminatorów.

W czasie przeprowadzania egzaminu i przy
ustalaniu ocen komisja egzaminacyjna bierze
pod uwagę nie tylko opanowanie formalne ma-
teriału nauczania w przepisany zakresie wy-
magań, ale uwzględnia również stopień ogólne-
ro rozwoju umysłowego, zainteresowań i do-
świadczenia życiowego, uzyskanego poza szko-
łą zwłaszcza w związku z wykonywanym zawo-
dem.

§ 8. Po ukończeniu egzaminu komisja egza-
minacyjna ustala oceny z poszczególnych przed-
miotów. Oceny te wpisuje się następnie w od-
powiednich rubrykach w osobnej księdze pro-
tokółów egzaminów (zał. 1). Jeżeli kandydat
był przy egzaminie zwolniony z jednego lub
więcej przedmiotów, zaznacza się to w odpo-
wiedniej rubryce protokołu.

Protokół egzaminu podpisują wszyscy obecni
przy egzaminie członkowie komisji.

§ 9. W razie pomyślnego wyniku egzaminu
komisja egzaminacyjna wydaje kandydatowi na
przepisowym formularzu (zał. 2) — zgodnie
z protokołem egzaminu — świadectwo, będące
równoznacznym ze świadectwem ukończenia pu-
blicznej szkoły powszechnej. Świadectwo takie
podpisują wszyscy obecni przy egzaminie człon-
kowie komisji egzaminacyjnej. Świadectwo ma
być również zaopatrzone pieczęcią tej szkoły,
przy której egzamin się odbył.

Jeżeli inspektor szkolny (podinspektor szkol-
ny) jest nieobecny przy egzaminie, podpisuje
zastępca przewodniczącego komisji egzamina-
cyjnej (kierownik szkoły) protokół egzaminu
i świadectwo dwa razy, — pod rubryką prze-
znaczoną dla przewodniczącego i dla jego za-
stępcy.

Odbiór świadectwa kandydat stwierdza swym
podpisem na protokole egzaminu.

§ 10. W razie uzyskania na egzaminie jed-
nej oceny niedostatecznej — z wyjątkiem oce-
ny z języka polskiego — kandydatowi można
wydać świadectwo, jeżeli w przedmiocie, z któ-
rego otrzymał ocenę niedostateczną, nie wyka-
zuje rażących braków, a ogólny poziom umy-
słowy można ocenić jako zadowalający. Do
powzięcia takiej uchwały potrzeba zgody ca-
łego kompletu egzaminującego z wyłączeniem
egzaminatora, który ustalił niedostateczną ocenę.

Kandydatom reprobowanym wolno powtó-
rzyć egzamin w następnym terminie egzaminów.
Kandydaci reprobowani nie otrzymują świa-
dectwa.

§ 11. Taksa za egzamin wynosi 300 zł. Przy
powtórny egzaminie kandydat uiszcza takse
ponownie. Takse składa się przy zgłoszeniu się
do egzaminu.

Taksa za egzamin dla uczestników kursów
oświaty dorosłych, zgłaszających się zbiorowo
do egzaminu za pośrednictwem kierownictwa
kursu, wynosi 50 zł. Kandydaci niezamożni,
na podstawie indywidualnie wniesionego poda-
nia, mogą być przez inspektora szkolnego zwol-
nieni od taksy w części lub w całości.

Takse egzaminacyjną rozdziela się pomiędzy
egzaminatorów w równej mierze, bez wzglę-
du na ilość egzaminowanych przedmiotów, przy
czym zastępca przewodniczącego komisji (kie-
rownik szkoły) otrzymuje dwie części podziało-
we taksy, jeżeli jest i egzaminatorem, a jedną
część w wypadkach, w których nie egzaminuje
z żadnego przedmiotu.

Inspektor szkolny (podinspektor szkolny) nie
pobiera żadnej taksy za przewodnictwo przy
egzaminie.

§ 12. Na zasadach powyżej podanych i przed
tymi samymi komisjami egzaminującymi może
też inspektor szkolny dopuszczać do egzaminu
kandydatów, którzy pragną otrzymać świadec-
two stwierdzające, że posiadają wiadomości
z jednego lub więcej przedmiotów w zakresie
materiału nauczania pełnej szkoły powszechnej.

Taksa za taki egzamin wynosi za każdy przed-
miot 100 zł. Wynik takiego egzaminu wpisuje
się do protokołu (zał. 3). Świadectwo na prze-
pisowym formularzu (zał. 4) podpisuje prze-
wodniczący, zastępca przewodniczącego komi-
sji egzaminacyjnej (kierownik szkoły) i jeden
z członków komisji.

Jeżeli wynik egzaminu był niepomyślny, kan-
dydat nie otrzymuje świadectwa, względnie
otrzymuje świadectwo z egzaminu tylko z tego
przedmiotu, który zakończył się wynikiem po-
myślnym.

§ 13. Kontrolę nad sposobem przeprowadze-
nia egzaminów wykonują władze zwierzchnie
przez wizytatorów szkół.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w ży-
cie z dniem ogłoszenia. Równocześnie traci moc
obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31
marca 1926 r. w sprawie egzaminów nadzwyc-
zajnych z zakresu programu nauczania w szko-
łach powszechnych (Dz. Urz. Min. WR. i OP.
Nr. 9, poz. 100) oraz wszelkie inne przepisy
odnoszące się do spraw unormowanych niniej-
szym rozporządzeniem.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

W z ó r.

Załącznik 1. do rozporządzenia Min. Oświaty z dn. 1. IV. 1946 r. (Nr. II P—817/46).

Rok 19 . . .

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINÓW
Z ZAKRESU MATERIAŁU NAUCZANIA
SZKOŁY Powszechniej w . . . powiat . . .

Nr. . . .

PROTOKÓŁ EGZAMINU

(Nazwisko i imię) . . . . . urodz. dnia . . . . .
1 . . . . r. w (miejscowość) . . . . . powiatu . . . . .
województwa . . . . . ukończywszy . . . . . (wpi-
sać oddział, wzgl. klasę z wymienieniem ro-
dzaju szkoły) . . . . . w (miejscowość) . . . . .
w roku szkolnym 1 . . . . . poddał się dnia . . . . .
19 . . . . r. egzaminowi w myśl rozp. Ministra
Oświaty z dnia 1. IV. 1946 r. Nr. II P—817/46
oraz pisma Inspektora Szkolnego z dnia
. . . . . 19 . . . . r. Nr. . . . . i uzyskał (a)
w zakresie nauk, objętych programem naucza-
nia publicznej szkoły powszechniej stopnie na-
stępujące:

W nauce religii: (bardzo dobry, dobry, do-
stateczny, niedostateczny) lub (zwolniony(a)
na podstawie § 2 rozp. Min. Oświaty Nr. II
P—817/46).

W języku polskim: (w ten sposób wymie-
nić przedmioty według obowiązującego progra-
mu nauczania, oraz wpisać stopnie zgodnie
z wynikiem egzaminów) . . . . .

W rysunkach: (bardzo dobry itd.) lub (zwol-
niony(a) itd.).

Na tej podstawie wydano świadectwo, rów-
noznaczne ze świadectwem ukończenia publi-
cznej szkoły powszechniej.

Uwaga: Ostatnie zdanie należy w protokóle
skreślić, względnie go nie umieszczać, o ile
wynik egzaminu był niepomysłny.

Przewodniczący Komisji:

(podpis) . . . . .

Zastępca Przewodniczącego Komisji:

(podpis) . . . . .

Egzaminatorowie:

(podpisy) . . . . .

Uwaga: Świadectwo wydano dnia . . . . .
Otrzymał . . . . .

Skala stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny,
niedostateczny.

W z ó r.

Załącznik 2. do rozporządzenia Min. Oświaty z dn. 1. IV. 1946 r. (Nr. II P—817/46).

Rok 19 . . .

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINÓW
Z ZAKRESU MATERIAŁU NAUCZANIA
SZKOŁY Powszechniej w . . . powiat . . .

Nr. . . .

ŚWIADECTWO EGZAMNU

z zakresu materiału nauczania szkoły
powszechniej.

(Nazwisko i imię) . . . . . urodz. dnia . . . . .
1 . . . . r. w (miejscowość) . . . . . powiatu . . . . .
województwa . . . . . ukończywszy . . . . . (wpi-
sać oddział, wzgl. klasę z wymienieniem ro-
dzaju szkoły) . . . . . w (miejscowość) . . . . .
w roku szkolnym 1 . . . . . poddał się dnia . . . . .
19 . . . . r. egzaminowi w myśl rozp. Ministra
Oświaty z dnia 1. IV. 1946 r. Nr. II P—817/46
oraz pisma Inspektora Szkolnego z dnia
. . . . . 19 . . . . r. Nr. . . . . i uzyskał (a)
w zakresie nauk, objętych programem naucza-
nia publicznej szkoły powszechniej stopnie na-
stępujące:

W nauce religii: (bardzo dobry, dobry, do-
stateczny, niedostateczny) lub (zwolniony(a)
na podstawie § 2 rozp. Min. Oświaty Nr. II
P—817/46).

W języku polskim: (w ten sposób wymie-
nić przedmioty według obowiązującego progra-
mu nauczania, oraz wpisać stopnie zgodnie
z wynikiem egzaminów) . . . . .

W rysunkach: (bardzo dobry itd.) lub (zwol-
niony(a) itd.).

Świadectwo powyższe jest równoznaczne ze
świadectwem ukończenia szkoły powszechniej.

W (miejscowość) . . . . . dnia . . . . . 19 . . . . r.
Nr. . . . .

Przewodniczący Komisji:

(podpis) . . . . .

Zastępca Przewodniczącego Komisji:

(podpis) . . . . .

Egzaminatorowie:

(podpisy) . . . . .

(pieczęć szkoły,
przy której odbywał się egzamin)

Skala stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny,
niedostateczny.

W z ó r.

Załącznik 3. do rozporządzenia Min. Oświaty z dn. 1. IV. 1946 r. (Nr. II P—817/46).

Rok . . .

PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINÓW
Z ZAKRESU MATERIAŁU NAUCZANIA
SZKOŁY Powszechniej w . . . powiat . . .

Nr. . . .

PROTOKÓŁ EGZAMINU CZĘŚCIOWEGO

(Nazwisko i imię) . . . . . urodz. dnia . . . . .
 1 . . . . r. w (miejsowość) . . . . . powiatu . . . . .
 województwa . . . . . ukończywszy . . . . . (wpi-
 sać oddział, wzgl. klasę z wymienieniem ro-
 dzaju szkoły) . . . . . w (miejsowość) . . . . .
 w roku szkolnym 1 . . . . . poddał się dnia . . . . .
 19 . . . . r. egzaminowi w myśl rozp. Ministra
 Oświaty z dnia 1. IV. 1946 r. Nr. II P—817/46
 na podstawie pisma Inspektora Szkolnego z dnia
 . . . . . 19 . . . . r. Nr. . . . . i uzyskał (a)
 w przedmiotach poniżej wymienionych z za-
 kresu szkoły powszechnej stopnie następujące:

W języku polskim: (bardzo dobry, dobry,
 dostateczny, niedostateczny).

W geografii: (w ten sposób wymienić przed-
 mioty i uzyskane stopnie w przedmiotach, z któ-
 rych zdawano egzamin). . . . .

Na tej podstawie wydano świadectwo, stwier-
 dzające, że (nazwisko i imię) . . . . . posia-
 da wiadomości (wymienić przedmioty egzami-
 nu) . . . . . objęte programem nauczania pu-
 blicznej szkoły powszechnej.

Uwaga: Ostatnie zdanie należy w protokole
 skreślić, względnie go nie umieszczać, o ile
 wynik egzaminu był niepomyślny.

W (miejsowość) . . . . . dnia . . . . . 19 . . . . r.

Nr. . . . .

Przewodniczący Komisji:
 (podpis) . . . . .

Zastępca Przewodniczącego Komisji:
 (podpis) . . . . .

Egzaminatorowie:
 (podpisy) . . . . .

Uwaga: Świadectwo—wydano dnia . . . . .
 Otrzymał . . . . .

Skala stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny,
 niedostateczny.

W z ó r.

Załącznik 4. do rozporządzenia Min. Oświaty
 z dn. 1. IV. 1946 r. (Nr. II P—817/46).

Rok . . . .

POWIATOWA KOMISJA EGZAMINÓW
 Z ZAKRESU MATERIAŁU NAUCZANIA
 SZKOŁY Powszechnej w . . . . powiat . . . .

Nr. . . . .

ŚWIADECTWO EGZAMINU CZĘŚCIOWEGO

(Nazwisko i imię) . . . . . urodz. dnia . . . . .
 1 . . . . r. w (miejsowość) . . . . . powiatu . . . . .
 województwa . . . . . ukończywszy . . . . . (wpi-
 sać oddział, wzgl. klasę z wymienieniem ro-

dzaju szkoły) . . . . . w (miejsowość) . . . . .
 w roku szkolnym 1 . . . . . poddał się dnia . . . . .
 19 . . . . r. egzaminowi w myśl rozp. Ministra
 Oświaty z dnia 1. IV. 1946 r. Nr. II P—817/46
 na podstawie pisma Inspektora Szkolnego z dnia
 . . . . . 19 . . . . r. Nr. . . . . i uzyskał (a)
 w przedmiotach poniżej wymienionych z za-
 kresu szkoły powszechnej stopnie następujące:
 W języku polskim: (bardzo dobry, dobry,
 dostateczny, niedostateczny).

W geografii: (w ten sposób wymienić przed-
 mioty i uzyskane stopnie w przedmiotach, z któ-
 rych zdawano egzamin). . . . .

Świadectwo niniejsze stwierdza, że (nazwisko
 i imię) . . . . . posiada wiadomości w (wy-
 mienić przedmioty egzaminu) . . . . . objęte
 programem nauczania . . . . . publicznej szko-
 ły powszechnej.

W (miejsowość) . . . . . dnia . . . . . 19 . . . . r.
 Nr. . . . .

Przewodniczący Komisji:
 (podpis) . . . . .

Zastępca Przewodniczącego Komisji:
 (podpis) . . . . .

Egzaminatorowie:
 (podpisy) . . . . .

(pieczęć szkoły,
 przy której odbywał się egzamin)

Skala stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny,
 niedostateczny.

Poz. 126.

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY I SZTUKI

z dnia 7 grudnia 1945 r.

w sprawie ustroju specjalnego szkolnictwa
 muzycznego.

(Przedruk z Dziennika Ustaw R. P. z dnia 17
 stycznia 1946 r. Nr. 1, poz. 2).

Na podstawie art. 58 ustawy z dnia 11 mar-
 ca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P.
 Nr. 38, poz. 389) i art. 1 dekretu Polskiego
 Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 15
 września 1944 r. o zakresie działania i orga-
 nizacji Resortu Kultury i Sztuki (Dz. U. R. P.
 Nr. 5, poz. 25) zarządzam co następuje:

§ 1. Szkoły muzyczne dzielą się na zawo-
 dowe i umuzykalniające.

§ 2. Zadaniem szkół muzycznych zawodo-
 wych jest kształcenie uczniów na muzyków za-
 wodowych przez równomierne przyswajanie im
 wybranej specjalności i koniecznych przedmio-
 tów uzupełniających.

§ 3. Zadaniem szkoły umuzykalniającej jest
 podniesienie poziomu muzycznego uczniów przez

przyswojenie im elementów ogólnego wykształcenia muzycznego.

§ 4. Szkoły muzyczne zawodowe dzielą się na niższe, średnie i wyższe.

§ 5. Zadaniem niższej szkoły muzycznej jest kształcenie w muzyce dzieci pomiędzy siódmym a czternastym rokiem życia i przygotowanie ich do zawodowego kształcenia się w muzyce, przez:

a) pogłębianie i rozwijanie ich wrażliwości na muzykę,

b) przyswajanie im elementarnych, teoretycznych wiadomości o muzyce,

c) naukę gry na instrumentach muzycznych dostępnych dla dzieci.

§ 6. Kurs nauki w niższej szkole muzycznej jest pięcioletni. Osoby, które ukończyły niższą szkołę muzyczną mogą wstąpić do średniej szkoły muzycznej.

§ 7. Zadaniem średniej szkoły muzycznej jest kształcenie w muzyce młodzieży między dwunastym a dwudziestym rokiem życia przez przyswajanie jej wiadomości teoretycznych i sztuki praktycznej w zakresie, umożliwiającym wykonywanie zawodu muzycznego.

§ 8. Kurs nauki w średniej szkole muzycznej jest sześcioletni. Osoby, które ukończyły średnią szkołę muzyczną, mogą wstąpić do wyższej szkoły muzycznej.

§ 9. Średnia szkoła muzyczna obejmuje naukę w następujących specjalnościach:

1) gry na wszelkich instrumentach muzycznych,

2) śpiewu solowego,

3) teorii muzyki,

4) nauczanie śpiewu i muzyki w szkołach ogólnokształcących.

§ 10. Celem wyższej szkoły muzycznej jest wykształcenie w poszczególnych dziedzinach muzyki twórczej i odtwórczej artystów muzyków i pedagogów.

§ 11. Czas trwania nauki w wyższej szkole muzycznej dla poszczególnych wydziałów ustali zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki.

§ 12. Szkoła umuzykalniająca nie ma określonego czasokresu nauki, a ukończenie jej jest uzależnione od przerobienia przewidzianego planem programu nauczania. Absolwenci szkoły umuzykalniającej mogą być dopuszczeni do egzaminów końcowych w średniej szkole muzycznej. Po złożeniu tych egzaminów przysługują im prawa osób, które ukończyły średnią szkołę muzyczną.

§ 13. Plany i programy nauczania w szkołach muzycznych oraz zakres wymagań przy egzaminach wstępnych i końcowych ustali zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki.

§ 14. Do prowadzenia szkoły muzycznej niepaństwowej wymagane jest zezwolenie Ministra Kultury i Sztuki.

§ 15. Podanie o zezwolenie (§ 14) należy wnieść przez miejscowo właściwą władzę administracji ogólnej II instancji, ze wskazaniem:

1) proponowanej nazwy, typu i stopnia szkoły,

2) miejscowości, w której szkoła ma być otwarta,

3) adresu i planu lokalu szkolnego,

4) danych personalnych właściciela szkoły, jeżeli właścicielem jest osoba fizyczna, lub statutu, jeżeli właścicielem jest osoba prawna,

5) danych personalnych, oraz kwalifikacji naukowych i pedagogicznych dyrektora (kierownika) szkoły i grona nauczycielskiego,

6) inwentarza, instrumentów, pomocy naukowych, biblioteki itp.,

7) liczby uczniów w poszczególnych klasach,

8) planu finansowo-gospodarczego szkoły,

§ 16. Zezwolenie Ministra Kultury i Sztuki na prowadzenie szkoły muzycznej wyszczególnia:

1) nazwę, typ, stopień, siedzibę i lokal szkoły,

2) osobę dyrektora (kierownika szkoły),

3) najwyższą i najniższą dopuszczalną ilość uczniów.

§ 17. Wymagane kwalifikacje do nauczania w szkołach muzycznych ustali zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki.

§ 18. Wyższe szkoły muzyczne podlegają bezpośrednio Ministerstwu Kultury i Sztuki, pozostałe szkoły muzyczne podlegają miejscowo właściwym władzom administracji ogólnej III instancji.

§ 19. Statuty państwowych szkół muzycznych oraz wzór statutu niepaństwowych szkół muzycznych ustala Minister Kultury i Sztuki.

§ 20. Minister Kultury i Sztuki może dla celów doświadczalnych tworzyć lub zezwalać na tworzenie szkół muzycznych odmiennego typu, niż określone w niniejszym rozporządzeniu.

§ 21. Rozporządzenie niniejsze nie stosuje się do niższych i średnich zawodowych muzycznych szkół ogólnokształcących.

§ 22. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (tj. z dniem 17 stycznia 1946 r.).

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 czerwca 1937 r. o ustroju szkół artystycznych muzyki (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 343).

Minister Kultury i Sztuki:
Władysław Kowalski

Poz. 127.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 12 marca 1946 r. (Nr. II KN-2565/45 N)
w sprawie statutu Państwowych Instytutów
Pedagogicznych

Na podstawie art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) wydaje się następujący statut Państwowych Instytutów Pedagogicznych:

I. Cele i zadania Instytutu Pedagogicznego.

§ 1. Instytut Pedagogiczny ma na celu:

1. Dalsze kształcenie czynnych kwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych,
2. przeprowadzanie badań i prac naukowych z zakresu nauk pedagogicznych,
3. szerzenie wiedzy pedagogicznej wśród nauczycielstwa i szerokich sfer społeczeństwa.

§ 2. Cele te Instytut Pedagogiczny realizuje przez:

1. odpowiednią organizację i program nauki,
2. wychowawcze oddziaływanie na słuchaczy w duchu ideologii demokartycznej,
3. właściwą organizację praktyki pedagogicznej,
4. zaprawianie słuchaczy do twórczej pracy naukowej w dziedzinie nauk pedagogicznych oraz kultywowanie i popieranie tej pracy wśród nauczycielstwa,
5. organizowanie pewnych form pracy, służących dalszemu kształceniu i doskonaleniu pracy czynnych nauczycieli,
6. wydawnictwa naukowe.

II. Organizacja Instytutu Pedagogicznego.

§ 3. Instytut Pedagogiczny jest szkołą wyższą nieakademicką i podlega bezpośrednio Ministerstwu Oświaty.

§ 4. Instytut Pedagogiczny winien dążyć do współpracy ze szkołami akademickimi, korzystając z ich sił profesorskich, urzędów, instytucji itp.

§ 5. Studium w Instytucie Pedagogicznym trwa trzy lata. Absolwenci Wyższych Kursów Nauczycielskich są przyjmowani na drugi rok studium Instytutu Pedagogicznego po złożeniu egzaminu wstępnego z grupy przedmiotów pomocniczych, przewidzianych w programie I roku studium Instytutu Pedagogicznego.

§ 6. Przy Instytucie Pedagogicznym istnieje własna szkoła ćwiczeń, składająca się z przedszkola, pełnej szkoły podstawowej i szkoły średniej. Nadto Instytut Pedagogiczny korzysta w miarę potrzeby z innych szkół wymienionych typów, wyznaczonych przez władze szkolne, dla praktycznych ćwiczeń słuchaczy.

§ 7. Szkoła ćwiczeń przy Instytucie Pedagogicznym nie może być szkołą bez wyraźnego oblicza, lecz winna mieć charakter szkoły realizującej i wypróbowującej pewną myśl przewodnią dydaktyczną czy wychowawczą, winna być ogniskiem myśli i poczynań pedagogicznych nie tylko dla słuchaczy, ale również dla okolicznego nauczycielstwa.

§ 8. Prócz 3-letniego studium mogą być zorganizowane przy Instytucie Pedagogicznym inne formy pracy, służące dalszemu kształceniu i doskonaleniu pracy zawodowej nauczyciela, jak:

a) różnego rodzaju kursy, w szczególności wakacyjne,

b) wykłady powszechne na aktualne tematy oświatowo-pedagogiczne,

c) poradnie dydaktyczno-naukowe wraz z pracownikami,

d) wydawanie skryptów i publikacji dla popierania samouctwa,

e) lektoraty języków obcych dla umożliwienia nauczycielstwu korzystania z obcej literatury fachowej.

f) organizowanie czytelnictwa.

III. Władze Instytutu Pedagogicznego.

§ 9. Władzami Instytutu Pedagogicznego są: Dyrektor i Rada Instytutu Pedagogicznego.

§ 10. Dyrektora Instytutu Pedagogicznego i jego zastępcę mianuje Minister Oświaty.

§ 11. Dyrektor jest przedstawicielem Instytutu Pedagogicznego na zewnątrz, przewodniczącym i wykonawcą uchwał Rady Instytutu, prełożonym grona nauczycielskiego, zwierzchnikiem urzędników i niższych funkcjonariuszy Instytutu Pedagogicznego, jako też opiekunem i zwierzchnikiem słuchaczy.

W szczególności Dyrektor Instytutu:

a) czuwa nad prawidłowym biegiem życia szkolnego, nad ogólnym kierunkiem pracy Instytutu Pedagogicznego i nad należytym wykonywaniem obowiązujących przepisów,

b) zwołuje posiedzenia Rady Instytutu,

c) przedkłada na podstawie wniosku Rady Instytutu Ministerstwu Oświaty do zatwierdzenia programy i plan organizacji studiów, jako też plan egzaminów na każdy rok szkolny,

d) przedstawia Radzie Instytutu preliminarz budżetowy do zaakceptowania oraz sprawozdanie finansowe do wiadomości i zatwierdzenia,

e) udziela urlopów członkom grona nauczycielskiego i personelowi administracyjnemu do 7 dni,

f) przyjmuje słuchaczy i udziela im urlopów,

g) zarządza majątkiem szkolnym i dysponuje pomieszczeniami i salami wykładowymi.

Organem Dyrektora w zakresie jego czynności administracyjnych jest podległy mu bezpośrednio sekretariat Instytutu Pedagogicznego. Kierownika i urzędników sekretariatu mianuje Ministerstwo Oświaty na wniosek dyrektora.

Organizację sekretariatu ustala osobny regulamin, zatwierdzony przez Ministerstwo Oświaty na wniosek Rady Instytutu.

§ 12. Rada Instytutu jest władzą kolegialną szkoły w sprawach naukowych i wychowawczych.

W skład tej Rady wchodzi: Dyrektor Instytutu Pedagogicznego jako przewodniczący i cały personel nauczający.

§ 13. Do zakresu działania Rady Instytutu Pedagogicznego należy:

a) uchwalanie projektów zmian statutu Instytutu Pedagogicznego,

b) uchwalanie regulaminu obrad Rady Instytutu oraz regulamin natury porządkowej,

c) uchwalanie projektów programów studiów i egzaminów oraz planów organizacji studiów i przedstawianie ich do zatwierdzenia Ministerstwu Oświaty,

d) troska o stworzenie warunków do uzyskania możliwie jak najlepszych wyników pracy dydaktycznej i wychowawczej,

e) troska i zdrowie fizyczne i moralne słuchaczy oraz ich potrzeby materialne (internaty, stypendia, zasiłki itd.),

f) uchwalanie preliminarza budżetowego Instytutu Pedagogicznego i zatwierdzanie sprawozdań finansowych,

g) uchwalanie wniosków do Ministerstwa Oświaty w sprawie powoływania nauczycieli-wykładowców i sił pomocniczych naukowych,

h) zatwierdzanie regulaminów organizacji słuchaczy.

IV. Grono nauczycielskie

§ 14. Nauczycieli Instytutu Pedagogicznego mianuje Minister Oświaty na wniosek Rady Instytutu. Kierownika i nauczycieli szkoły ćwiczeń przy Instytucie Pedagogicznym mianuje Kurator Okręgu Szkolnego na wniosek Dyrektora Instytutu Pedagogicznego.

§ 15. Nauczycielami Instytutu Pedagogicznego mogą być:

1) osoby, które posiadają prawo wykładania na jednej z polskich szkół akademickich,

2) nauczyciele z wyższymi stopniami naukowymi, posiadający kwalifikacje do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących a wyróżniający się w pracy szkolnej i mogący się wykazać także pewnym dorobkiem pracy naukowej,

3) inni wybitni specjaliści z wykształceniem akademickim, nie posiadający wszystkich warunków wymaganych powyżej w pkt. 2.

Wszyscy nauczyciele Instytutu Pedagogicznego winni mieć gruntowną znajomość szkoły powszechnej, zdobytą w miarę możliwości drogą praktyki.

§ 16. W razie koniecznej potrzeby Dyrektor Instytutu Pedagogicznego powołuje zastępców nauczycieli na okres nie dłuższy niż jeden rok i przedstawia ich do zatwierdzenia Ministerstwu Oświaty.

§ 17. Nauczycielom, odpowiadającym warunkom ustalonym w § 15 pkt. 1 i 2, Minister Oświaty może nadać tytuł profesora Instytutu Pedagogicznego, oparty na uchwale Rady Instytutu.

§ 18. Do pomocy w wykładach i ćwiczeniach Rada Instytutu powołuje, na wniosek Dyrektora Instytutu Pedagogicznego, odpowiednio wykwalifikowanych asystentów.

V. Słuchacze

§ 19. Słuchacze Instytutu Pedagogicznego dzielą się na zwyczajnych i eksternów. Słuchacze zwyczajni mają obowiązek regularnego uczęszczania na wykłady, brania udziału w wykładach i seminariach oraz zdawania egzaminów.

Eksterni obowiązani są tylko do uczestnictwa w przepisanych konferencjach i kursach swią-

tecznych i wakacyjnych, do wykonania poleconych prac i zdawania egzaminów.

§ 20. Słuchaczem zwyczajnym oraz ekster-nem Instytutu Pedagogicznego może być każdy czynny kwalifikowany nauczyciel szkoły powszechnej, mający co najmniej 5-letnią praktykę zawodową, a pragnący pogłębić i uzupełnić swoje wykształcenie zawodowe i naukowe na poziomie szkoły wyższej.

§ 21. Każdy słuchacz Instytutu Pedagogicznego winien posiadać zdolność fizyczną do podjęcia studiów w Instytucie Pedagogicznym stwierdzoną przez lekarza urzędowego.

§ 22. Warunkiem przyjęcia do Instytutu Pedagogicznego jest zdanie kolokwium wstępnego z grupy przedmiotów ogólnokształcących, wybranych jako studium specjalne. Zakres wymagań jest określony programem liceum ogólnokształcącego.

§ 23. Kandydaci, będący czynnymi nauczycielami, którzy pragną być przyjęci w charakterze słuchaczy zwyczajnych, winni przed przystąpieniem do kolokwium złożyć zaświadczenie władz szkolnych, że w razie przyjęcia do Instytutu Pedagogicznego, otrzymają urlop, względnie, że bez urlopu będą mogli uczęszczać na wykłady i ćwiczenia w Instytucie Pedagogicznym.

§ 28. Słuchacz, przyjęty do Instytutu Pedagogicznego, składa przyrzeczenie przestrzegania godności słuchacza szkoły wyższej i przepisów Instytutu Pedagogicznego, co stwierdza podpisem.

§ 25. Nauka w Instytucie Pedagogicznym jest bezpłatna.

VI. Program i organizacja studiów

§ 26. Program nauki w Instytucie Pedagogicznym obejmuje:

- 1) grupę przedmiotów pomocniczych, niezbędnych do studiów pedagogicznych jak filozofia, biologia wychowawcza, socjologia wychowania i ekonomia, nadto nauka o Polsce współczesnej,
- 2) przedmioty pedagogiczne: psychologię pedagogiczną, pedagogikę i dydaktykę ogólną, historię wychowania, ustawodawstwo szkolne i organizację szkolnictwa, higienę szkolną i społeczną z uwzględnieniem anatomii i fizjologii człowieka, czytelnictwo dzieci i młodzieży,
- 3) praktykę pedagogiczną wraz z metodyką elementarnego nauczania i poszczególnych przedmiotów,
- 4) przedmioty studium specjalnego:
  - a) sekcja humanistyczna:
    1. język polski i literatura polska,
    2. historia,
    3. język obcy (angielski, francuski, rosyjski, niemiecki),
  - b) sekcja przyrodnicza:
    1. geografia i geologia z mineralogią,
    2. biologia ogólna, zoologia i botanika,

3. podstawowe wiadomości z rolnictwa, ogrodnictwa, sadownictwa i hodowli zwierząt domowych,
- c) sekcja matematyczna:
  1. fizyka z chemią,
  2. matematyka,
- 5) przedmioty dodatkowe (nadobowiązkowe):
  1. języki obce (lektoraty),
  2. przedmioty artystyczne: muzyka, śpiew, tańce, rysunek i malarstwo,
  3. wychowanie fizyczne i przysposobienie sportowe,
  4. higiena, technika i estetyka żywego słowa,
  5. oświata dorosłych,
  6. poradnictwo zawodowe,
  7. psychopatologia,
  8. szkolnictwo specjalne,
  9. statystyka szkolna,
  10. organizacje młodzieżowe,
  11. inne przedmioty ustalane na każdy rok szkolny, zależnie od aktualnych potrzeb.

§ 27. Program nauki w Instytucie Pedagogicznym opiera się na programie liceum ogólnokształcącego i obejmuje te wszystkie przedmioty, które konieczne są do pogłębienia i uzupełnienia wykształcenia zawodowego i naukowego czynnych nauczycieli, dla których studium na poziomie szkoły wyższej i przeżycia związane z praktyką zawodową otwierają nowe horyzonty, stwarzają właściwą podstawę do zrozumienia i rozwiązywania w praktyce szkolnej zagadnień socjologicznych, filozoficznych, psychologicznych i ekonomicznych.

§ 28. Plan godzin oraz wytyczne programu nauki ogłasza się jako załącznik do niniejszego statutu.

Projekty szczegółowych programów oraz plan wykładów i ćwiczeń na każdy rok szkolny układa Rada Instytutu Pedagogicznego w ramach powyższych wytycznych. Programy te przedkłada Dyrektor Instytutu Pedagogicznego Ministerstwu Oświaty do zatwierdzenia.

§ 29. Rok szkolny w Instytucie Pedagogicznym rozpoczyna się 15 września i powinien liczyć nie mniej niż 30 tygodni zajęć szkolnych. Dzieli się on na trzy trymestry. Szczegółowy podział i organizację roku szkolnego ustala Rada Instytutu Pedagogicznego.

VII. Oddziaływanie wychowawcze Instytutu Pedagogicznego na słuchaczy

§ 30. Praca nad słuchaczami w Instytucie Pedagogicznym nie może polegać tylko na czysto intelektualnym kształceniu, ale musi obejmować również pogłębienie ich kultury moralnej, społeczno-obywatelskiej, estetycznej i fizycznej.

Wychowawcze oddziaływanie Instytutu Pedagogicznego na słuchaczy winno zmierzać do:

- 1) wszechstronnego rozwijania ich osobowości przez urabianie w dziedzinie intelektualnej, moralnej, społeczno-obywatelskiej, estetycznej i fizycznej w duchu ideologii demokratycznej;
- 2) doprowadzenia do głębszego zrozumienia roli społecznej, jaką nauczyciel i szkoła mają do spełnienia, szczególnie w obecnej dobie budowania nowego życia polskiego na zasadach demokratycznych;
- 3) wyrobienia w nich poczucia odpowiedzialności za swoje czyny i poczucia współodpowiedzialności w swoim zakresie za losy i przyszłość Narodu i Państwa Polskiego;
- 4) wytworzenia w słuchaczach właściwego stosunku do pracy;
- 5) zbudzenia i wyrobienia w słuchaczach swoistych sił i dążeń skierowanych ku własnemu stałemu doskonaleniu się pod względem zawodowym i ogólnym, oraz przyswojenia im sposobów tego doskonalenia.

§ 31. Powyższe cele Instytut Pedagogiczny realizuje przez:

- 1) bezpośredni wpływ wychowawczy dyrektora i grona nauczycielskiego i stworzenie atmosfery pracy, ideowości i karności;
- 2) dopomaganie słuchaczom do samowychowania;
- 3) organizowanie życia zbiorowego słuchaczy;
- 4) wyzyskanie różnych czynników wychowawczych poza szkolnych, jak prasa, radio, książka itd.;
- 5) bezpośredni udział słuchaczy w organizacjach poza instytutem i w pracy oświatowo-społecznej pozaszkolnej.

§ 32. Terenem pracy wychowawczej jest przede wszystkim internat, który nie może być tylko miejscem, gdzie słuchacze mieszkają i żywią się, ale gdzie pracują nad pogłębieniem swojej kultury wewnętrznej, doskonalą swój charakter, pielęgnują kulturalne współżycie koleżeńskie (świetlica), organizują obchody i akademie, wycieczki i kulturalne rozrywki, pracę samokształceniową i wczasy, uprawiają sporty itd.

VIII. Egzaminy, dyplomy, uprawnienia

§ 33. Słuchacze zwyczajni składają z końcem każdego roku szkolnego, a eksterni po każdym kursie wakacyjnym, roczne egzaminy z przedmiotów objętych programem nauki.

Pomyślny wynik złożenia egzaminu rocznego jest warunkiem przyjęcia na wyższy rok studiów.

Z końcem III roku studiów i po przyjęciu pracy dyplomowej, słuchacze zdają egzamin końcowy.

§ 34. Egzaminy odbywają się według osobnego regulaminu, uchwalonego przez Radę Instytutu i zatwierdzonego przez Ministerstwo Oświaty.

Regulamin ten winien określać:

- a) cele egzaminu,
- b) przedmioty egzaminu,
- c) wymagania stawiane z każdego przedmiotu (nie ograniczając się do tego tylko, co było przedmiotem wykładu, ale biorąc pod uwagę także to wszystko, co słuchacz musi sam sobie przyswoić przy pomocy podręcznika i pracy laboratoryjnej,
- d) sposób przeprowadzania egzaminu.

§ 35. Po pomyślnym złożeniu egzaminu końcowego i przyjęciu pracy dyplomowej, słuchacze otrzymują dyplomy ukończenia Instytutu Pedagogicznego.

Dyplom ten daje następujące uprawnienia:

- a) uprawnienia związane na mocy obowiązujących przepisów z ukończenia szkoły wyższej;
- b) prawo nauczania przedmiotów pedagogicznych w liceach pedagogicznych w odniesieniu do tych absolwentów Instytutu Pedagogicznego, którzy, wstępując do Instytutu Pedagogicznego, mają już za sobą co najmniej 8-letnią praktykę w szkole powszechnej i złożyli egzamin końcowy z wynikiem przynajmniej dobrym.

IX. Przepisy końcowe

§ 36. Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Załącznik do statutu Państw. Instytutów Pedagogicznych.

PLAN GODZIN I WYTYCZNE PROGRAMU NAUKI W PAŃSTWOWYM INSTYTUCIE PEDAGOGICZNYM

I. Plan godzin

I rok studium

Grupa przedmiotów	Przedmiot	Ilość godzin tygodn.
I	Filozofia	2
	Biologia wychowawcza	2
	Socjologia wychowania	2
	Ekonomia	2
II	Psychologia pedagogiczna	3
	Higiena szkolna i społeczna z uwzględnieniem anatomii i fizjologii człowieka	2
III	Praktyka pedagogiczna	4
IV	Przedmioty studium specjalnego (po 6 godz. na każdy przedmiot)	12
Razem		29
V	Przedmioty dodatkowe — nadobowiązkowe	4

Grupa przedmiotów	Przedmiot	Ilość godzin tygodn.
-------------------	-----------	----------------------

II rok studium

I	Filozofia	2
	Nauka o Polsce współczesnej	2
II	Psychologia pedagogiczna	2
	Pedagogika i dydaktyka ogólna	5
III	Praktyka pedagogiczna	4
IV	Przedmioty studium specjalnego (po 7 godzin na każdy przedmiot)	14
Razem		29
V	Przedmioty dodatkowe — nadobowiązkowe	6

Grupa przedmiotów	Przedmiot	Ilość godzin tygodn.
-------------------	-----------	----------------------

III rok studium

I	Nauka o Polsce współczesnej	2
	Pedagogika i dydaktyka ogólna	4
II	Historia wychowania	3
	Ustawodawstwo szkolne i organizacja szkolnictwa	1
	Czytelnictwo dzieci i młodzieży szkolnej	1
III	Praktyka pedagogiczna	4
IV	Przedmioty studium specjalnego (po 7 godzin na każdy przedmiot)	14
Razem		29
V	Przedmioty dodatkowe — nadobowiązkowe	6

Uwaga:

1) W podanej tabeli godzin, wyznaczonych globalnie dla każdego przedmiotu, mieszczą się zarówno godziny przeznaczone na wykłady, jak też na seminaria, konwersatoria, ćwiczenia, zajęcia praktyczne w pracowniach i w szkole ćwiczeń oraz na pracę własną słuchaczy pod kierunkiem profesorów.

Rozdziału godzin na każdy z tych celów dokonuje Rada Instytutu na wniosek poszczególnych wykładowców.

2) Na wniosek Rady Instytutu Ministerstwo Oświaty może zezwolić na odchylenia od powyższej tabeli godzin.

III Wytyczne programu nauki w Instytucie Pedagogicznym

A) Uwagi ogólne

1. Program nauki w Instytucie Pedagogicznym zmierza do tego, aby:

- a) pogłębić i rozszerzyć teoretyczne i prak-

tyczne wykształcenie słuchaczy w dziedzinie nauk pedagogicznych i dać im niezbędne dla tego celu przygotowanie naukowe w zakresie filozofii, biologii wychowawczej, socjologii wychowania, ekonomii i wiedzy o Polsce współczesnej;

- b) umożliwić słuchaczom pogłębienie i rozszerzenie wiedzy w dziedzinie wybranej grupy przedmiotów ogólnokształcących i przyswojenie sobie metod pracy naukowej, celem specjalizowania się w tych przedmiotach, co jest konieczne nie tylko ze względu na potrzeby programu w klasach wyższych szkoły powszechnej, ale także dla pogłębienia kultury ogólnej słuchaczy;
- c) wyrobić w słuchaczach samodzielność i twórczość;
- d) zaprawić ich do twórczej pracy naukowej w dziedzinie nauk pedagogicznych;
- e) wpoić w nich chęć i umiejętność dalszego samokształcenia.

2. Nauczanie w Instytucie Pedagogicznym odbywa się w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów, zajęć praktycznych w pracowniach i w szkole ćwiczeń i wycieczek naukowych. Głównie jednak należy opierać nauczanie na samodzielnej pracy słuchaczy, na pracach i ćwiczeniach seminaryjnych i laboratoryjnych, na samodzielnych obserwacjach i badaniach słuchaczy.

Dzięki takim metodom pracy słuchacze opanowują technikę pracy umysłowej, zaprawiają się do pracy badawczej i zdobywają umiejętność dalszego samokształcenia.

3. Materiał nauczania w zasadzie nie powinien być ujmowany w kursach encyklopedycznych, wyczerpujących ogólnikowo cały zakres przedmiotu, lecz monograficznie, w głębszym potraktowaniu pewnych określonych tematów, względnie cyklu tematów. Konieczne w pewnych dziedzinach encyklopedyczne ujmowanie materiału naukowego winno opierać się w miarę możliwości na samodzielnej pracy słuchaczy przy pomocy podręcznika.

B) Uwagi szczegółowe do poszczególnych grup przedmiotów wymienionych w § 26 statutu

1. Przedmioty pomocnicze

a) Filozofia, socjologia, biologia wychowawcza i ekonomia winny być potraktowane jako nauki pomocnicze dla studium pedagogicznego.

Celem nauczania tych przedmiotów jest poza podniesieniem ogólnej, formalnej kultury umysłowej słuchaczy:

ukazanie im niektórych wybranych zagadnień z wymienionych dziedzin nauki i sposobów ich rozwiązywania oraz opracowanie pewnych elementarnych pojęć, bez których ani pewne zagadnienia psychologiczne, ani niektóre prądy historii wychowania, względnie kierunki pedagogiczne, ani

zwłaszcza podstawowe problematy pedagogiki nie byłyby zrozumiałe;

zaprawianie do samodzielnego i krytycznego czytania naukowego, a przez to przygotowanie do najważniejszej pracy, jaką jest dalsze kształcenie się po ukończeniu studiów w Instytucie Pedagogicznym. Przy nauczaniu tych przedmiotów należy stosować z reguły metodę wykładowo-dyskusyjną, połączoną z repetytoriami, oraz czytanie i dyskutowanie wybranych wyjątków z dzieł naukowych.

Nauczanie biologii wychowawczej wymaga ponadto stosowania demonstracji i eksperymentów.

b) Nauka o Polsce współczesnej ma na celu:

- 1) zapoznanie słuchaczy z najważniejszymi zagadnieniami nauki o państwie jako formie organizacyjnej narodu i społeczeństwa, oraz pogłębienie i rozszerzenie ich wiadomości z zakresu politycznego, gospodarczego i społecznego ustroju Państwa Polskiego, geografii politycznej i gospodarczej Polski i polityki oświatowo-kulturalnej Polski współczesnej;
- 2) uwydatnienie na tle zagadnień życia współczesnego roli społecznej, jaką nauczyciel i szkoła odgrywają w życiu narodu;
- 3) wyzwoleń czynnego ustosunkowania się słuchaczy do życia współczesnego;
- 4) wytworzenie i pogłębienie w słuchaczach przeżyć społeczno-wychowawczych jako podstawy do studium pedagogicznego.

Nauczanie tego przedmiotu obejmuje:

- 1) naukę o państwie jako formie organizacyjnej narodu i społeczeństwa, podstawy organizacyjne Państwa Polskiego;
- 2) charakterystykę gospodarczego i społecznego ustroju Państwa Polskiego;
- 3) geografii gospodarczą i polityczną Polski współczesnej;
- 4) politykę oświatowo-kulturalną współczesnego Państwa Polskiego.

Nauczanie winno być oparte na rozległej lekturze czasopism, dzienników i literatury z tego zakresu, ponadto na analizie dokumentów ustawowych, politycznych i ideologicznych, na przeżyciach, obserwacjach i spostrzeżeniach własnych słuchaczy.

2. Przedmioty pedagogiczne.

A) Psychologia pedagogiczna.

Cel nauczania:

a) pogłębienie i rozszerzenie potrzebnej słuchaczom dla praktyki szkolnej wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii ogólnej i rozwojowej dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym, psychologii uczenia się, psychologii różnicowej i charakterologii;

b) opanowanie przez słuchaczy metod, stosowanych w praktyce szkolnej przy poznawaniu psychiki dziecka i pogłębienie w nich umiejętności obserwowania i badania psychiki dziecka, oraz

wykorzystania uzyskanych wyników dla pracy dydaktycznej i wychowawczej w szkole;

c) nabycie wprawy w analizie psychologicznej zagadnień wychowawczych i dydaktycznych;

d) przyswojenie przez słuchaczy pewnych wartości ogólnokształcących.

Metody pracy:

1. obserwacje i ćwiczenia, 2) metoda seminaryjna, 3) metoda wykładowo-dyskusyjna.

Punktem wyjścia pracy jest doświadczenie pedagogiczne słuchaczy i obserwacja zachowania się i postępowania dzieci, co daje podstawę do analizy faktów i zjawisk psychologicznych.

B) Pedagogika i dydaktyka ogólna.

Cel nauczania:

- 1) pogłębienie i rozszerzenie wiedzy słuchaczy w zakresie zjawisk, pojęć i zagadnień wychowawczych, które są niezbędne do zrozumienia istoty pracy pedagogicznej i roli nauczyciela w społeczeństwie, do wzmocnienia podstawy ideowej w pracy nauczycielskiej i do rozwiązywania praktycznych zagadnień dydaktycznych i wychowawczych;
- 2) przysposobienie słuchaczy do krytycznego i samodzielnego rozwiązywania praktycznych zagadnień wychowawczych i dydaktycznych;
- 3) ugruntowanie umiejętności krytycznego i samodzielnego korzystania z literatury pedagogicznej;
- 4) utrwalanie dążności do bezustannego doskonalenia praktyki zawodowej przez stałe studiowanie teorii pedagogiki i dydaktyki i przepajanie w ten sposób codziennej pracy nauczycielskiej myślą pedagogiczną.

Metody pracy:

Oparcie się o przeżycia i spostrzeżenia słuchaczy z ich własnej praktyki zawodowej w szkole, obserwacje dzieci w szkole ćwiczeń i w środowisku, lektura źródeł i prac wychowawczo-dydaktycznych, wykład, konwersatoria, seminaria itp.

C) Historia wychowania.

Cel nauczania:

- 1) wykazywanie związku teorii i praktyki pedagogicznej z podłożem społecznym i kulturalnym każdej epoki;
- 2) pogłębienie rozumienia naczelnych zagadnień pedagogicznych przez spojrzenie na ich rozwój w ciągu dziejów;
- 3) pogłębienie w słuchaczach kultury pedagogicznej;
- 4) ugruntowanie krytycyzmu pedagogicznego.

Metoda pracy:

analiza i interpretacja źródeł do historii wychowania pod kierunkiem nauczyciela, samodzielna praca słuchaczy w oparciu o podręczniki i monografie, wykład bądź to wprowadzający do lektury i analizy, bądź to dający syntezę po analizie tekstów.

D) Ustawodawstwo szkolne i organizacja szkolnictwa.

Cel nauczania:

- 1) wyjaśnianie zasadniczych pojęć prawno-administracyjnych;
- 2) zapoznanie słuchaczy z duchem i treścią ustaw, dekretów, rozporządzeń, przepisów dotyczących podstaw prawnych istnienia i funkcjonowania szkoły powszechnej, praw i obowiązków nauczyciela, władz szkolnych i roli samorządu szkolnego i terytorialnego w zakresie oświaty i kultury.

Metoda pracy:

analiza i interpretacja tekstów konstytucji, ustawy o ustroju szkolnictwa, statutów, ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli itd.

E) Czytelnictwo dzieci i młodzieży.

Cel:

1. wprowadzenie słuchaczy w zagadnienia czytelnictwa dzieci i młodzieży;
2. uświadomienie roli dziecięcych i młodzieżowych bibliotek szkolnych i publicznych w ogólnym ustroju bibliotecznym;
3. zapoznanie słuchaczy z polską i obcą literaturą dla dzieci i młodzieży z uwzględnieniem kryteriów oceny i źródeł doboru;
4. wprowadzenie w metodykę pracy z książką i czytelnikiem;
5. praktyczne zaznajomienie z techniką bibliotekarską.

Metody pracy:

- 1) wykłady;
- 2) ćwiczenia seminaryjne;
- 3) zwiedzanie publicznych bibliotek, a w szczególności czytelni i wypożyczalni dla dzieci i młodzieży, zwiedzanie zakładów graficznych i pokazów książki;
- 4) praktyka na terenie bibliotek dla dzieci i młodzieży.

F) Higiena szkolna i społeczna.

Cel nauczania:

1. pogłębienie i rozszerzenie wiadomości i umiejętności słuchaczy z zakresu higieny społecznej;
2. zapoznanie z najważniejszymi typowymi instytucjami społecznymi, istniejącymi dla celów zdrowia publicznego.

Metoda pracy:

- 1) wykłady, połączone z demonstracjami i doświadczeniami, ćwiczenia;
- 2) zwiedzanie wystaw higienicznych i instytucji istniejących dla celów zdrowia publicznego, jak ośrodki zdrowia, przychodnie przeciwgruźlicze, wodociągi i zakłady czyszczenia miasta itp.

2. Praktyka pedagogiczna.

Praktyka pedagogiczna obejmuje hospitacje szkół, ćwiczenia praktyczne słuchaczy, oraz opracowanie zagadnień z metodyki elementarnej nauczania i metodyki poszczególnych przedmiotów, wchodzących w skład programu nauki w szkole powszechnej. Szczegółowe przepisy w sprawie organizacji praktyki pedagogicznej słuchaczy

Instytutu Pedagogicznego, oraz plan tej praktyki na każdy rok szkolny, ustala Rada Instytutu Pedagogicznego na wniosek kierownika praktyki pedagogicznej.

4. Przedmioty studium specjalnego.

Nauczanie każdego przedmiotu ogólnokształcącego, wybranego przez słuchaczy, ma na celu:

- a) pogłębienie, poszerzenie i utrwalenie wiadomości i umiejętności z zakresu danego przedmiotu dla należytego postawienia tego przedmiotu przez słuchacza w szkole powszechnej;
- b) rozszerzenie horyzontów umysłowych słuchaczy;
- c) nabycie pewnych sprawności technicznych, niezbędnych do wykonywania praktyki nauczycielskiej, jak np. umiejętności wykonywania ćwiczeń w pracowniach, prowadzenie hodowli roślin i zwierząt, wykonywanie najprostszyc pomocy naukowych, prowadzenia wycieczek itd.;
- d) przyswojenie słuchaczom metod pracy naukowej;
- e) zdobycie podstaw do samodzielnej pracy samokształceniowej i ewent. do twórczej pracy naukowej.

Z uwagi na powyższe cele, oraz ze względu na szczupły wymiar czasu przypadający na ten dział programu, nie może być mowy o systematycznym względnie encyklopedycznym przerobieniu całego kursu danej dyscypliny, a jedynie o opracowaniu wybranych zagadnień.

Kryterium doboru zagadnień stanowi z jednej strony ważność danego zagadnienia dla głębszego zrozumienia dotyczącego przedmiotu naukowego, z drugiej strony zaś użyteczność tego zagadnienia dla nauczania danego przedmiotu w szkole powszechnej.

Wybór odpowiednich metod nauczania tych przedmiotów, wyszczególnionych w niniejszej instrukcji, zależy od natury danego przedmiotu względnie zagadnienia.

Poz. 128.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OŚWIATY

z dnia 2 maja 1946 r. (Nr. III KN-1298/46)

w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych osób, które posiadają świadectwa radzieckich zakładów kształcenia nauczycieli.

Na podstawie art. 1 i 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) zarządzam, co następuje:

§ 1. Świadectwo ukończenia Szkoły Pedagogicznej (Pedagogiczeskoje Ucziliszcze) w Z. S. R. R. daje te same uprawnienia, co świadectwo dojrzałości państwowego liceum pedagogicznego

pod warunkiem, że osoba, posiadająca wymienione świadectwo, złoży w zakresie programu liceum pedagogicznego egzamin uzupełniający z języka polskiego, historii i geografii Polski, zagadnień życia współczesnego oraz z metodyki języka polskiego, z historii wychowania w Polsce, organizacji szkolnictwa polskiego i ze znajomości programów polskich szkół powszechnych.

§ 2. Świadectwo ukończenia Instytutu Nauczycielskiego (Uczitielskij institut) w Z. S. R. R. daje uprawnienia związane z dyplomem państwowego pedagogium, o ile osoba, posiadająca wymieniony dyplom:

- a) wykaże się świadectwem dojrzałości liceum ogólnokształcącego, uzyskanym przed wrześniem 1939 r. lub świadectwem dziesięcioletniej szkoły radzieckiej, uznanym przez władze polskie w myśl okólnika z dn. 19 grudnia 1944 r. L. dz. II. Sr. 2698/44 w sprawie uznania świadectw końcowych 10-letniej szkoły radzieckiej (Dz. Urz. Res. Ośw. Nr. 1—4, poz. 29);
- b) złoży w zakresie programu Pedagogium egzamin uzupełniający z metodyki języka polskiego, historii wychowania w Polsce, organizacji szkolnictwa polskiego i ze znajomości programów polskich szkół powszechnych oraz z 2 wybranych przedmiotów ogólnokształcących, mających zastosowanie w programie szkoły powszechnej.

§ 3. Świadectwo ukończenia Instytutu Pedagogicznego (Pedagogiczeskij institut) w Z. S. R. R. daje uprawnienia Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, o ile osoba ubiegająca się o uznanie dyplomu:

- a) wykaże się świadectwem dojrzałości liceum ogólnokształcącego; uzyskanym przed wrześniem 1939 r. lub świadectwem dziesięcioletniej szkoły radzieckiej, uznanym przez władze polskie w myśl okólnika z dnia 19 grudnia 1944 r. L. Dz. II. Sr. 2698/44 w sprawie uznania świadectw końcowych 10-letniej szkoły radzieckiej (Dz. Urz. Res. Ośw. Nr. 1—4, poz. 38);
- b) złoży egzamin uzupełniający z historii wychowania w Polsce i organizacji szkolnictwa polskiego oraz wykaże się znajomością polskiej literatury naukowej w zakresie psychologii pedagogicznej i pedagogiki z dydaktyką.

§ 4. Egzaminy uzupełniające, wymienione w § 1, 2 i 3 zainteresowani winni złożyć przed Komisją Egzaminacyjną, powołaną w tym celu przez Kuratoria Okręgów Szkolnych dla absolwentów Szkół Pedagogicznych przy Liceum Pedagogicznym, dla absolwentów Instytutów Nauczycielskich przy Pedagogium, a przez Ministerstwo Oświaty dla absolwentów Instytutów Pedagogicznych przy Wyższej Szkole Pedagogicznej.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Poz. 129.

**ZARZĄDZENIE
MINISTRA OŚWIATY**

z dnia 11 maja 1946 r. (Nr. II. 2200/46)

**w sprawie organizacji roku szkolnego 1946/47
w szkolnictwie ogólnokształcącym i zakładach
kształcenia nauczycieli.**

Na podstawie art. 1 dekretu z dnia 23. XI. 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. z r. 1946 poz. 9¹⁾ zarządzam organizację roku szkolnego 1946/47 według załączonych instrukcyj.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty
z dnia 11. V. 1946 r. (Nr. II. 2200/46).

INSTRUKCJA

dotycząca szkolnictwa powszechnego.

Rok szkolny 1946/47 w szkolnictwie powszechnym jest dalszym etapem odbudowy szkolnictwa i realizacji reformy szkolnej. W roku tym musi być położony specjalny nacisk na pełną realizację nauczania podstawowego, możliwie na tym samym dla całej młodzieży poziomie, a to przez: a) uruchomienie szkół nie wznovionych, b) uruchomienie szkół na Ziemiach Odzyskanych w miarę ich osiedlania, c) podnoszenie organizacji szkół, przygotowujące realizację 8-letniej szkoły podstawowej, d) przystosowanie szkół do potrzeb likwidacji skutków wojny. W roku szkolnym 1946/47 po raz pierwszy zasada jednolitości kształcenia podstawowego będzie w zakresie siedmiu klas uwzględniona w ustroju szkolnictwa, gdyż pierwsze klasy gimnazjalne zostają zniesione, a młodzież w wieku obowiązku szkolnego będzie mogła przejść ze szkoły powszechnej do gimnazjum, do dopuszczonych na okres przejściowy klas wstępnych tylko wówczas, gdy szkoła powszechna, do której uczęszcza, ma niższą organizację (mniej, niż czterech nauczycieli).

W realizacji obowiązku szkolnego i organizacji szkół powszechnych będą obowiązywały niżej podane wytyczne:

I. Realizacja powszechności nauczania.

1. W nadchodzącym roku szkolnym 1946/47 będą zapisane do szkoły wszystkie dzieci podlegające obowiązkowi szkolnemu, a mianowicie urodzone w latach 1933—1939.

2. Dla dzieci urodzonych w 1932 roku przedłuża się obowiązek szkolny o jeden rok:

- a) jeśli przez dodatkowy rok nauki umożliwi się im ukończenie w swej szkole ostatniej klasy (siódmej), względnie szóstej);
- b) na terenach, na których już istnieje ośmioletni obowiązek szkolny;

c) na terenach, na które specjalnym zarządzeniem będzie rozciągnięty ośmioletni obowiązek szkolny.

3. Szkoły zwrócą szczególną uwagę na dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej i w porozumieniu z miejscowymi organami opieki społecznej zgłoszą się do Inspektoratu Szkolnego (referat opieki nad dzieckiem), celem zapewnienia tym dzieciom w razie potrzeby opieki w Domach Dziecięcych lub rodzinach zastępczych.

4. Kierownicy szkół będą czuwać w ciągu roku szkolnego nad należyтым ucześnieaniem dzieci zapisanych do szkoły. Winnych nieposyłania dziecka do szkoły należy pociągać do odpowiedzialności na podstawie dekretu o obowiązku szkolnym z dnia 7. II. 1919 r. względnie przepisów obowiązujących na danym terenie, o ile są dalej idące. Przy czym zaznaczyć należy, że kompetencje zlikwidowanych organów samorządu szkolnego przechodzą na Gminne i Powiatowe Komisje Oświatowe Rad Narodowych. Z Komisjami tymi kierownicy szkół i inspektorowie szkolni powinni być w ścisłym kontakcie.

5. Obwody, w których liczba dzieci w wieku szkolnym wynosi 30 i więcej, nie znajdujących się w zasięgu szkoły sąsiedniego obwodu, powinny otrzymać własną szkołę. Na Ziemiach Odzyskanych norma ta obowiązuje poczynając od 20 dzieci.

II. Organizacja szkół.

W związku z zasadą jednorocznych klas programowych, szkoły dzielą się na:

- a) „niepełne“, — realizujące zakres materiału nauczania 4, 5, 6 kl.;
- b) „pełne“, — realizujące zakres programowy przynajmniej siedmiu klas szkoły powszechnej.

W związku z tą zasadą należy w szkołach liczących w swym obwodzie dzieci w wieku szkolnym:

1) do 40 przewidzieć jednego nauczyciela, który będzie uczył cztery pierwsze roczniki, realizując program nauczania pierwszych czterech klas.

2) 41—80 zatrudnić dwie siły nauczycielskie, uczące w zasadzie sześć roczników w zakresie programowym 6 klas szkoły powszechnej, a tylko w przypadku niemożności skierowania siódmego rocznika do szkoły zbiorczej, uczące siedem roczników w zakresie pełnej szkoły powszechnej.

3) 81—120 przyznać trzy etaty nauczycielskie i wtedy szkoła będzie realizowała program nauczania siedmiu klas szkoły powszechnej.

4) ponad 120 przydzielić dalsze etaty nauczycielskie według zasad art. 6 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych z 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) średnio na nauczyciela do 50 uczniów.

Starsze roczniki szkoły o jednym nauczycielu i liczbą dzieci do 40 muszą mieć zapewnione pobieranie dalszej nauki w najbliższej szkole pełnej. O ile — po wyczerpaniu wszelkich środków —

¹⁾ Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1946, poz. 2.

nie będzie można zapewnić uczniom niepełnej szkoły dalszej nauki w najbliższej szkole wyżej zorganizowanej, na umotywowany wniosek inspektora szkolnego Kuratorium przyzna drugi etat i wtedy szkoła ta będzie realizowała program siedmiu klas szkoły powszechnej.

III. Zasady wykorzystania nowych sił nauczycielskich.

Nowe siły nauczycielskie należy kierować do szkół w następującej kolejności:

a) tam, gdzie szkoła nie jest uruchomiona, poczynając od obwodów o największej liczbie dzieci,

b) tam, gdzie dotychczas przy jednym nauczycielu liczba dzieci w obwodzie przekracza 40, poczynając od szkół najbardziej przeciążonych,

c) tam, gdzie liczba dzieci w obwodzie jest mniejsza niż 40, a zachodzi konieczność dodania drugiego nauczyciela z powodu niemożności zapewnienia starszym dzieciom odpływu do sąsiednich szkół zbiorczych,

d) tam, gdzie zostaje powołana klasa ósma, przy czym wszędzie, gdzie to będzie możliwe, zostaną skierowani do klas ósmych nauczyciele ze szkół średnich.

Na wyżej podanych zasadach należy oprócz zapotrzebowanie etatów nauczycielskich oraz ruch służbowy i dążyć do dalszego zmobilizowania kadr nauczycielskich, poddając równocześnie rewizji sprawę pełnego wykorzystania — zgodnie z powyższymi zasadami — sił nauczycielskich i pełnego wymiaru godzin pracy nauczyciela.

Na skutek ruchu służbowego nie może nastąpić obniżenie dotychczasowego poziomu organizacyjnego szkoły.

IV. Udostępnienie pełnej szkoły powszechnej

Wychodząc z założenia, że dziecko uczęszczające do szkół niepełnych tylko przez powszechną szkołę wyżej zorganizowaną będzie mogło otworzyć sobie drogę dalszego kształcenia, a przez nie zasilić dobrze przygotowanym i zdrowym pracownikiem rolnictwo, przemysł, handel, komunikację, wolne zawody, tworząc kadry nowej, demokratycznej inteligencji, należy tak planować sieć szkolną, aby każde dziecko miało możliwość ukończenia pełnej szkoły powszechnej.

Gdy niedostateczna liczba uczniów w obwodzie nie pozwala na zorganizowanie pełnej szkoły powszechnej, uczeń po ukończeniu we własnej szkole 4—6 klas, będzie uczęszczał na dalszą naukę do sąsiedniej szkoły zbiorczej.

To też zachowując dla pierwszych czterech roczników normę 3 kilometrów drogi pieszej do szkoły, dla starszych roczników na podstawie dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. „o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym“ (Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1946 Nr. 1, poz. 2) inspektor szkolny może przedłużyć pieszą drogę do szkoły do 4 km pod warunkiem, że będzie ona możliwa do przebycia w ciągu całego roku.

Stała troska o udostępnienie i ulepszenie istniejących, oraz wytyczenie nowych przebiegów do szkoły (ścieżek), dających możliwość skrócenia drogi do szkoły, powinna być wysunięta do uwzględnienia w programie prac Komitetów Szkolnych i Gminnych Komisji Oświatowych Rad Narodowych.

W miarę poprawy warunków sprzężajowych znajdzie zastosowanie w coraz to szerszym zakresie dowożenie, względnie podwożenie dzieci czy to z domu do drogi dogodniejszej dla pieszego przebycia, czy też z pewnych punktów zbiorczych do szkoły, choćby w okresie gorzszych pór roku.

Zagadnieniem udostępnienia dziecku dostawiania się do szkoły należy zainteresować nie tylko samych rodziców, ale także Gromady, Gminne i Powiatowe Rady Narodowe, organa Administracji Publicznej, sprawujące nadzór nad samorządem oraz spółdzielczość, pocztę, samopomoc chłopską, wojsko itp., kładąc przede wszystkim nacisk na gromady i gminy, które winny podjąć w tej sprawie wiążące uchwały.

O ile dowożenie w ciągu całego roku wszystkich dzieci w odpowiednich warunkach będzie zapewnione, wtedy na dowożeniu można oprócz projekt zasięgu szkoły zbiorczej.

Z natury rzeczy szkoły pełne w miastach, miasteczkach, osiedlach fabrycznych, będą szkołami zbiorczymi dla znajdujących się w ich zasięgu niepełnych szkół wiejskich.

Tam, gdzie w bieżącym roku szkolnym liczebność klas szóstych w poszczególnych szkołach mieszczących się w tej samej miejscowości jest niewielka, należy w roku szkolnym 1946/47 skomasować klasy siódme, tworząc je przy jednej lub kilku szkołach powszechnych, tak, aby liczba uczniów w jednej klasie wynosiła przynajmniej 25.

Tam, gdzie obowiązek szkolny będzie przedłużony zgodnie z p. 2 b, c, części pierwszej niniejszej instrukcji, organizuje się klasy ósme przy szkołach o najwyższej organizacji, jeśli przy zastosowaniu komasacji klas liczba kandydatów wynosi przynajmniej 25.

V. Likwidacja skutków wojny w nauczaniu

W szkołach obok normalnych klas, do których będą uczęszczali uczniowie we właściwym wieku dla danej klasy i opóźnieni najwyżej o dwa lata ponad wiek klasy, organizuje się nadal specjalne ciągi skrócone.

Specjalne ciągi skrócone dla dzieci zbyt opóźnionych przewiduje się w następujących kompletach:

1) dla 9—10-letnich — roczny, w którym należy przerobić w ciągu roku szkolnego przynajmniej program 2 klas i włączyć następnie tych uczniów do klasy trzeciej.

2) 11—12-letnich — dwuletni, w którym w ciągu dwu lat przerobi się program czterech klas, po czym uczniowie przejdą do normalnej klasy piątej lub szóstej,

3) dla 13—14-letnich należy zorganizować tak nauczanie, by zatrzymując je w szkole do ukończenia 16 roku życia, dać im możliwość opowania bądź pełnego kursu szkoły powszechnej, bądź najważniejszych jego elementów, umożliwiających dalsze kształcenie.

Rady pedagogiczne opracują rozkład materiału nauczania dla tych kompletów w taki sposób, by było możliwe przechodzenie uczniów z kompletu na naukę w klasach normalnych, nawet w ciągu roku szkolnego, czy to dla całego kompletu, czy dla poszczególnych uczniów. Nie zmieniając sieci szkolnej można przewidzieć w miastach odpowiednie, równomierne rozmieszczenie uczniów nadmiernie opóźnionych w specjalnie wybranych do tego celu szkołach.

Uczniom, którzy opuszczają szkołę przed ukończeniem pełnego kursu, będą wydane specjalne świadectwa szkolne, dające możliwość zorientowania się zakładom kształcenia młodocianych co do potrzeb dalszej ich nauki.

Nauczyciel za pracę w godzinach nadliczbowych otrzymuje wynagrodzenie przewidziane w rozporządzeniu Ministra Oświaty wydanym w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wynagrodzenia nauczycieli z tytułu nauczania lub zajęć w godzinach nadliczbowych, z 19 września 1945 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 5, poz. 208) tj. miesięcznie 60 złotych za jedną godzinę nadliczbową w tygodniu.

Gospodarka godzinami nadliczbowymi powinna uwzględniać potrzeby szkół o małej liczbie nauczycieli, które w zasadzie powinny mieć przyznaną ilość godzin nadliczbowych, przeznaczonych na naukę, która wraz z godzinami etatowymi odpowiadać będzie liczbie godzin zajęć przewidzianych w programach (str. 5, 7, 8 „Plany godzin i Materiały programowe na rok szkolny 1945/46 dla szkół powszechnych i I-iej klasy gimnazjów ogólnokształcących“).

Za czynności pozalekcyjne przyznaje się wynagrodzenie według dotychczasowych norm.

VI. Zapewnienie szkołom materialnych warunków

W miesiącach wiosennych i letnich główny wysiłek powinien być skoncentrowany na:

- 1) przeprowadzenie remontów szkół,
- 2) zapewnienie szkołom o 2 i 3 nauczycielach wymaganej ilości izb lekcyjnych i wystarczającego umeblowania,
- 3) zapewnienie klasom ósmym wszędzie tam, gdzie one zostaną powołane, izby lekcyjnej, dostatecznego umeblowania i zaopatrzenia w pomoce.

Dostarczenie nowych izb lekcyjnych należy traktować realnie, bez oglądania się na zbyt skomplikowane przesuwanie punktów szkolnych i liczenie na uzyskanie obiektów, przy których zdobyciu potrzebna była by długa o wątpliwym wyniku procedura, lub które wymagają kosztownych adaptacji.

Należy bezzwłocznie: a) ustalić z samorządem,

jak będzie się kształtowała sprawa zaspokojenia potrzeb rzeczowych szkół na nadchodzący rok szkolny, b) uruchamiać bezzwłocznie kredyty, przekazywane przez Ministerstwo Oświaty na drobne remonty i roboty zabezpieczające, c) niezależnie od świadczeń samorządu i dotacji Ministerstwa Oświaty uzyskać jak najwydatniejszy udział w odbudowie i remoncie szkół powiatowych i wojewódzkich organów odbudowy, które na podstawie zarządzeń Ministerstwa Odbudowy będą uwzględniać w jak najszerszym zakresie potrzeby budowlane szkół.

W związku z wejściem w życie nowego dekretu o finansach komunalnych i nowego statutu podatkowego, wzrasta wydatnie możliwość wykonania przez samorząd jego ustawowych obowiązków w zakresie świadczeń na rzecz szkół, trzeba wobec tego: 1-o wnieść za pośrednictwem gminnych i powiatowych Komisji Oświatowych Rad Narodowych wnioski do budżetów samorządowych, 2-o wykorzystać uprawnienia nadzorcze Związków Powiatowych i Województwa celem skłonienia gmin do spełnienia ich obowiązków rzeczowych wobec szkolnictwa.

Prace te wymagają współdziałania z Komisjami Oświatowymi gminnych, powiatowych i wojewódzkich Rad Narodowych, kierowników szkół, inspektorów szkolnych i kuratorów.

Realne możliwości gmin ustalają kierownicy szkół z gminnym samorządem. O konkretnych trudnościach powinien być powiadomiony inspektor szkolny by mógł w porozumieniu z powiatową Radą Narodową i starostą przedsięwziąć odpowiednie kroki. To, czego nie da się załatwić w skali powiatowej, będzie bezzwłocznie przedłożone Kuratorowi do załatwienia z wojewódzką Radą Narodową i Wojewodą. Jeśli mimo tych wszystkich poczynań, szkoły nie będą miały zapewnionego pełnego zaspokojenia potrzeb rzeczowych, należy przedłożyć Ministerstwu konkretne sprawozdania wraz z wnioskami. We wnioskach tych, o ile chodzi o dodanie drugich izb lekcyjnych oraz ich umeblowania, tam, gdzie dodaje się drugą siłę nauczycielską, musi być podana konkretna proporcja oparta na szczegółowym preliminarzu wydatków.

Cała akcja winna być przeprowadzona szybko, skutecznie, bez przewlekłej korespondencji, a przedstawione dezyderaty powinny być ujęte w sposób jasny, realny i należycie umotywowany.

Załącznik 3 do zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 11. V. 1946 r. (Nr. II-2200/46).

INSTRUKCJA

o organizacji roku szkolnego 1946/47 w zakresie kształcenia nauczycieli szkół powszechnych

I. Stałe zakłady kształcenia nauczycieli

A. Licea Pedagogiczne

§ 1. W roku szkolnym 1946/47, podbudowa zakładów kształcenia nauczycieli, wprowadzona instrukcją wydaną w zakresie kształcenia nauczy

cieli zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 16 lipca 1945 r. (Nr. II-375/45 N) o organizacji roku szkolnego 1945/46 w szkolnictwie ogólnokształcącym i zakładach K. N. (Dz. Urz. Nr. 2, poz. 62) ulegnie dalszemu ściślejszemu związaniu z liceum pedagogicznym w jedną całość organizacyjną tak, że stanowić ona będzie z liceum pedagogicznym jeden zakład pod nazwą „Liceum Pedagogiczne“.

Zgodnie z tym każde liceum pedagogiczne składać się będzie z:

- a) dwóch klas przygotowawczych stancjących podbudowę i
- b) dwóch klas licealnych.

Klasy przygotowawcze realizują w dwuletnim kursie nauki program skróconego gimnazjum ogólnokształcącego bez języka łacińskiego i mają ustrój semestralny.

Klasy licealne realizują program skróconego do 2 lat liceum pedagogicznego i mają ustrój roczny.

Na pierwszy semestr klas przygotowawczych będą przyjmowani w r. szk. 1946/47 uczniowie, którzy: a) ukończyli 14, a nie przekroczyli 18 lat życia i b) mają ukończone przynajmniej 6 klas szkoły powszechnej, na drugi semestr odpowiednio starsi z ukończoną 7 klasą szkoły powszechnej wzgl. 1 gimnazjalną itd.

Uczniowie mogą być przyjmowani z początkiem roku szkolnego na wszystkie semestry klas przygotowawczych. W związku z tym należy z początkiem roku szkolnego uruchomić nieparzyste jak i parzyste semestry nauki.

W sprawie przyjmowania uczniów do klas licealnych obowiązują nadal przepisy zawarte w pkt. 2 Instrukcji z dnia 16 lipca 1945 r. w sprawie organizacji roku szk. 1945/46 w Zakładach K. N. z tym, że górną granicę wieku kandydatów ustala się na lat 20.

Zaznacza się z naciskiem, że z uwagi na to, iż wspomniana powyżej podbudowa liceum pedagogicznego w postaci klas przygotowawczych tworzy z liceum pedagogicznym jedną całość podbudowa ta nie może służyć dla celów uzyskania świadectwa ukończenia gimnazjum, lecz przeznaczona jest wyłącznie dla przygotowania młodzieży do wstąpienia do liceum pedagogicznego.

W sprawie planu godzin i programu nauki w liceach pedagogicznych w r. szk. 1946/47 Min. Oświaty wyda osobne zarządzenie.

§ 2. Z uwagi na postanowienia zawarte w § 1 niniejszej instrukcji nie należy w roku szk. 1946/47 organizować rocznych klas wstępnych wprowadzonych Instrukcją z dn. 16 lipca 1945 r.

§ 3. Z tych samych względów nie należy w r. szk. 1946/47 przy liceach pedagogicznych otwierać nowych początkowych klas normalnego gimnazjum.

Natomiast w miejscowościach, w których Zakład Kształcenia Nauczycieli jest jedyną szkołą średnią, można przy nim organizować 3-letnie gimnazja, oparte na 7 klasach szkoły powszech-

nej ewent. z klasą wstępną, na zasadach instrukcji Min. Oświaty o organizacji szkolnictwa średniego ogólnokształcącego w r. szk. 1946/47. W tym wypadku gimnazjum to nie może być przeznaczone wyłącznie dla tych uczniów, którzy mają zamiar wstąpić do liceum pedagogicznego, aczkolwiek winno ono wytworzyć atmosferę sprzyjającą wstępowaniu wychowanków do liceum pedagogicznego.

§ 4. Przy każdym liceum pedag. należy zorganizować ośmioklasową szkołę powszechną w miarę możliwości z przedszkolem jako szkołą ćwiczeń, co do której należy w r. szk. 1946/47 w całej pełni zrealizować postanowienia zarządzenia Min. Oświaty z dnia 4 stycznia 1946 r. Nr. II. KN/48/46 w sprawie organizacji szkół ćwiczeń przy Zakładach K. N. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 1, poz. 7).

Tam, gdzie rozmieszczenie szkół powszechnych w terenie tego wymaga, szkoła ćwiczeń powinna spełniać rolę szkoły zbiorczej dla danego rejonu.

Przejmowanie nauczycieli szkoły ćwiczeń na etat zakładów K. N. może nastąpić tylko w tym wypadku jeśli Wydział K. N. Kuratorium dysponuje odpowiednią ilością etatów. W przeciwnym wypadku nauczyciele ci pozostają aż do dalszego zarządzenia na etacie szkoły powszechnej.

B. Pedagogia

§ 5. W roku szkolnym 1946/47 przewiduje się otwarcie Wyższych Szkół Pedagogicznych w Krakowie, Łodzi i na Śląsku na zasadzie statutu organizacyjnego ustalonego zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 12 maja 1946 r. Nr. II KN-2564/45/N (Dz. U. M. O. Nr. 2, poz. 47).

W związku z tym następuje likwidacja państwowych pedagogiów według następujących zasad:

a) W r. szk. 1946/47 nie należy przeprowadzać wpisów na 1 rok studiów w Państwowych Pedagogiach.

b) Tam, gdzie zostaną zorganizowane Wyższe Szkoły Pedagogiczne, Pedagogia ulegną zupełnej likwidacji. Uczniowie będą przyjęci na drugi rok studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej.

Natomiast we wszystkich innych Pedagogiach należy w r. szkolnym 1946/47 zorganizować drugi rok studiów, o ile większość słuchaczy wykaże chęć kontynuowania studium w Pedagogium. W przeciwnym razie należy słuchaczy tych Pedagogiów kierować do jednej z Wyższych Szkół Pedagogicznych, gdzie będą mieli zapewnione utrzymanie w internacie.

c) Odnosnie istniejącej przy Pedagogiach podbudowy w postaci 3-letniej szkoły średniej o ustroju semestralnym gimnazjum i liceum ogólnokształcącego oraz szkoły ćwiczeń Ministerstwo oczekuje konkretnych wniosków ze strony Kuratoriów O. S. opartych na potrzebach terenu.

C. Państwowe Kursy Nauczycielskie

§ 6. Należy usilnie dążyć do uruchomienia Państwowych Kursów Nauczycielskich, opartych na statucie wprowadzonym zarządzeniem Ministra WR. i OP. z dnia 18 czerwca 1928 r. (Dz. U. Min. WR. i OP. Nr. 8, poz. 134) a zmienionym zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 17. V. 1946. Nr. II KN-2202/46 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 5, poz. 140).

Czas trwania tych kursów skraca się w myśl powyższego zarządzenia Min. Ośw. do jednego semestru.

Na kursy te mogą być przyjmowani absolwenci liceów ogólnokształcących lub zawodowych oraz osoby zakwalifikowane przez Państwowe Komisje Weryfikacyjno-Kwalifikacyjne zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 25 maja 1945 r. o powołaniu Państwowych Komisji Kwalifikacyjno-Weryfikacyjnych dla kandydatów do szkół wyższych i zakładów kształcenia Nauczycieli. Zaznacza się, że absolwenci Państwowych Kursów Nauczycielskich otrzymują pełne kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w myśl art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258 i Nr. 53, poz. 512).

II. Kursy Pedagogiczne

§ 7. Wobec skrócenia Państwowych Kursów Nauczycielskich do jednego semestru staje się zbędne organizowanie 3-miesięcznych wstępnych Kursów Pedagogicznych dla kandydatów z wykształceniem licealnym lub równocznym, wprowadzonych okólnikiem Kier. Res. Ośw. P. K. W. N. z dnia 27. XI. 1944 r. (Dz. U. Res. Ośw. Nr. 1—4, poz. 30). Należy więc istniejące 3-miesięczne wstępne Kursy Pedagogiczne przekształcić na Państwowe Kursy Nauczycielskie.

§ 8. W r. szk. 1946/47 należy organizować w dalszym ciągu 6-miesięczne wstępne Kursy Pedagogiczne dla kandydatów z cenzusem gimn. a także bez tego cenzusu tam, gdzie zachodzi ku temu konieczna potrzeba.

Odnosnie organizacji tych kursów obowiązują dotychczasowe zarządzenia Min. Ośw. a w szczególności zarządzenie wydane pismem z dn. 23 listopada 1945 r. Nr. II KN-2573/45 N, w sprawie racjonalnej gospodarki w zakresie przygotowania i zatrudnienia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych oraz okólnik Nr. 15 z dn. 14 lutego 1946 r. (II KN-781/46) w sprawie organizacji kursów pedagogicznych przy współudziale inspektorów szkolnych. W związku z tym zwraca się szczególniejszą uwagę na konieczność organizowania powyższych kursów nie tylko przy Zakładach Kształcenia Nauczycieli, ale również w powiatach przez inspektorów szkolnych. Organizując te kursy, obejmujące swoim zasięgiem jeden lub więcej powiatów, inspektorzy

szkolni winni powoływać na stanowiska prelegentów bądź nauczycieli szkół średnich, bądź kierowników i nauczycieli szkół powszechnych o wybitnych kwalifikacjach zawodowych. Nadzór pedagogiczny nad tymi kursami sprawuje Zakład K. N. znajdujący się w danym rejonie. Natomiast strona organizacyjna tych kursów (rekrutacja, organizacja, pomieszczenie itd.) należy do inspektora szkolnego. Kandydatów na kursy należy w zasadzie rekrutować z tego terenu, na którym oni w najbliższej przyszłości będą wykonywali swoją pracę nauczycielską.

III. Kursy przygotowawcze

§ 9. Roczne i dwuletnie kursy przygotowawcze dla kandydatów do zawodu nauczycielskiego w wieku od 18 do 30 lat nie posiadających cenzusu gimnazjalnego należy organizować również w r. szk. 1946/47 z zastosowaniem się do wytycznych ustalonych we wspomnianej instrukcji o organizacji roku szkolnego 1945/46 w zakresie kształcenia nauczycieli, wydanej zarządzeniem Ministra Ośw. z dn. 16 lipca 1945 r. (Nr. II-375/45 N Dz. Urz. Nr. 2, poz. 62).

IV. Kształcenie czynnych niekwalifikowanych nauczycieli

§ 10. Kształcenie czynnych niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych należy zorganizować ściśle według instrukcji podanych w zarządzeniu Min. Ośw. z dn. 14 września 1945 r. (Nr. II KN-1006/45) (Dz. U. Nr. 5, poz. 207) w okólniku Nr. 64 z dn. 18 listopada 1945 r. (Nr. II KN-2335/45 N, Dz. U. Nr. 7, poz. 302) oraz okólniku Nr. 10 z dnia 11 lutego 1946 r. (II-KN-595/46) w sprawie kształcenia czynnych niekwalifikowanych nauczycieli.

V. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli

§ 11. Dalsze kształcenie czynnych kwalifikowanych nauczycieli odbywać się będzie w r. szk. 1946/47:

1) na Wyższych Kursach Nauczycielskich w Krakowie, Katowicach, Bielsku, Poznaniu, Toruniu i Łodzi,

2) w Państw. Instytucie Robót Ręcznych w Bielsku,

3) w Państw. Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie,

4) w Państw. Instytucie Pedagogicznym Z. N. P. w Warszawie,

5) w Instytucie Pedagogicznym w Katowicach. Organizację pracy każdej z wymienionych form dalszego kształcenia regulują osobne zarządzenia wzgl. pisma okólne.

VI. Postanowienia ogólne

§ 12. Odnosnie sieci zakładów K. N. i kursów poleca się:

1) komasować zbyt słabe liczebnie klasy i grupy w oparciu o internaty,

2) łączyć pod względem administracyjnym i gospodarczym placówki drobniejsze w jednej

miejscowości (nawet o różnych formach kształceniowych, np. kurs pedagogiczny przy W. K. N.). Spowoduje to oszczędność wydatków na administrację i wysiłków w kierunku zdobywania zaopatrzenia, lokali itp.

3) w zasadzie otwierać klasy przy minimum 20 uczniach, w przypadkach godnych szczególniejszego uwzględnienia zwrócić się o decyzję do Ministerstwa.

§ 13. Wobec wielkiego braku sił nauczycielskich należy absolwentów stałych zakładów K. N. oraz kursów, nie wyłączając WKN., kierować z zasady do pracy zawodowej, a nie na dalsze kształcenie. W wyjątkowych wypadkach pozostawia się decyzję Kuratorowi, który przy tym winien brać pod uwagę nie tylko kwalifikacje odnośnych kandydatów, ale i potrzeby terenu.

§ 14. W r. szk. 1946/47 przy każdym zakładzie K. N. musi być zorganizowany internat. Nie może również brakować internatu dla uczestników kursów. Zaznacza się jednak, że internat nie może być tylko miejscem, gdzie uczniowie żywią się i mieszka, lecz winien być terenem intensywnej pracy wychowawczej, organizowanej nie tylko przez specjalnego wychowawcę, ale i przez całe grono nauczycielskie danego zakładu K. N.

O ile idzie o stronę gospodarczą internatów należy opracować plan racjonalnej gospodarki każdego internatu.

Wobec szczupłości kredytów państwowych oparcie gospodarki internatów wyłącznie na subwencjach ministerialnych jest niemożliwe, dążyć więc należy do wyczerpania innych źródeł, a szczególnie do stworzenia stałej podstawy dla gospodarki internatów przez ośrodki rolne, ogródki działkowe, hodowlę (§ 19 instrukcji Min. Aprowizacji i Handlu z dnia 9. XI. 1944 r. o otwieraniu i zaprowiantowaniu stołówek).

§ 15. Odnośnie kandydatów kończących zarówno stałe zakłady K. N. jak i kursy, należy co najmniej na 3 miesiące przed zakończeniem nauki ustalić miejsce ich przyszłej pracy zawodowej z uwzględnieniem ich osobistych życzeń oraz zaznajomić ich ze środowiskiem, w którym będą pracowali. Wprowadzenie ich do zawodu nauczycielskiego winno odbywać się uroczystym aktem rozdania świadectw i wręczenia nominacji wzgl. podpisaniem umowy służbowej w obecności przedstawicieli władz szkolnych i ZNP.

Poz. 130.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 20 maja 1946 r. (Nr. III-1191/46)
w sprawie organizacji roku szkolnego 1946/47
w szkolnictwie zawodowym

Na podstawie art. 1 dekrty z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (D. U. R. P. z dnia 29 stycznia 1946 r. Nr. 2, poz. 9), zarządzam w roku

szkolnym 1946/47 organizację szkół zawodowych według następujących zasad:

Szkoły stopnia gimnazjalnego

1. Przyjmowanie młodzieży do gimnazjów zawodowych odbywa się na podstawie świadectwa z ukończenia 7 klas szkoły powszechnej lub egzaminu sprawdzającego.

2. W roku szkolnym 1946/47 czteroletnie gimnazja zawodowe, oparte na 6 klasach szkoły powszechnej, zostaną przekształcone na trzyletnie gimnazja zawodowe, oparte na 7 kl. szkoły powszechnej. W związku z powyższym w roku tym tylko klasy II, III i IV będą realizowały dotychczasowy program, klasy I zaś prowadzone będą według nowego programu trzyletniego gimnazjum zawodowego.

3. Czteroletnie gimnazja zawodowe, oparte na podbudowie programowej 7-klasowej szkoły powszechnej, jak: gimnazja tkactwa maszynowego, farbiarsko-wykończalnicze, przędzalnicze, dziewiarskie, graficzne, budowlane, w roku szkolnym 1946/47 zachowują dotychczasowy program oraz warunki przyjmowania kandydatów. Gimnazja te w przyszłości będą przekształcone na licea, oparte na podbudowie 8-klasowej szkoły powszechnej.

4. Granica wieku kandydatów do gimnazjów zawodowych może być podniesiona do lat 18.

5. Dla kandydatów, którzy przekroczyli 15-ty rok życia, a nie ukończyli 7 klas szkoły powszechnej, w szczególności na terenach, które najbardziej ucierpiały wskutek działań wojennych i okupacji, zezwala się w roku szkolnym 1946/47 na organizowanie w pierwszych klasach gimnazjów zawodowych specjalnych ciągów o odmiennych programach, w celu szybszego wyrównania braków w wykształceniu ogólnym i dania możliwości ukończenia gimnazjum w ciągu 3 lat.

6. Zależnie od organizacji i rozmieszczenia szkół powszechnych w danym terenie, mogą być przy gimnazjach zawodowych — za zgodą Kuratorium — tworzone klasy wstępne wyrównawcze.

7. Przed przyjęciem do szkoły, młodzież powinna być zbadana pod względem zdrowia i przydatności do zawodu.

8. Plany godzin nauki dla kl. I na rok szkolny 1946/47 będą nadesłane w najbliższym czasie.

9. Istniejące 3-letnie szkoły zawodowe stopnia gimnazjalnego, oparte na 7 klasach szkoły powszechnej, w roku szkolnym 1946/47 za stosują w klasach 1-szych plany godzin nauki i programy szkół organizowanych na zasadach par. 2.

Szkoły stopnia licealnego

10. Organizacja szkół stopnia licealnego nie ulega zmianie w roku szkolnym 1946/47.

11. W roku szkolnym 1946/47 zezwala się

na przyjmowanie młodzieży starszej, niż przewidują statuty liceów.

12. Przy liceach mogą być tworzone klasy wstępne (jednoleczne) dla młodzieży, która nie ma odpowiedniego przygotowania, a ma powyżej 17 lat.

Kandydaci do klas wstępnych są przyjmowani na podstawie egzaminu sprawdzającego z języka polskiego i matematyki.

Szkoły dokształcające zawodowe

13. Wszyscy absolwenci szkół powszechnych, którzy nie wstąpią do szkół ogólnokształcących lub zawodowych typu zasadniczego, obowiązani są zapisać się do dokształcającej szkoły zawodowej.

14. Zapisy do dokształcających szkół zawodowych należy przeprowadzić przed wakacjami. Zapisy dodatkowe mogą odbyć się po wakacjach.

15. Młodzież, kończąca szkołę powszechną, winna być poinformowana o terminie zapisu i rodzajach szkół, aby mogła się zgłosić do szkół obranego zawodu.

16. Do Publicznych Szkół Dokształcających Zawodowych przyjmuje się zasadniczo kandydatów w wieku od lat 15, mających ukończoną szkołę powszechną (7 klas).

17. Młodszy kandydaci mogą być przyjmowani, o ile wykażą się świadectwem ukończenia 7 klas szkoły powszechnej.

18. Dla kandydatów, którzy przekroczyli 15 rok życia, są zaawansowani w pracy zawodowej, a mają przygotowanie niższe, należy zorganizować specjalne ciągi skrócone.

19. Zasadniczą podstawą tworzenia szkół dokształcających zawodowych w większych ośrodkach jest podział na szkoły dla określonych zawodów — nie zaś na szkoły męskie i żeńskie. Należy dążyć do tego, aby cała młodzież, ucząca się pokrewnych zawodów, uczęszczała do jednej szkoły, gdyż pozwoli to wyzyskać wszelkie środki dla postawienia tych działów na właściwym poziomie oraz uprości współpracę między kierownikami szkół, a odpowiednimi instytucjami gospodarczymi.

20. Organizacje szkół dokształcających należy przeprowadzić zgodnie z instrukcją z dnia 30 września 1945 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. z dnia 5. XI. 1945 r. Nr. 5, poz. 212).

21. W najbliższym czasie przewidywane jest przekształcenie Publicznych Szkół Dokształcających na Średnie Szkoły Zawodowe, i w związku z tym Kuratoria i Kierownicy szkół zatroszczą się o należytą ich organizację, w szczególności w zakresie wprowadzenia nauki dziennej w wymiarze 18 godzin tygodniowo.

Szkoły niższe

22. Szkoły zawodowe, oparte na 1 szczeblu programowym szkoły powszechnej (na 4 klasach), a więc 2 i 3-letnie szkoły niższe, ulegają w zasadzie likwidacji. W roku szkol-

nym 1946/47 w drodze wyjątku, na terenach, gdzie istnieje jeszcze niski stopień organizacyjny szkół powszechnych Kuratoria mogą zezwalać na prowadzenie kl. I. w tych szkołach dla młodzieży, która przekroczyła wiek obowiązku szkolnego, a której dokończenie w szkołach powszechnych dla dorosłych zbyt późno opóźniłoby jej usamodzielnienie zawodowe.

23. O ile istnieją odpowiednie warunki, należy — zamiast klas I-ch szkół niższych — uruchomić klasy I-sze, względnie klasy wstępne szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego.

Różne szkoły przysposobienia zawodowego

24. Szkoły przysposobienia zawodowego I i II stopnia w roku szkolnym 1946/47 mogą być tworzone według dotychczasowych zasad organizacyjnych.

25. Zezwala się na przyjmowanie do szkół przysposobienia zawodowego młodzieży starszej, niż przewidują statuty tych szkół.

26. W sprawie organizacji rocznych szkół rolniczych będzie wydane osobne zarządzenie.

Zarządzenia ogólne

27. Kuratoria powinny zatroszczyć się, ażeby przed rozpoczęciem roku szkolnego wszystkie szkoły miały odpowiednie lokale, szczególnie szkoły dokształcające.

28. Należy zwrócić szczególną uwagę na właściwe zorganizowanie i wyposażenie pracowni i warsztatów, będących głównym ośrodkiem nauczania w szkołach zawodowych. W tym celu szkoły powinny nawiązać kontakt z zakładami przemysłowymi, związkami i organizacjami zawodowymi.

29. Należy zatroszczyć się, aby przy szkołach zawodowych wszelkich typów były tworzone internaty, w których mogłaby się znaleźć młodzież wiejska i robotnicza.

30. Należy umożliwić młodzieży żeńskiej kształcenie w zawodach, uważanych dotąd jako zawody wyłącznie męskie. W związku z tym może być szeroko stosowana koedukacja, zarówno w formie klas oddzielnych, jak i mieszanych.

Za Ministra Oświaty:
Wł. Bieńkowski
Podsekretarz Stanu.

Poz. 131.

OKÓLNIK Nr. 16

z dnia 19 marca 1946 r. (I P — 2957/46)
w sprawie powoływania do służby czynnej nauczycieli emerytowanych

W związku z powoływaniem przez Kuratoria do czynnej służby nauczycieli emerytowanych, Ministerstwo Oświaty podaje wytyczne odnośnie formy angażowania wymienionych do pracy oraz wysokości ich uposażenia służbowego.

1. Przed rozpatrzeniem podania o reaktywację należy zgłaszających się do pracy w szkol-

nictwie nauczycieli przeniesionych w stan spoczynku przed 1. IX. 1939 r. kierować do lekarza powiatowego lub komisji lekarskiej w celu ustalenia zdolności fizycznej do prawidłowego pełnienia służby.

2. Kandydatów do reaktywacji, uznanych za zdolnych do prawidłowego pełnienia obowiązków nauczycielskich, którzy nie przekroczyli 60 lat życia, należy mianować ponownie z uwzględnieniem postanowień art. 3 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 104 z 1932 r., poz. 873). O mianowaniu należy zawiadomić właściwą Izbę Skarbową. Ustalając przy mianowaniu wysokość uposażenia służbowego, należy uwzględnić z urzędu lata zaliczone lub policzalne do chwili przeniesienia w stan spoczynku i wymierzyć uposażenie na podstawie obecnie obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 maja 1945 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19. XII. 1933 r. o zasadach zaszerogowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych, oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 21/1945, poz. 126)¹. Jeżeli mianowany ponownie nauczyciel brał udział w tajnym nauczaniu w czasie okupacji lub pracował w polskim szkolnictwie jawnym w okresie wojennym, należy stosować przepisy rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 26 czerwca 1945 r. w sprawie zaliczenia okresu wojennego do wymiaru uposażenia nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 140)².

3. Z kandydatami do reaktywacji, uznanymi za zdolnych do prawidłowego pełnienia obowiązków nauczycielskich, którzy przekroczyli 60 lat życia, należy zawrzeć umowy na zasadach ustalonych w rozporządzeniu Ministra Oświaty z dnia 17. X. 1945 r. (Nr. IP—2396/45 N) w sprawie wynagrodzenia opłacanych przez Państwo kontraktowych nauczycieli szkół państwowych i publicznych (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 5/1945, poz. 199) jednakże z wynagrodzeniem umownym, równym obecnemu uposażeniu służbowemu w tej grupie, którą kandydat do reaktywacji posiadał ostatnio w służbie czynnej.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Poz. 132.

OKÓLNIK Nr. 18.

z dnia 2 kwietnia 1946 r. (III—803/46).
w sprawie egzaminu końcowego dla uczniów gimnazjów handlowych i spółdzielczych dla dorosłych

W związku z postanowieniem § 8. rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 13 lutego

¹ Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1945 Nr. 2, poz. 54.

² Dz. Urz. Min. Ośw. z r. 1945 Nr. 3, poz. 77.

1946 r. (Nr. III—362/46) w sprawie organizacji gimnazjów i liceów handlowych, gimnazjów i liceów spółdzielczych oraz liceów administracyjnych dla dorosłych (Dz. Urz. Min. Oświaty Nr. 2, poz. 42) ustalam następujący zakres egzaminu dla absolwentów gimnazjów dla dorosłych:

1. uczniowie, kończący gimnazjum handlowe dla dorosłych, składają:

egzamin ustny — z organizacji i techniki i księgowości z arytmetyką handlową;

egzamin ustny — z organizacji i techniki handlu, towaroznawstwa, współczesnych zagadnień gospodarczych oraz z języka obcego nożożytnego;

2. uczniowie, kończący gimnazjum spółdzielcze dla dorosłych, zdają te same egzaminy co i uczniowie gimnazjów handlowych dla dorosłych z tą tylko różnicą, że zamiast egzaminu z organizacji i techniki handlu składają egzamin ustny z organizacji i gospodarki spółdzielni.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Poz. 133.

OKÓLNIK Nr. 19.

z dnia 3 kwietnia 1946 r. (II P—1600/46)
w sprawie powoływania wojewódzkich komisji oświatowych

W załączeniu podaję do wiadomości regulamin powoływania komisji oświatowych przy Wojewódzkich Radach Narodowych, uchwalony przez Prezydium Krajowej Rady Narodowej w dniu 22 marca 1946 r.

W związku z powyższym Kuratoria i Senaty Szkół Wyższych wydadzą dalsze właściwe zarządzenia.

Minister Oświaty:
Cz. Wycech

Załącznik do okólnika Ministra Oświaty Nr. 19 z dn. 3 kwietnia 1946 r. (II P—1600/46).

Biuro Prezydyjne
Krajowej Rady Narodowej

REGULAMIN

powoływania Komisji Oświatowych przy Wojewódzkich Radach Narodowych

Skład powoływanych na zasadzie art. 17 ustawy o radach narodowych Komisji Oświatowych przy Wojewódzkich Radach Narodowych odpowiadać powinien następującym warunkom:

- I. 1) Przewodniczący, którym winien być członek prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej;
- 2) trzech członków, wybranych z grona tej rady.

Poza tym w posiedzeniach tych Komisji biorą udział z głosem doradczym:

- II. 1) Kurator Okręgu Szkolnego lub delegowany przez niego zastępca;
- 2) wychowawczynie przedszkoli, lub instruktorka wychowania przedszkolnego;
- 3) nauczyciel (kierownik) publicznej szkoły powszechnej;
- 4) dyrektor szkoły średniej ogólnokształcącej;
- 5) dyrektor lub kierownik szkoły zawodowej lub doksztalczącej;
- 6) profesor szkoły akademickiej, lub szkoły wyższej, jeżeli taka istnieje na terenie Okręgu, delegowany przez Senat tej szkoły.

Osoby, wymienione pod 2, 3, 4, 5, winny być delegowane przez Zarząd Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Bez wysłuchania osób, wymienionych w rozdziale II, nie może zapisać w Komisji żadna uchwała. Uchwała, powzięta wbrew ich opinii, winna być umotywowana i może być skierowana przez Kuratora Okręgu Szkolnego do rozpatrzenia przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Na zaproszenie przewodniczącego mogą brać nadto udział w posiedzeniach Komisji z głosem doradczym przedstawiciele prawnie uznanych wyznań, lekarze szkolni, członkowie gminnych i powiatowych Komisji Oświatowych i inne osoby, pracujące w dziedzinie wychowania, oświaty i kultury.

Członkowie Komisji Oświatowej, wymienieni w rozdziale I, winni mieć, o ile to jest możliwe, kwalifikacje do zawodu nauczycielskiego, względnie inne z dziedziny wychowania, oświaty i kultury.

Poz. 134.

OKÓLNIK Nr. 20

z dnia 10 kwietnia 1946 r. (V—408/46)
w sprawie doksztalcania nauczycieli szkół dla dorosłych

Z uwagi na to, że zarówno w szkołach powszechnych, jak i średnich dla dorosłych pracuje wielu nauczycieli, nie mających odpowiedniego przygotowania z dziedziny nauczania i wychowania dorosłych, Ministerstwo zaleca — celem podniesienia poziomu naukowego i metodycznego nauczania dorosłych — zorganizowanie przez Kuratoria Okręgów Szkolnych należytej opieki nad doksztalcaniem pracowników pedagogicznych w tym zakresie.

W szczególności należy uwzględnić następujące formy doksztalcania pracowników:

1. Organizowanie dla nauczycieli szkół powszechnych i średnich dla dorosłych konferencji o charakterze instrukcyjnym w zakresie nauczania i wychowania dorosłych.
2. Przeprowadzanie lekcji pokazowych w oparciu o zasady dydaktyki ogólnej oraz poszczególnych przedmiotów nauczania w szkołach dla dorosłych.

3. Opracowywanie na specjalnie w tym celu zwoływanych zebraniach Rad Pedagogicznych zagadnień dydaktycznych w oparciu o odpowiednią literaturę i doświadczenia w pracy szkolnej.
4. Uwzględnianie w programie poszczególnych ognisk metodycznych również zagadnień dydaktycznych, związanych z nauczaniem i wychowaniem dorosłych.
5. Czynny udział w konferencjach rejonowych, przez rozszerzanie programu tych konferencji zagadnieniami, dotyczącymi nauczania i wychowania dorosłych w formie referatów i dyskusyj nauczycieli.
6. Nawiązywanie i ułatwianie kontaktów z towarzystwami naukowo-pedagogicznymi oraz instytucjami oświatowo-kulturalnymi, rozwijającymi działalność w tym zakresie.
7. Gromadzenie i opracowywanie materiałów, będących wynikiem spostrzeżeń i doświadczeń nauczycieli szkół dla dorosłych.
8. Opracowywanie i zgłaszanie władzom szkolnym wniosków i spostrzeżeń, odnoszących się do realizowania programu i metod w nauczaniu dorosłych w związku z ujawniającymi się potrzebami społecznymi.
9. Rozpowszechnianie lektury czasopism oświatowych, poświęconych zagadnieniom oświaty dorosłych („Oświata i Kultura“, „Praca Oświatowa“), publikacji i dzieł, omawiających zagadnienia oświaty i kultury dorosłych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów, odnoszących się do nauczania dorosłych.

W związku z powyższymi zaleceniami Ministerstwo zwraca uwagę między innymi na wymienione w załączeniu publikacje, dotyczące zagadnień nauczania, wychowania i psychologii dorosłych.

Dyrektor Departamentu:
Andrzej Przedpełski

WYKAZ WYBRANEJ LEKTURY

w zakresie nauczania i wychowania dorosłych

1. Drozdowicz-Jurgielewicz I. — Podstawowe zagadnienia dydaktyki dorosłych: Encyklopedia wychowania t. II, Warszawa. „Nasza Księgarnia“, str. 149—165.
2. Radlińska H. — Wychowanie dorosłych. Encyklopedia Wychowania t. I. Warszawa. „Nasza Księgarnia“, str. 814—837.
3. Jurgielewiczowa J. i Radlińska H. — Wychowanie i nauczanie dorosłych. Odbitka z Encyklopedii Wychowania. Warszawa 1936. „Nasza Księgarnia“, str. 47.
4. Drozdowicz-Jurgielewiczowa J. — Nauczanie dorosłych. Zasady dydaktyki. — Uczelnie. — Pracownik oświatowy. Warszawa 1939. „Nasza Księgarnia“ str. 39.
5. Drozdowicz-Jurgielewiczowa J. — Dorosły uczeń w szkole powszechnej „Praca Oświatowa“ r. 1937, Nr. 5, str. 264—269.

6. Lipska-Librachowa M. — Dorosły a dziecko. *Rocznik Kursów dla Dorosłych*, t. II. Warszawa 1920, str. 3—16.

7. Szuman St. — Co to jest psychika dojrziała? „*Praca Oświatowa*“ r. 1935, Nr. 1 str. 3—13.

8. Szuman St. — Plastyczność psychiki dorosłej. „*Praca Oświatowa*“ r. 1935, Nr. 6—7, str. 289—295.

9. Szuman St. — Afirmacja życia. „*Praca Oświatowa*“ r. 1936, Nr. 3, str. 129—142.

10. Chałasiński J. — Tło socjologiczne pracy oświatowej. Warszawa 1935. Instytut Oświaty Dorosłych, str. 132.

11. Zagadnienia oświaty dorosłych. Dwie konferencje.

Znaniński Fl. — Podstawy i granice celowego działania wychowawczego, str. 17—32. Warszawa 1930. Skład główny w Instytucie Oświaty Dorosłych.

12. Blaustein L. — Psychologiczne podstawy oświaty pozaszkolnej. Warszawa 1935. Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny, str. 31.

13. Joteyko J. Znaczenie wrażeń wzrokowych w nauczaniu dorosłych. „*Oświata Pozaszkolna*“ r. 1921, zes. 1—2, str. 13—20.

14. Konewka A. — Filozofia nauczania dorosłych. „*Polska Oświata Pozaszkolna*“ r. 1927 Nr. 3, str. 155—163.

Poz. 135.

OKÓLNIAK Nr. 21

z dnia 18 kwietnia 1946 r. (II Śr. 1699/46) w sprawie przyjmowania uczniów do szkół średnich ogólnokształcących, egzaminów dojrzałości i egzaminów ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego oraz wynagrodzenia członków Powiatowych Komisji Egzaminacyjnych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Ministerstwo przedłuża na rok szkolny 1946/47 moc postanowień okólnika Nr. 38 z dnia 8 sierpnia 1945 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 3, poz. 100) w sprawie przyjmowania uczniów do gimnazjum ogólnokształcącego, a w szczególności przepis o przyjmowaniu bez egzaminu kandydatów do klasy I i do klasy II gimnazjum na podstawie:

a) ukończonej klasy 7 szkoły powszechnej — do klasy II gimnazjum,

b) ukończonej klasy 6 szkoły powszechnej — do klasy I gimnazjum (w roku szkolnym 1946/47 — wstępnej).

2. Sprawę egzaminów dojrzałości liceum ogólnokształcącego w b. roku szkolnym reguluje zasadniczo zarządzenie Ministra Oświaty z dn. 18 kwietnia 1946 r. Nr. II. Śr. 1907/46. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr. 3, poz. 82). Egzamin dojrzałości należy przeprowadzić od 3 czerwca. Zakończenie egzaminów w Okręgu nie może przekroczyć dnia 20 lipca br. W zależności od warunków miejscowych Kuratoria wyznaczają dokładne terminy dla poszczególnych szkół i podadają je bezzwłocznie do wiadomości Ministerstwa.

3. Ministerstwo ustala następujące zasady w sposobie odbywania egzaminów dojrzałości w bieżącym roku szkolnym:

a) W szkołach państwowych oraz w tych prywatnych, w sprawie których Kuratoria występują z wnioskiem o nadanie uprawnień szkół państwowych, należy przeprowadzić egzamin dojrzałości pod przewodnictwem w zasadzie dyrektora, lub w wyjątkowych wypadkach nauczyciela danej szkoły.

b) W tych szkołach prywatnych, w sprawie których Kuratoria nie występują z wnioskami o nadanie uprawnień szkół państwowych, należy przeprowadzić egzamin dojrzałości pod przewodnictwem osoby, powołanej przez Kuratora spoza grona nauczycielskiego danej szkoły. W wypadkach uznanych za konieczne może Kuratorium w tych szkołach powołać wszystkich egzaminatorów lub ich część spoza grona nauczycielskiego danej szkoły.

c) Tematy egzaminacyjne wyznacza Kuratoria, opierając się na tematach nadesłanych przez szkoły Okręgu; tematy winny być możliwie ściśle dostosowane do materiału faktycznie przerobionego. Ministerstwo z całym naciskiem podkreśla konieczność dostosowania w bieżącym roku szkolnym wymagań przy egzaminie ustnym i piśmiennym do zakresu istotnie przerobionego materiału.

4. Zgodnie z zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 18 kwietnia 1946 r. Nr. II. Śr. 1907/46 należy przeprowadzić w szkołach o ustroju semestralnym uproszczone egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego. W tym celu Kuratoria powołają Państwowe Komisje Egzaminacyjne w składzie: przewodniczący, egzaminator z języka polskiego, egzaminator z matematyki. Ponadto w skład Komisji wchodzi dyrektor szkoły. Do egzaminu mogą być dopuszczeni tylko ci uczniowie, którzy otrzymali z końcem IV semestru najwyżej dwie oceny niedostateczne. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną z przedmiotu nie objętego zasadniczo egzaminem, składa z tego przedmiotu dodatkowo egzamin ustny. Przy ustaleniu oceny ostatecznej należy w zakresie przedmiotów egzaminacyjnych wziąć pod uwagę prócz ocen z egzaminu także postępy w nauce kandydata w klasie III i IV. Jako oceny ostateczne z przedmiotów nie wchodzących w zakres egzaminu należy przyjąć oceny wystawione z końcem IV semestru.

Do protokołów egzaminu należy użyć dotychczasowych formularzy protokołów egzaminów ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

5. Ustala się następujące zasady wynagrodzenia za pracę w Państwowych Komisjach Egzaminacyjnych:

a) Wynagrodzenie za pracę w Państwowych Komisjach Egzaminacyjnych w szkołach państwowych pokrywa Skarb Państwa. Za podstawę obliczeń należy przyjąć kwotę 400 zł od kandydata do egzaminu dojrzałości i 100 zł od kandydata do egzaminu ukończenia gimnazjum.

b) Wynagrodzenie za pracę w Państwowych

Komisjach Egzaminacyjnych w szkołach prywatnych oraz w Państwowych Komisjach Egzaminacyjnych dla eksternów należy pokryć z taksy pobranej przez Dyрекcję danej szkoły cd kandydatów. Ustala się następujące taksy: za egzamin dojrzałości w szkole prywatnej lub eksterna 400 zł. od kandydata, za egzamin uproszczony ukończenia gimnazjum w szkole prywatnej 100 zł. od kandydata, za egzamin ukończenia gimnazjum od eksterna 300 zł.

c) Wynagrodzenie przewodniczącego i członków Państwowej Komisji Egzaminacyjnej oblicza się w następujący sposób:

przewodniczący komisji — 3 punkty,
dyrektor szkoły, jeśli nie jest przewodniczącym Komisji — 1 punkt,
egzaminator za egzamin ustny lub piśmienny — 1 punkt,
sekretarz — 2/3 punktu,
wózny — 1/8 punktu.

d) Kuratoria powinny przewidzieć w preliminarzach budżetowych odpowiednie kwoty w działaniu II § 32.

6. Postanowienia niniejszego okólnika wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązującą ustęp 1 okólnika Nr. 35 z dnia 14 lipca 1938 r. Nr. I R 4440/38 (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr. 8, poz. 251) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach na nauczycieli szkół powszechnych.

Minister Oświaty:
 Cz. Wycech

Poz. 136.

OKÓLNİK Nr. 22

z dnia 15 kwietnia 1946 r. (III-912/46)
 w sprawie kształcenia młodocianych czasowo nie pracujących.

W związku z instrukcją z dnia 30 września 1945 r. (Nr. III-816/45 N) w sprawie publicznych szkół kształcących zawodowych oraz z okólnikiem Nr. 43 z dnia 29 sierpnia 1945 r. (VIII OD-97/45 N) w sprawie kursów kształcących i szkół powszechnych dla dorosłych, Ministerstwo wyjaśnia, że młodzież obojga płci, po spełnieniu obowiązku szkolnego, wykazująca się ukończeniem 6—7 klas szkoły powszechnej w wieku od 15—18 lat życia, o ile nie korzysta z dalszego kształcenia się w szkołach typu zasadniczego, powinna — bez względu na to, czy pracuje zawodowo lub pobiera naukę zawodu, czy w ogóle jest niezatrudniona — uczęszczać do szkoły kształcącej zawodowej.

Ministerstwo poleca Kuratorium dolożyć wszelkich starań, ażeby dla tej młodzieży zostały uruchomione szkoły kształcące zawodowe.

Za podstawę do zorganizowania takiej szkoły należy przyjąć 20 kandydatów (młodocianych) obojga płci. Niezatrudnieni młodociani, nie wykazujący się ukończeniem 6—7 klas szkoły po-

wszechnej, winni uczęszczać do szkół powszechnych dla dorosłych (okólnik Nr. 43, p. 3).

Ministerstwo zwraca uwagę, ażeby w miejscowościach, gdzie może być zorganizowana szkoła kształcąca zawodowa lub kursy przysposobienia zawodowego w myśl wyżej podanych założeń, nie przyjmowano na kursy dla dorosłych młodocianych, posiadających 6—7 klas szkoły powszechnej, gdyż to mija się z wytycznymi zarządzeń Ministerstwa i niepotrzebnie obciąża budżet oświaty dorosłych.

W wypadku, gdy brak jest w danej miejscowości szkoły kształcącej zawodowej lub kursów przysposobienia zawodowego, Ministerstwo uzna za usprawiedliwione obecność młodocianych na kursach dla dorosłych.

Podsekretarz Stanu:
 Wł. Bienkewski

Poz. 137.

KOMUNIKAT

w sprawie tymczasowej organizacji Ministerstwa Oświaty.

Do czasu wydania nowego statutu Minister Oświaty zarządzeniem wewnętrznym Nr. 4 z dnia 12 kwietnia 1946 r. wprowadził prowizorycznie następującą organizację i podział czynności w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Oświaty:

Gabinet Ministra składa się z 3 wydziałów: 1) Prezydialnego, 2) Prawnego, 3) Stosunków z Zagranicą i 2 referatów: 4) Rewindykacji i Odszkodowań, 5) Historycznego. Nadto w skład Gabinetu Ministra wchodzi organizacyjnie Sekretariat Ministra i Podsekretarzy Stanu.

1. Wydział Prezydialny obejmuje sprawy reprezentacyjne, sprawy odznaczeń, sprawy wynikające ze stosunku Ministra do Głowy Państwa, ciał ustawodawczych, Prezesa Rady Ministrów i poszczególnych Ministrów, sprawy informacyjno-propagandowe, prasowe, radiowe, kinowe, wreszcie specjalne zlecenia Ministra.

2. Wydział Prawny ustala w porozumieniu z właściwymi komórkami organizacyjnymi ostateczną redakcję ustaw i rozporządzeń i uzgadnia je z innymi Ministerstwami, opiniuje ostateczną redakcję wszelkich zarządzeń o charakterze normatywnym, współdziała w przygotowaniu kodyfikacji przepisów oraz ustala i opracowuje wykładnie w zakresie ustawodawstwa wykonywanego przez Ministerstwo i podległe mu władze, urzędy i instytucje; opiniuje ustawy i rozporządzenia innych Ministerstw, redaguje Dziennik Urzędowy Ministerstwa, przygotowuje obronę i prowadzi sprawy przed trybunałami prawa publicznego; załatwia sprawy fundacyj i zapisów, których przedmiot wchodzi w zakres kompetencji Ministra Oświaty.

3. Wydział Stosunków z Zagranicą obejmuje sprawy szkolnictwa polskiego za granicą, opieki kulturalnej nad wychodźstwem i polskimi organizacjami oświatowo-kulturalnymi za granicą, oraz współpracy kulturalnej z obcymi państwami; koordynuje wszelkie wystąpienia Ministerstwa

w stosunku do państw obcych i pośredniczy w załatwianiu spraw z Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

4. Referat Rewindykacji i Odszkodowań prowadzi rejestrację strat wojennych w zakresie nauki, zbiorów archiwalnych, bibliotek i szkolnictwa wszelkiego stopnia; opracowuje projekty i organizuje pomoc w sprawach rewindykacji mienia i odszkodowań za mienie zniszczone oraz repatriacji mienia pozostawionego na terenach ustąpionych.

5. Referat Historyczny zbiera materiały dotyczące tajnego nauczania i walki z okupantem oraz szkolnictwa polskiego za granicą w okresie okupacji i opracowuje odpowiednie publikacje.

Departament I Ogólny składa się z 5 wydziałów:

1) Administracyjnego, 2) Personalnego, 3) Budżetowo-Rachunkowego, 4) Budownictwa Szkolnego, 5) Gospodarczego.

1. Wydział Administracyjny załatwia sprawy szkolenia personelu urzędniczego, sprawy administracji wydawnictw Ministerstwa oraz sprawy normalizacyjne; ustala podział pracy i sprawuje nadzór nad kancelarią główną Ministerstwa, oraz nad funkcjonariuszami niższymi Ministerstwa.

2. Wydział Personalny obejmuje sprawy osobowe pracowników Ministerstwa i wszystkich podległych władz, urzędów, instytucji i zakładów z zastrzeżeniem uprawnień właściwych departamentów, załatwia sprawy mianowań, ruchu służbowego, uprawnień wynikających z przepisów ustaw o stosunkach służbowych, sprawy uposażeniowe, emerytalne i ubezpieczeniowe oraz sprawy komisji dyscyplinarnych.

3. Wydział Budżetowo-Rachunkowy opracowuje w porozumieniu z zasadniczymi komórkami Ministerstwa budżet Ministerstwa, załatwia sprawy związane z wykonaniem budżetu, prowadzi rachunkowość Zarządu Centralnego Ministerstwa, sporządza zamknięcia rachunkowe, opracowuje przepisy i instrukcje budżetowo-rachunkowe, czuwa nad prawidłowym wykonaniem budżetu w drodze badania sprawozdań i bilansów oraz kontroluje organy wykonujące te czynności.

4. Wydział Budownictwa Szkolnego opracowuje przepisy i instrukcje w zakresie budownictwa szkolnego z punktu widzenia potrzeb szkolnych, w zakresie wewnętrznego urządzenia szkół różnego typu oraz w zakresie urządzenia terenów szkolnych; opracowuje szkice, projekty i kosztorysy urządzeń terenowych, budynków szkolnych i urządzeń wewnętrznych; współdziała w nadzorze nad wszystkimi budowlami z ramienia Ministerstwa oraz opiniuje sprawy związane z budownictwem szkolnym.

5. Wydział Gospodarczy obejmuje sprawy związane z zarządzeniem gospodarczym Ministerstwa oraz urzędów i instytucji podległych; załatwia sprawy zaopatrzenia pracowników centrali administracji szkolnej I i II instancji oraz nauczycieli i profesorów wszystkich typów szkół i pracowników naukowych, załatwia sprawy remontów centrali, stołówek i intendentury.

Departament II Szkolnictwa Ogólnokształcącego składa się z 5 wydziałów: 1) Wychowania Przedszkolnego, 2) Szkolnictwa Powszechnego, 3) Szkolnictwa Średniego Ogólnokształcącego, 4) Kształcenia Nauczycieli, 5) Wychowania i 6) Referatu Szkół Specjalnych.

1. Wydział Wychowania Przedszkolnego załatwia w zakresie wychowania przedszkolnego sprawy ustawodawstwa, organizacji, oraz nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów, nadzoru nad wychowaniem, sprawy zaspokajania potrzeb rzeczowych, doboru i doksztalcania wychowawczyń przedszkoli i pracowników pedagogicznych i administracji szkolnej, oraz sprawy kwalifikacji wychowawczyń przedszkoli.

2. Wydział Szkolnictwa Powszechnego załatwia w zakresie szkolnictwa powszechnego sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy potrzeb rzeczowych i pomocy nakowych, doboru i doksztalcania nauczycieli i pracowników pedagogicznych, administracji szkolnej, kwalifikacji nauczycieli szkół powszechnych oraz sprawy ustawodawstwa organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

3. Wydział Szkolnictwa Średniego Ogólnokształcącego załatwia w zakresie szkolnictwa średniego ogólnokształcącego sprawy nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy zaspokajania potrzeb rzeczowych, sieci szkół średnich ogólnokształcących, doboru i doksztalcania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej, kwalifikacji nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

4. Wydział Kształcenia Nauczycieli załatwia w zakresie kształcenia wychowawczyń przedszkoli i nauczycieli szkół powszechnych sprawy organizacji oraz nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy potrzeb rzeczowych i pomocy naukowych, doboru i doksztalcania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej, kwalifikacji nauczycieli zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

5. Wydział Wychowania obejmuje w zakresie szkół wszelkich typów sprawy organizacji młodzieży szkolnej, opracowuje instrukcje i przepisy w dziedzinie wychowania, reguluje sprawy współpracy szkoły z domem, pisemek szkolnych i korespondencji międzyszkolnej, załatwia sprawy wychowania fizycznego, przysposobienia wojskowego i higieny szkolnej oraz sprawy doboru, kształcenia i doksztalcania nauczycieli ćwiczeń cielesnych i lekarzy szkolnych.

6. Referat Szkół Specjalnych załatwia w zakresie szkół dla dzieci umysłowo upośledzonych, moralnie zaniedbanych, głuchoniemych, niewidomych itp. sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy potrzeb rzeczowych i pomocy naukowych, doboru i doksztalcania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej oraz sprawy ustawodaw-

stwa, organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

Departament III Szkolnictwa Zawodowego składa się z 6 wydziałów: 1) Szkół Przemysłowych, 2) Szkół Handlowych, Administracyjnych i Gospodarczych, 3) Szkół Rolniczych, 4) Szkół Doksztalających Zawodowych, 5) Ustrojowo-Programowego, 6) Organizacyjno-Kwalifikacyjnego.

1. Wydział Szkół Przemysłowych załatwia w zakresie szkół i kursów przemysłowych, technicznych i rzemieślniczych sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy pomieszczeń szkolnych i potrzeb rzeczowych, doboru i doksztalania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

2. Wydział Szkół Handlowych, Administracyjnych i Gospodarczych załatwia w zakresie szkół i kursów handlowych, spółdzielczych, administracyjnych, gospodarstwa domowego i różnych usług, sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy pomieszczeń szkolnych i potrzeb rzeczowych, doboru i doksztalania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

3. Wydział Szkół Rolniczych załatwia w zakresie szkół rolniczych, ogrodniczych, pszczelarskich, hodowlanych, rybackich itd. sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy pomieszczeń szkolnych, gospodarstw i potrzeb rzeczowych, doboru i doksztalania nauczycieli i pracowników pedagogicznych administracji szkolnej oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

4. Wydział Szkół Doksztalających Zawodowych załatwia w zakresie szkół doksztalających zawodowych sprawy sieci szkolnej, nadzoru nad wychowaniem i nauczaniem, sprawy pomieszczeń szkolnych i potrzeb rzeczowych, doboru i doksztalania nauczycieli i pracowników pedagogicznych, administracji i szkolnej oraz sprawy organizacji i nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów.

5. Wydział Ustrojowo-Programowy organizuje opracowanie programów nauki i metod pracy dla szkół i kursów zawodowych, bada przy współdziałaniu właściwych wydziałów realizację programów, opracowuje statuty szkół oraz ustala typy organizacyjne szkół i kursów zawodowych; załatwia sprawy pomocy naukowych oraz sprawy urzędów warsztatów szkolnych.

6. Wydział Organizacyjno-Kwalifikacyjny załatwia sprawy ogólnoadministracyjne szkolnictwa zawodowego, sprawy ustawodawstwa w zakresie kwalifikacji nauczycieli szkół i kursów zawodowych, prawne, finansowo-budżetowe, statystykę podręczną oraz sprawy nie objęte zakresem czynności innych komórek organizacyjnych Departamentu.

Departament IV Nauki i Szkół Wyższych składa się z 3 wydziałów: 1) Szkół Wyższych, 2) Nauki, 3) Spraw Młodzieży Szkół Wyższych i 4) Referatu Administracyjnego.

1. Wydział Szkół Wyższych załatwia w zakresie szkół wyższych sprawy ustawodawstwa, ustrojowo-programowe, organizacji, zaspokajania potrzeb rzeczowych, bibliotek uniwersyteckich, nadzoru nad wykonywaniem ustaw i przepisów, doboru profesorów i pomocniczych sił naukowych; załatwia z zastrzeżeniem uprawnień szkół wyższych sprawy słuchaczy wynikające z ich stosunku do studiów (przyjmowanie, egzaminy, dyplomy nostryfikacje), sprawy związane z postępowaniem dyscyplinarnym oraz sprawy opłat.

2. Wydział Nauki załatwia sprawy związane z organizacją nauki i popieraniem twórczości naukowej, a w szczególności sprawy instytucyj naukowych zakładów badawczych, muzeów i bibliotek naukowych, utrzymuje w porozumieniu z Wydziałem Stosunków z Zagranicą w Gabinetie Ministra kontakt nauki polskiej z nauką zagranicą, organizuje zakupy dla celów naukowych, załatwia sprawy naukowego ruchu wydawniczego i przygotowania pracowników naukowych.

3. Wydział Spraw Młodzieży Szkół Wyższych załatwia całokształt spraw studenckich w zakresie opieki materialnej (domy akademickie, bursy, stołówki, przydziały, stypendia, pomoc lekarska itd.) oraz opieki nad stowarzyszeniami akademickimi.

4. Referat Administracyjny załatwia sprawy ogólnorganizacyjne i administracyjne, budżetowe i finansowe, oraz sprawy nie objęte zakresem działania innych komórek organizacyjnych Departamentu.

Departament V Oświaty i Kultury Dorosłych składa się z 5 wydziałów: 1) Ogólno-Organizacyjnego, 2) Kształcenia Dorosłych, 3) Uniwersytetów Ludowych i Powszechnych, 4) Pracy Artystyczno-Oświatowej, 5) Czytelnictwa i Samokształcenia.

1. Wydział Ogólno-Organizacyjny załatwia sprawy ustawodawstwa i organizacji całokształtu prac oświaty i kultury dorosłych oraz sprawy nadzoru nad wykonywaniem odnośnych ustaw i przepisów; sprawuje opiekę i nadzór nad działalnością oświatowo-kulturalną prowadzoną przez związki samorządowe i organizacje oraz instytucje społeczne; opracowuje i załatwia sprawy budżetowo-finansowe Departamentu; organizuje akcję wydawniczą w zakresie potrzeb oświatowo-kulturalnych. Ponadto załatwia sprawy wszystkich innych form pracy oświatowo-kulturalnej, nie objętych działalnością innych wydziałów Departamentu.

2. Wydział Kształcenia Dorosłych załatwia sprawy organizacji i programów kursów i szkół dla dorosłych i młodzieży poza szkolnej na poziomie nauczania powszechnego, średniego i uzupełniającego; sprawy pomieszczeń, pomocy na-

ukowych, potrzeb rzeczowych i funduszy dla szkolnictwa dla dorosłych, sprawy kwalifikacji, kształcenia i doksztalcania kierowników, nauczycieli i pracowników, oświatowych dla szkół tego typu; sprawuje ogólny nadzór pedagogiczny i administracyjny nad szkolnictwem ogólnokształcącym dla dorosłych.

3. Wydział Uniwersytetów Ludowych i Powszechnych załatwia sprawy w zakresie wszelkiego typu uniwersytetów powszechnych, internatowych, uniwersytetów chłopskich i robotniczych, ośrodków i szkół pracy społecznej, sprawy ustawodawstwa, organizacji oraz nadzoru nad wykonywaniem ustaw, zarządzeń i przepisów; opracowuje instrukcje i wytyczne w sprawie programów i metod nauczania i wychowania; opracowuje zasady kształcenia pracowników pedagogicznych dla tego działu pracy.

4. Wydział Pracy Artystyczno-Oświatowej załatwia sprawy związane z organizacją i pracą domów społecznych (ludowych, robotniczych), świetlic, amatorskich zespołów chóralnych, muzycznych, teatralnych, koncertów, widowisk; ma pieczę nad akcją oświatowo-artystyczną, szerzoną przy pomocy wydawnictw, rozgłośni radiowych i filmu; współdziała w akcji zmierzającej do podniesienia poziomu kultury życia codziennego i opracowuje instrukcje i zarządzenia w tej dziedzinie oraz nadzoruje ich wykonanie; załatwia sprawy kształcenia i doksztalcania sił instruktorskich i pedagogicznych dla tego działu pracy.

5. Wydział Czytelnictwa i Samokształcenia załatwia sprawy organizacji opieki i nadzoru nad upowszechnieniem czytelnictwa; sprawuje nadzór nad rozwojem samokształcenia we wszystkich jego formach i opiekę nad popularyzowaniem wiedzy dla celów oświaty i kultury dorosłych; w wymienionym zakresie opracowuje zarządzenia, instrukcje i wytyczne i czuwa nad ich wykonaniem; kształci i pobiera doksztalcanie pracowników w wymienionych dziedzinach.

Departament VI Reformy Szkolnictwa składa się z 1) Wydziału Programowego i 2) Referatu Oceny Książek Szkolnych.

1. Wydział Programowy opracowuje zasady nowego ustroju szkolnego; organizuje w porozumieniu z Departamentem II opracowanie programów nauki dla szkół, kursów ogólnokształcących oraz zakładów kształcenia wychowawców przedszkół i nauczycieli szkół powszechnych; koordynuje prace programowe innych komórek Ministerstwa; utrzymuje kontakt i współpracuje z organizacjami społecznymi i zawodowymi oraz innymi czynnikami zainteresowanymi zagadnieniami reformy szkolnictwa.

2. Referat Oceny Książek Szkolnych kieruje przy pomocy Komisji Ocen i właściwych Departamentów sprawą oceny książek i podręczników szkolnych.

Departament VIII Opieki nad Dzieckiem składa się z 3 wydziałów: 1) Ogólnorganizacyj-

nego, 2) Domów Dziecięcych, 3) Opieki otwartej i 4) Referatu Szkolenia Personelu Wychowawczego.

1) Wydział Ogólnorganizacyjny załatwia sprawy finansowo-budżetowe, gospodarcze, normatywne, ośrodków rolnych, sprawy repatriacji dzieci i młodzieży; współpracuje z innymi komórkami i utrzymuje kontakt z zainteresowanymi czynnikami w zakresie pomocy dla dzieci, zbiera i prowadzi w tej dziedzinie w porozumieniu z Biurem Badań i Statystyki dane statystyczne, opiniuje i stawia wnioski w sprawach personalnych; czuwa nad całokształtem prac administracyjnych Departamentu.

2) Wydział Domów Dziecięcych obejmuje wszystkie sprawy wchodzące w zakres opieki całkowitej, a w szczególności organizuje państwowe domy dziecka, nadzoruje istniejące zarówno państwowe, jak również prowadzone przez samorządy, organizacje i instytucje społeczne; organizuje repatriację sierót; załatwia sprawy zaopatrywania i wszelkich form pomocy w zakresie domów dziecięcych.

3) Wydział Opieki Otwartej załatwia sprawy kwalifikacji dzieci do zakładów opiekuńczych, dożywiania dzieci i młodzieży, kolonii i półkolonii (wypoczynkowe i lecznicze), turystyki dzieci i młodzieży, ogródków jordanowskich, świetlic, sprawy rodzin zastępczych itp.

4) Referat Szkolenia Personelu Wychowawczego opracowuje programy kursów i szkół przygotowujących do zawodu wychowawców w domach dziecka, świetlicach, ogródkach jordanowskich itp., organizuje kursy szkolenia personelu wychowawczego, kursy doksztalcające oraz konferencje dla wychowawców, inicjuje opracowanie podręczników i wydawnictw w zakresie szkolenia zawodowego personelu opieki nad dzieckiem.

Biuro Badań i Statystyki przeprowadza badania w zakresie potrzeb oświatowych, poziomu szkolnictwa i stanu oświaty; zbiera i opracowuje materiały sprawozdawczo-statystyczne dla potrzeb wszystkich komórek organizacyjnych Ministerstwa, utrzymuje kontakt i współpracuje z Głównym Urzędem Statystycznym, instytucjami naukowymi i organizacjami społecznymi, zajmującymi się zagadnieniami oświatowymi; śledzi rozwój szkolnictwa zagranicą i prowadzi w porozumieniu z Gabinetem Ministra wymianę informacji z odpowiednimi organizacjami zagranicą; publikuje prace w powyższym zakresie.

Biuro Ziem Odzyskanych przeprowadza badania, zbiera i opracowuje materiały w sprawie potrzeb oświatowo-kulturalnych Ziem Odzyskanych, opracowuje wnioski w powyższym zakresie, czuwa nad koordynacją prac, prowadzonych w obrębie Ministerstwa w związku z organizacją szkolnictwa, oświaty i administracji szkolnictwa na terenie tych Ziem; w zakresie swych prac Biuro utrzymuje kontakt i współpracuje z Ministerstwem Ziem Odzyskanych, in-

stytucjami naukowymi, czynnikami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi, zajmującymi się sprawami Ziemi Odzyskanych.

Biuro Organizacji i Inspekcji załatwia sprawy organizacji Ministerstwa oraz podległych władz, urzędów i instytucyj; przeprowadza inspekcje wszystkich komórek organizacyjnych Centrali, władz, urzędów, instytucyj i zakładów podległych Ministerstwu w zakresie administracyjnym, budżetowo-finansowym, techniki pracy, gospodarczym; bada celowość, legalność i planowość pracy, przedkłada Ministrowi sprawozdania i wnioski, opracowuje projekty w zakresie udoskonalenia i usprawnienia administracji oraz na zlecenie Ministra wykonuje inne prace inspekcyjno-kontrolne.

Naczelną Dyrekcją Bibliotek składa się z 3 wydziałów: 1) Bibliotek Szkolnych i Powszechnych, 2) Bibliotek Naukowych i 3) Księgarsko-Wydawniczego.

1. Wydział Bibliotek Szkolnych i Powszechnych obejmuje organizację i rejestrację sieci bibliotek szkolnych i powszechnych, opiniuje ich plany budżetowe i przydziela im dotacje i subwencje, załatwia sprawy kwalifikacji, doboru i dokształcania bibliotekarzy wymienionych bibliotek; współpracuje z merytorycznymi organami w zakresie oceny i doboru książek dla bibliotek szkolnych i powszechnych oraz rozwoju czytelnictwa; normuje technikę pracy bibliotekarskiej.

2. Wydział Bibliotek Naukowych obejmuje organizację i zarząd publicznych bibliotek naukowych, ustala plany budżetowe i przydziela im dotacje i subwencje; załatwia sprawy doboru, szkolenia i kwalifikacji bibliotekarzy tych bibliotek; obejmuje sprawy ochrony i konserwacji zabytków bibliotecznych, czuwa nad rozwojem bibliografii polskiej i centralnym katalogowaniem zbiorów bibliotecznych szczególnego rodzaju; załatwia sprawy Państwowego Instytutu Książki i Biblioteki Ministerstwa.

3. Wydział Księgarsko-Wydawniczy obejmuje sprawy polityki wydawniczej w dziedzinie potrzeb bibliotek, zagadnienia prawa autorskiego, wzajemnego stosunku autorów, wydawców i księgarzy, konwencji międzynarodowych, eksportu i importu książek, przekładów i eksploatacji praw pochodnych książki; załatwia sprawy produkcji, księgarstwa sortymentowego, komisowego, antkwarni, czytelni i wypożyczalni dochodowych i prowadzi odpowiednią rejestrację; współdziała w kształceniu pracowników wydawniczych i księgarskich.

Wydział Archiwów Państwowych obejmuje zarząd Archiwów Państwowych, ich kompletowanie, ochronę zabytków archiwalnych i opiekę naukową i techniczną nad archiwami i zbiorami archiwalnymi niepaństwowymi; przeprowadza w porozumieniu z Gabinetem Ministra rewindykację zbiorów archiwalnych z zagranicy i repatriację tych zbiorów z terenów ustąpionych.

W związku z powyższym ulegają przekształceniu:

1) Wydział Organizacyjno-Administracyjny

w Departamencie I na Wydział Administracyjny w Departamencie I;

2) Wydział Szkół Handlowych i Spółdzielczych w Departamencie III — na Wydział Szkół Handlowych, Administracyjnych i Gospodarczych w Departamencie III;

3) Wydział Ogólny w Departamencie III — na Wydział Organizacyjno-Kwalifikacyjny w Departamencie III;

4) Referat Spraw Młodzieży w Departamencie IV — na Wydział Spraw Młodzieży Szkół Wyższych w Departamencie IV;

5) Wydział Programowo-Ustrojowy w Departamencie V — na Wydział Ogólno-Organizacyjny w Departamencie V;

6) Wydział Systematycznego Kształcenia Dorosłych i Młodzieży Pozaszkolnej w Departamencie V — na Wydział Kształcenia Dorosłych w Departamencie V;

7) Wydział Wyższych Szkół Ludowych w Departamencie V — na Wydział Uniwersytetów Ludowych i Powszechnych w Departamencie V;

8) Wydział Badań i Statystyki — na samodzielne Biuro Badań i Statystyki;

9) Biuro Inspekcji Administracyjnej — na Biuro Organizacji i Inspekcji.

Dostosowanie organizacji do wyżej wskazanych zasad i wynikające stąd komasacje i redukcje poszczególnych komórek organizacyjnych mają przeprowadzić właściwe departamenty w terminie do dnia 1 maja 1946 r.

(Nr. I O-6357/46)

Poz. 138.

KOMUNIKAT

w sprawie dowodów rozliczeń stołówek i kosztów podróży służbowych.

W związku z pismem jednego z Kuratoriów Okręgów Szkolnych w powyższej sprawie, Ministerstwo Oświaty wyjaśniło pismem z dnia 29. IV. 1946 r. Nr. IF-1364/46, co następuje:

I. Kredyty przewidziane w § 2 odpowiednich działów i rozdziałów na koszty wyżywienia pracowników państwowych przeznaczone są zasadniczo na zakup produktów żywnościowych dla stołówek. W tych wypadkach jednak, gdzie stołówki nie zostały z różnych powodów zorganizowane, bądź też pracownik nie korzysta ze stołówki, można wypłacać pracownikom przypadającą na niego miesięczną kwotę na podstawie oddzielnych list płatniczych.

W wypadku asygnowania odpowiednich sum stołówkom, obsługującym pracowników, winny one przedkładać oryginalne rachunki i kwity, usprawiedliwiające wydatki.

III. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1945 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. Nr. 41 z dnia 8 października 1945 r. poz. 288) przewiduje podróż służbową i delegację służbową.

Sprawę należności za podróże służbowe regulu-

ją § 10, 14 i 16 wyżej cytowanego rozporządzenia. W wypadku podróży służbowej pracownikowi przysługują diety w pełnej wysokości za cały okres podróży (§ 10). W wypadku delegacji służbowej zgodnie z § 21 wypłaca się całe diety przez pierwsze dwa tygodnie, licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca delegacji, przez następne 6 tygodni — diety zmniejszone o 30%, a po upływie tego czasu — zmniejszone o 40%. W myśl par. 49 wyżej cytowanego rozporządzenia o należnościach za podróże służbowe każdy rachunek kosztów podróży służbowych musi być opatrzony klauzulą władzy zarządzającej podróż, lub przełożonej władzy służbowej, stwierdzającą konieczność odbycia podróży, należyte użycie czasu i środków lokomocji.

III. Koszty noclegów w hotelach winny być pokrywane z diet i żadnych dodatkowych wydatków na ten cel pokrywać nie wolno.

(Nr. I F—1364/46).

Poz. 139.

KOMUNIKAT

w sprawie stosowania przepisów o robotach i dostawach

Władze i urzędy zwracają się do Biura Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej o wyrażenie zgody na rozpisanie przetargu ograniczonego na roboty lub dostawy (zwłaszcza budowlane) w wypadkach, gdy przepisy rozporządzenia Rady Ministrów, z dnia 29. I. 1937 r. wymagają stosowania przetargów nieograniczonych, a nawet zwracają się o wyrażenie zgody na nieogłaszanie przetargów i udzielenie zamówienia z wolnej ręki, mimo braku w tym kierunku warunków ustawowych.

Wobec powyższego Ministerstwo Oświaty komunikuje:

1) Stosowanie się do przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29. stycznia 1937 r. o dostawach i robotach (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 92) ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 września 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 254) jest obowiązkowe. Biuro Kontroli nie jest powołane i uprawnione do wyrażania zgody na odstępowanie od tych norm.

2) W myśl par. 17 ust. 3 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 29. I. 1937 r. należy zawiadamiać Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej o ogłaszanych przetargach, przy czym zawiadomienia należy kierować do właściwych Delegatur Biura Kontroli, które istnieją we wszystkich miastach Wojewódzkich, a w wypadkach, gdy przewidywany koszt roboty, czy dostawy przekracza 5.000.000 zł. również i do Centrali Biura Kontroli w Warszawie, Al. I Armii W. P. Nr. 25.

3) Komisje przetargowe powinny wykorzystywać w szerszej mierze uprawnienia par. 29 ust. 2 powołanego rozporządzenia o stosowaniu dodatkowego przetargu ustnego lub pisemnego po-

między co najmniej dwoma wybranymi oferentami, którzy zaoferowali najdogodniejsze warunki.

W związku z powyższym załącza się odpis okólnika Prezesa Rady Ministrów Nr. 93—4/1 oraz instrukcję Biura Kontroli z dnia 14. IV. 1945 r.

2 zał.

Prezes Rady Ministrów
Nr. 93—4/1

Zakupy na wolnym rynku.

Warszawa, dnia 27 listopada 1945 r.
Pismo okólne

Do

Wszystkich Obywateli Ministrów
w Warszawie

Prezydium Rady Ministrów stwierdziło, że władze i urzędy państwowe dokonują zamówienia na wszelkiego rodzaju dostawy na wolnym rynku u osób, które odmawiają wystawiania rachunków za dostarczone towary (m. in. samochody, benzynę, maszyny do pisania, materiały budowlane itp.), uzasadniając odmowę obawą przed odpowiedzialnością za nielegalny handel. Mimo to dostawy takie są realizowane, a rachunki w wypadku odmowy wystawienia przez dostawców — sporządzane przez urzędników realizujących zamówienia, lub podpisywane nazwiskami osób nieznanymi, czyli po prostu fingowane.

Takie postępowanie władz i urzędów państwowych:

1) narusza obowiązujące przepisy prawne o dostawach i prowadzeniu rachunkowości,

2) daje urzędnikom szerokie możliwości do nadużyć,

3) przyczynia się do popierania zwalczanej skądinąd przez Rząd spekulacji przez uczestniczenie władz i urzędów w obrotach z przygodnymi sprzedawcami towarem podejrzanego pochodzenia,

4) stwarza w wielu wypadkach popyt na towary kradzione, które gdyby nie interesowały się nimi władze państwowe, stanowiłyby w minimalnej tylko mierze przedmiot obrotu handlowego (samochody, benzyna).

Z uwagi na powyższe — proszę Obywateli Ministrów o wyjaśnienie podległym im władzom, urzędom i instytucjom, że opisany stan rzeczy musi ulec gruntownej zmianie. Rachunki i zamówienia na zakupywane towary winny być dokonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami rachunkowo-kasowymi, tj. wskazywać imię i nazwisko oraz adres wystawcy rachunku, nazwę urzędu, na rzecz którego wykonywa się świadczenia, wyszczególnienie rodzaju i ilości zakupionych przedmiotów i ich ocen, jednostkową i ogólną sumę należności, datę rachunku i ewent. umowy lub oferty oraz podpis wystawcy, osoby sprawdzającej rachunek oraz organu zatwierdzającego. W szczególności należy baczyć, aby wystawcy rachunków posiadali uprawnienia handlowe i byli osiągalni dla ewent. kontroli.

Zwracając się równocześnie do Biura Kontroli

przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej do zwracanie podczas kontroli szczególnej uwagi na zakupy nieprawidłowo dokonywane, proszę ze swej strony Obywateli Ministrów o spowodowanie, aby urzędnicy nie stosujący się do wyłuszczonej zasady pociągani byli do odpowiedzialności dyscyplinarnej, a w wypadku stwierdzonej złej woli — do odpowiedzialności karnej. Proszę również o zakomunikowanie mi uwag i spostrzeżeń, nasuwających się przy praktycznym stosowaniu wymienionych zarządzeń.

Prezes Rady Ministrów
(—) E. Osóbka-Morawski

Nr. R—523/46

BKR/b/OK/968/45 ST SG

Warszawa, dnia 14 kwietnia 1945 r.

Do

Wszystkich Ministerstw i Władz Centralnych

Na różne zapytania władz i urzędów, Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej podaje niżej wyszczególnione wytyczne, które mają zastąpić ogólne instrukcje do czasu ich wydania — do zastosowania.

1. Zakupy materiałów na wolnym rynku winny być udokumentowane rachunkami z uwidocznieniem na nich nazwiska, imienia, oraz adresu sprzedającego lub firmy, rodzaju materiałów, ilości i ceny jednostkowej oraz sumy ogólnej i rachunki te winny być zaopatrzone w pieczęć firmową sprzedającego, a w razie nie posiadania takiej pieczęci — podpis sprzedającego winien być poświadczony przez władze administracji, samorządu względnie notariusza.

Rachunki takie winny być ponadto zaopatrzone w podpis i charakter służbowy urzędnika, który te materiały kupił, podpis magazyniera lub urzędnika stwierdzającego przychodowanie materiału, a jeśli chodzi o materiały inwentarzowe — adnotację o wpisaniu takowej do księgi inwentarzowej.

Rachunki winny zawierać potwierdzenie otrzymania gotówki. Na wypadek, gdyby chodziło o materiały drobne a dostarczenie rachunku z zewnątrz byłoby niemożliwym — należy sporządzić protokół nabycia z uwidocznieniem w nim wszystkich danych, o których mowa wyżej.

Protokół ten podpisuje urzędnik kupujący, oraz kierownik rachuby kupującego urzędu, w obecności jednego świadka z podaniem jego adresu. Protokół taki wymaga zatwierdzenia kierownika instytucji, który zarządził nabycie materiału.

Ponadto rachunki na zakup na wolnym rynku winny zawierać adnotację komisji cen lub Biura Kontroli cen miejscowej Rady Narodowej, stwierdzającej, że ceny nie przewyższają cen rynkowych.

2. Zakupy materiałów na wolnym rynku mogą być wykonywane tylko w razie niemożności otrzymania takowych w instytucjach zaopatrzeniowych i w zasadzie na podstawie przetargów. Jeżeli możliwość ogłoszenia przetargu nie zacho-

dzi — można takowe kupić i z pominięciem przetargu przy czym w każdym poszczególnym wypadku konieczność zakupu na wolnym rynku i odstąpienie od systemu przetargowego, winny być ujęte w formie protokołu z wyszczególnieniem przyczyn składających się na powyższe okoliczności i poparte odnośnymi dowodami instytucyj zaopatrzeniowych.

3. Cyfrowa granica wydatków na zakup materiałów na wolnym rynku nie może być z góry określona. Należy się trzymać zasady, aby ograniczyć zakupy na wolnym rynku do istotnie koniecznych wymogów. Tak samo jest niemożliwym określić ceny maksymalne na maszyny do pisania, gdyż w każdym poszczególnym wypadku jest to uzależnione od podaży i popytu, a także od stanu technicznego poszczególnej maszyny. W zasadzie szereg takich przedmiotów należy zdobywać w likwidaturze Skarbu Państwa dla mienia polniemieckiego i bezpańskiego.

4. Ceny na energię elektryczną, wodę, opał, itp., które są regulowane przez Miejscowe Rady Narodowe względnie władze administracyjne nie mogą być przedmiotem dyskusji dla organizacji korzystających z tych świadczeń. Rachunki winny być za tym opłacone w tej wysokości, w jakiej zostały wystawione.

Na wypadek, gdyby ceny te były rzeczywiście rażąco wygórowane i nie uzasadnione, odnośne organizacje mogą w tej sprawie zwrócić się do władzy nadzorczej lub przełożonych w tej instancji, która ceny te ustaliła względnie zatwierdziła, z odpowiednimi wnioskami.

Decyzje władz nadzorczych lub przełożonych są wiążące, a do otrzymania tych decyzji skutek prawny wystawionych rachunków nie ulega zawieszeniu. Gdyby i w tym wypadku zdaniem kupującego urzędu decyzja instancji odwoławczej była rażąco niesłuszna — uzasadniony zarzut niewłaściwego funkcjonowania instytucji może być skierowany do Biura Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

5. Ceny przedmiotów i materiałów sprzedawanych w przedsiębiorstwach państwowych, spółdzielniach i innych organizacjach zbytu normowane są uchwałami komisji cennikowych. Są one za tym wiążące i winny być honorowane z zastrzeżeniami zawartymi w punkcie 4.

6. Udzielanie zaliczek na poczet zawieranych umów zależne jest od warunków w umowie zawartych. Jeśli chodzi o firmy prywatne, dążyć należy, aby zaliczek nie udzielać, lecz wręcz przeciwnie w zawieranych umowach przewidzieć złożenie wadium, jako gwarancji terminowego i jakościowego wykonania umowy.

Gdyby konieczność udzielania zaliczki była uzasadniona i niezbędna, nie może ona w żadnym wypadku przekroczyć 25% ogólnej sumy umowy i winna posiadać gwarancję.

7. Do wydawania zaświadczeń dotyczących prawomocności uprawnień są:

a) odnośnie cen artykułów sprzedawanych w przedsiębiorstwach państwowych, samorządo-

wych, spółdzielniach — Organy Ministerstwa Apropowizacji i Handlu,

b) odnośnie cen artykułów nabytych na wolnym rynku — organy terenowych Rad Narodowych w przedmiocie nieprzekroczenia cen rynkowych.

8. Opłaty pracy najemnej winny być uskuteczniane w stawkach nieprzekraczających stawek oznaczonych w układach zbiorowych dla pracowników danej gałęzi, przy udziale związków zawodowych, przedstawicieli zainteresowanych władz i organów Ministerstwa Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia, oraz na tych umowach opartych wskaźników płac, opracowanych przez Ministerstwo Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia.

Terenowe różnice cen rynkowych w porównaniu z cenami w Warszawie mogą być uwzględnione jedynie na podstawie dokumentów władz administracyjnych wojewódzkich, określających cyfrowo %... te różnice.

Dla kategorii pracowników nie objętych wymienionymi wyżej umowami, stawki płac należy określić przy udziale przedstawicieli organów Ministerstwa Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia, oraz innych zainteresowanych organów władzy, jako też związków zawodowych.

9. Na roboty remontowe i budowlane należy ogłosić zgodnie z obowiązującymi przepisami przetargi ofertowe w zalakowanych kopertach. Koperty te należy otwierać komisyjnie, a przyjęta ma być ta oferta, która jest dogodniejsza zarówno pod względem kosztorysu jak i warunków technicznych. Cena tych ofert ma być najdokładniejsza, a winna ona być uskuteczniiona na podstawie dokładnej analizy cen faktycznych kosztorysu urzędowego przy uwzględnieniu pełnym możliwym do wykorzystania, urzędowych źródeł surowca i transportu po cenach urzędowych.

Podstawą do zawarcia umowy ma być oferta najtańsza przy równoczesnych dostatecznych gwarancjach, że robota będzie wykonywana właściwie i w terminie.

Umowa winna dokładnie zawierać dane o rodzaju roboty, technicznych jej warunków, z czego i jakiego materiału, termin ukończenia poszczególnych stadiów i całości, odpowiedzialność z tytułu bezpieczeństwa pracy, ceny poszczególnych obiektów i całości, warunki zapłaty i skutki za niedochowanie warunków i przepisów.

Przy zawarciu umowy w zasadzie należy zażądać złożenia wadium. Odbiór dokonanych robót winien być uskuteczniiony komisyjnie i dopiero po spisaniu protokołu zdawczo-odbiorczego i stwierdzeniu, że warunki umowy zostały w pełni zachowane i wykonane może nastąpić ostateczne rozliczenie.

Usterki i niedoróbki winny być opisane aktem i oszacowane, a odnośna kwota zatrzymana do czasu ich usunięcia przez firmę lub na jej koszt.

10. Instrukcje z dziedziny gospodarczo-pieniężnej winny być uzgodnione przez odnośne Ministerstwa z Ministerstwem Skarbu i zatwier-

dzone przez Biuro Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej.

11. Analizę kalkulacji cen za zakupywany sprzęt należy dokonywać zgodnie z punktami 1, 2 i 5 niniejszego pisma.

12. Nasiona w zasadzie należy uzyskiwać od Ministerstwa Apropowizacji i Handlu względnie z Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Przy zakupywaniu nasion na wolnym rynku stosować należy zasady wyluszczone w punkcie 1 i 2 niniejszego pisma.

Dyrektor Biura Kontroli
(—) Inż. Jan Grubecki

Poz. 140.

OKÓLNIA NR. 23

w sprawie legitymacji szkolnych.

Kuratorium

Okręgu Szkolnego Krakowskiego

Nr. Og. 30387/46

Kraków, d. 10. VIII. 1946 r.

Na podstawie okólnika Ministerstwa Oświaty Nr. 38 z dn. 28 czerwca 1946 r. Kuratorium podaje do wiadomości i ścisłego stosowania się, co następuje:

Ministerstwo Oświaty ustaliło wzór legitymacji szkolnej dla uczącej się młodzieży, podany w załączniku do niniejszego okólnika.

I. Legitymacja szkolna jest drukiem o charakterze dokumentu urzędowego, sporządzonym na kartonie o wymiarach 74×105 mm barwy jasnożółtej. Legitymacja służy do stwierdzenia tożsamości ucznia (słuchacza, studenta).

II. Legitymacja szkolna wzoru ustalonego niniejszym okólnikiem przysługuje uczniom (słuchaczom, studentom) szkół i kursów podległych Ministerstwu Oświaty, a mianowicie:

- a) państwowych,
- b) publicznych,
- c) prywatnych z prawami szkół państwowych lub publicznych.

Nadto legitymacja szkolna ustalonego wzoru może przysługiwać uczniom (słuchaczom) kursów prywatnych, zakwalifikowanych przez Ministerstwo Oświaty w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji.

III. Legitymacja ta uprawnia do korzystania z ulg przewidzianych dla uczącej się młodzieży, a w szczególności z ulg kolejowych dwojakich:

1) przy przejazdach jednorazowych w klasie 2 lub 3 pociągów osobowych i pośpiesznych, w relacjach dowolnych, w następujących przypadkach:

a) przy przejazdach do szkoły przy rozpoczęciu roku szkolnego i przy przejeździe ze szkoły po zakończeniu roku szkolnego,

b) w czasie roku szkolnego przy przejeździe ze szkoły wzgl. do szkoły z okazji oficjalnych ferij szkolnych, trwających 2 dni lub dłużej, zarządzonych ze względu na święta państwowe lub kościelne oraz przerwy między-semestralne i letnie.

Przy wykupieniu biletu na jednorazowy przejazd wymagane jest nadto okazanie przez ucznia w kasie biletowej zaświadczenia Dyrekcji (kierownictwa) szkoły, stwierdzającego, z jakiego powodu następuje przejazd, upoważniający do ulgi, wzór zaświadczenia podaje się w załączniku do niniejszego okólnika.

2) Przy przejazdach codziennych na naukę od stacji miejsca stałego zamieszkania ucznia do stacji siedziby szkoły (zakładu naukowego) i z powrotem w klasie 3 pociągów osobowych, na odległość nie dalszą niż 100 km za odcinkowymi biletami miesięcznymi szkolnymi (Dz. Taryf i Zarządzeń Kolejowych Min. Komunikacji z r. 1945 Nr. 2, poz. 8 i poz. 12).

IV. W związku z ulgami kolejowymi, przysługującymi posiadaczom legitymacji szkolnej, jest ona zaopatrzona w odpowiednią klauzulę o ulgach kolejowych, uzgodnioną z Ministerstwem Komunikacji.

W myśl przepisów taryfowych, prawo do ulg kolejowych ma młodzież szkolna w wieku do lat 30, uczęszczająca regularnie do szkoły w charakterze rzeczywistych słuchaczy, uczniów i wychowanków, nie zaś w charakterze wolnych słuchaczy, kursistów nadzwyczajnych, kandydatów itp. Dla zwyczajnych słuchaczy szkół akademickich — granica wieku wynosi lat 36. Osoby, które nie odpowiadają powyższym warunkom, powinny otrzymać legitymacje z przekreśloną klauzulą.

V. Uprawniona do wystawiania legitymacji, zawierających klauzulę o ulgach kolejowych, jest tylko szkoła (kurs), wymienione w wykazie zakładów naukowych, ogłaszanych w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych (indywidualnie lub zbiorowo). Szkoły państwowe i publiczne nie będą w wykazie indywidualnie wymieniane.

VI. Legitymacje szkolne wystawiają swym uczniom (słuchaczom) kierownictwa szkół w następujący sposób:

1) Na str. 1 wpisują w miejscach na to przeznaczonych: rok szkolny, Nr. legitymacji, nazwisko i imię ucznia (słuchacza) w pierwszym przypadku, rok urodzenia, miejsce zamieszkania, stacja kolejowa miejsca zamieszkania, odbijają podłużną pieczęć z urzędową nazwą szkoły, w której na końcu po nazwie siedziby szkoły — winna być wymieniona najbliższa stacja kolejowa; wypełnioną w podany sposób pismem odręcznym I-szą stronę legitymacji podpisuje poniżej w oznaczonym miejscu kierownik szkoły i zaopatruje odciskiem pieczęci urzędowej, stwierdzając w ten sposób prawdziwość danych w niej zawartych,

2) na str. 2-iej naklejają trwale fotografię ucznia (słuchacza) w miejscu wyznaczonym i potwierdzają tożsamość osoby odciskiem na fotografii pieczęci urzędowej szkoły w taki sposób aby część pieczęci odbiła się na blankiecie legitymacji.

VIII. Ważność legitymacji stwierdza się przez wpisanie w odnośnej rubryce na dole nazwy miejsca (literami) i odcisnięcie pieczęci urzędowej szkoły, ważność legitymacji potwierdza się co

miesiąc. W wypadku feryj trwających dłużej niż jeden miesiąc, ważność legitymacji winna być potwierdzona przy zakończeniu roku szkolnego na cały czas trwania feryj, aby uczniom dać możliwość korzystania z ulgi kolejowej przy przejeździe z wakacyj do szkoły. Po upływie sześciu miesięcy i wyczerpaniu odnośnych rubryk, służących do przedłużania jej ważności, wystawia się nową legitymację, przy czym żądać należy zwrotu legitymacji poprzedniej.

Koszt blankietu legitymacji pokrywa uczeń (słuchacz).

Uczeń (słuchacz) otrzymujący legitymację zaopatruje ją własnoręcznym podpisem na str. 2 w miejscu na to przeznaczonym poniżej fotografii.

VIII. Blankiety legitymacji szkolnych są drukami ściślego zarachowania; dostarczane one będą wyłącznie przez Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych w Warszawie, Al. I-ej Armii 25 i ich oddziały prowincjonalne na podstawie piśmiennych zamówień.

Zamówienia mające formę pism urzędowych i adresowane do P. Z. W. S. kierują zainteresowane kierownictwa szkół (kursów) do władzy szkolnej, której dana szkoła (kurs) bezpośrednio podlega. Władza szkolna potwierdza zamówienia szkół (kursów) uprawnionych i przesyła je według adresu do P. Z. W. S. do wykonania. Zamówienia bez potwierdzenia władzy szkolnej nie będą przez P. Z. W. S. wykonywane.

IX. Władze szkolne prowadzą ewidencję blankietów legitymacji, nabywanych przez poszczególne podległe im szkoły, notując każdorazowo liczbę zamawianych blankietów przy potwierdzaniu zamówień.

Kierownictwa szkół (kursów) prowadzą ewidencje:

- 1) nabywanych blankietów,
- 2) wydawanych legitymacji z wymienieniem nazwisk uczniów (słuchaczy) według klas (wydziałów, kursów) oraz daty wystawienia i ważności.

X. W razie zagubienia legitymacji bądź utraty jej w inny sposób uczeń (słuchacz) zawiadamia o tym niezwłocznie kierownictwo szkoły, która tę legitymację wystawiła, podając czas i okoliczność utraty, i umieszcza ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym Kuratorium właściwego Okręgu Szkolnego. Ogłoszenie z Okręgów Szkolnych nie posiadających własnego Dziennika Urzędowego oraz ogłoszenia uczniów (słuchaczy) szkół podległych bezpośrednio Ministerstwu Oświaty, umieszczane będą w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Oświaty.

O zagubieniu przez ucznia legitymacji i o wystawieniu mu nowej szkoła (kurs) zawiadamia właściwą terytorialnie Dyrekcję Kolei Państwowych.

XI. Za prawidłowe wydawanie, w myśl niniejszego okólnika, legitymacji szkolnych są odpowiedzialni kierownicy szkół (kursów).

XII. Zarazem uchyla się okólniki Nr. 77 z dnia 6. IX. 1935 r. o legitymacjach szkolnych i ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz.

Min. WR. i OP. Nr. 8, poz. 158) i Nr. 116 z dnia 4. XI. 1936 r. (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr. 10, poz. 202).

Odnosnie do punktu VIII niniejszego okólnika Kuratorium wyjaśnia, że należność za blankiety legitymacyj wpłacają Inspektoraty Szkolne i Dyrekcje szkół średnich bezpośrednio do P. Z. W. S. Oddział w Krakowie, Podwale 5. Natomiast zapotrzebowania na blankiety Inspektoraty Szkolne — jako władza zwierzchnia szkół powsz. kierują po zatwierdzeniu bezpośrednio do P. Z. W. S., a Dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, rolniczych i zakładów kształcenia nauczycieli także zapotrzebowania kierują do Kuratorium do zatwierdzenia przez odnośne Wydziały tut. Urzędu, które będą prowadziły ewidencję blankietów nabywanych przez poszczególne szkoły, stosownie do p. IX okólnika.

Ewidencję blankietów nabywanych dla szkół powszechnych prowadzi Inspektoraty Szkolne.

Wskazaną jest rzeczą, ażeby sprawę nabywania blankietów załatwiać osobiście, nie przez pocztę, gdyż w ten sposób uniknie się zbędnej korespondencji oraz zyska się na czasie.

Otrzymują:

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje Państw. i Pryw. Szkół Średnich Ogólnokształcących, Zawodowych, Rolniczych, Doksztalcających i Zakładów Kształcenia Nauczycieli w Okręgu.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
Dr. Skalski
Naczelnik Wydziału

Załącznik do okólnika Nr. 23 z dnia 26 czerwca 1946 r. (CMPraw-2368/46).

(Nazwa zakładu naukowego)

ZASWIADCZENIE NR. ....

do uzyskania ulgi na jednorazowy przejazd koleją z okazji feryj świątecznych lub letnich.

(nazwisko i imię)

Uczeń (nica) ..... w .....
słuchacz (ka) ..... (nazwa zakładu naukowego)

wykazujący (a) się legitymacją szkolną Nr. ....
ma prawo do nabycia biletu ulgowego na przejazd w klasie 3 pociągów osobowych lub pośpiesznych od stacji .....
(nazwa stacji siedziby szkoły)

do stacji ..... i z powrotem od stacji .....
(nazwa stacji przeznaczenia)

(nazwa stacji wyjazdu powrotnego)

do stacji ..... z powodu

(nazwa stacji siedziby szkoły)
feryj świątecznych trwających od dnia .....
letnich

do dnia .....
Zaświadczenie ważne do dnia ..... 194... r.
(słownie)

..... dnia ..... 194... r.

(podpis posiadacza
zaświadczenia)

(podpis
wystawcy)

Pieczęć
Zakładu
Naukowego

Na przejazd „tam“ wydano bilet

Nr. Nr. ....

Na przejazd „z powrotem“ wydano bilet

Nr. Nr. ....

do stacji ..... do stacji .....

Datownik

Datownik

(podpis kasjera)

(podpis kasjera)

Zaświadczenie należy okazywać łącznie z biletem i legitymacją szkolną.

U w a g a: Po ukończeniu podróży powrotnej zaświadczenie należy oddać wraz z biletem za przejazd.

Załącznik 1 do okólnika Nr. 38
z dnia 26 czerwca 1946/GM, Praw — 2568/46

Wzór legitymacji szkolnej

Str. 1

LEGITYMACJA SZKOLNA		
na rok 19..... / ..... Nr		
..... (nazwisko i imię)		
urodz. w r. 19....., zamieszk. w		
st.		jest słuchaczem (ka) ucznem (nicą)
Pieczętka podłużna szkoły		
Podpis		
Ważna na miesiąc.....		
pieczęć szkoły	pieczęć szkoły	pieczęć szkoły

Str. 2

Fotografia 37 x 52 mm	Uprawnia do ulgowych przejazdów kolejami państwowymi wg ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej.	
pieczęć szkoły		
Podpis właściciela legitymacji		
Ważna na miesiąc.....		
pieczęć szkoły	pieczęć szkoły	pieczęć szkoły

Poz. 141.

OKÓLNIK NR. 24

w sprawie prenumeraty Dziennika Urzędowego
Ministerstwa Oświaty i Dz. Urz. Kuratorium.Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. Og. 32446/46

Kraków, 9 sierpnia 1946 r.

Ministerstwo Oświaty okólnikiem z dn. 13. VII. 1946 r. Nr. 4, A, 10977/46 oznajmiło co następuje:

Przeprowadzone ostatnimi czasy wizytacje i inspekcje wykazały, że cały szereg zarządzeń, instrukcyj i okólników Ministerstwa, mimo iż opublikowane zostały w oficjalnym organie zarządu szkolnictwa, jakim jest Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty, nie są znane w terenie i to nie tylko w szkołach lecz niejednokrotnie również w urzędach szkolnych. Ten niedopuszczalny stan rzeczy spowodowany jest z jednej strony niedostateczną ilością prenumerowanych egzemplarzy Dziennika, z drugiej jednak również tym, że personel urzędów i szkół nie dość uważnie studiuje zawarte w Dzienniku przepisy lub nie czyta ich wcale.

Ponieważ trwanie takiego stanu powodować mogłoby poważne szkody w należytym funkcjonowaniu pracy w szkołach i administracji szkolnej, szczególnie obecnie w dobie odbudowy i reformy szkolnictwa, zarządza się co następuje:

1) Prenumerowanie Dziennika Urzędowego Ministerstwa Oświaty obowiązuje wszystkie urzędy, zakłady i instytucje szkolne w ilości dla nich niezbędnej, a w każdym razie umożliwiającej personelowi pedagogicznemu i urzędniczemu zapoznanie się z publikowanymi w tym organie przepisami i komunikatami.

W tym celu od roku 1946 prenumerować powinny: Inspektoraty Szkolne — najmniej po 2 egz.; zakłady średnie ogólnokształcące (gimnazja, licea), szkoły zawodowe typu zasadniczego, do kształcące i rolnicze po 1 egz.; zakłady kształcenia nauczycieli i szkoły zawodowe typu handlowego, spółdzielczego i administracyjnego oraz instytuty po 2 egz., aby jeden był do użytku gromadzonego w kancelarii, drugi zaś do użytku uczniów w bibl. szkolnej; wszystkie publiczne szkoły powszechnie w miastach po 1 egz. na szkołę, a także szkoły w gminach wiejskich po 1 egz. na każdą szkołę, stanowiącą ośrodek rejonu konferencyjnego.

2) Inspektoraty Szkolne i Dyrektorzy Szkół średnich pouczą podległy personel o konieczności stałego śledzenia i przestrzegania w pracy publikowanych w Dzienniku Urzędowym przepisów. Równocześnie ustalą w jaki sposób poszczególne numery Dziennika będą dawane do przejrzania gromadzonego nauczycielskiemu oraz obowiązującym do tego pracownikom i wyznaczą osoby odpowiedzialne za kompletowanie i przechowanie roczników.

3) Prenumerowanie Dziennika Urzędowego Mi-

nisterstwa Oświaty nie wyklucza prenumerowania również Dziennika Urzędowego danego Kuratorium, to ostatnie jednak nie zwalnia od obowiązku, określonego wyżej pod 1).

Wykonanie niniejszego zarządzenia sprawdzane będzie przy każdej wizytacji czy inspekcji, a kontrolowane będzie również przez delegatów Ministerstwa.

Zamówienia na prenumeratę Dz. Urz. Min. Oświaty kierować należy do Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych Oddział w Krakowie, Podwale 6, gdzie są również do nabycia wydane dotychczas numery z roczników 1945 i 1946 r.

Prenumeratę (150 zł na I półrocze 1946 r.) opłacać należy z przewidzianych na ten cel kredytów budżetowych — z wyjątkiem szkół powstających, dla których prenumeratę opłacać powinny gminy i szkół oraz zakładów prywatnych, które opłacają prenumeratę z własnych funduszy.

Nawiązując do punktów 1 i 3 niniejszego okólnika Kuratorium oznajmia, że Dziennik Urzędowy Kuratorium Okr. Szk. Krakowskiego jest organem zawierającym nie tylko ustawy i dekryety dotyczące szkolnictwa oraz zasadnicze rozporządzenia Ministerstwa Oświaty, ale i okólniki i zarządzenia Kuratorium, a także konkursy, komunikaty i ogłoszenia dotyczące wyłącznie Kuratorium Okr. Szk. Krak., — przeto Dziennik Urzędowy powinien być w każdej szkole — bez względu na typ i stopień organizacyjny szkoły — i udostępniony dla wszystkich nauczycieli i pracowników administracji szkolnej. Prenumerowanie Dz. Urz. Kuratorium Okr. Szk. Krak. jest zatem obowiązkowe dla wszystkich szkół tak państwowych jak i prywatnych, a prenumerata ma być wpłacana natychmiast po otrzymaniu Dz. Urz. Niedopuszczalną jest rzeczą zaleganie z wpłaceniem prenumeraty za poprzednie numery Dz. Urz. Inspektorzy Szkolni powinni spowodować niezwłocznie uregulowanie zaległych kwot z tytułu prenumeraty Dz. Urz. dla szkół powszechnych i zebrane pieniądze wpłacić natychmiast do P. K. O. na konto Nr. IV-840.

Kuratorium oznajmia w końcu, że po opłaceniu należności za Dz. Urz. Nr. 3 z 1946 r. w wysokości 60 zł, prenumerata za następne numery — aż do końca roku kalendarzowego 1946 — wynosić będzie łącznie 200 zł i tę kwotę należy wpłacić jednorazowo z góry po otrzymaniu Dz. Urz. Nr. 4.

Otrzymują:

Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, rolniczych, do kształcących i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
Stan, Skalski
Naczelnik Wydziału

Poz. 142.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. OG. 25407/46.

Kraków, dnia 15 czerwca 1946 r.

W sprawach:

- I. Czasopisma „Nowa Szkoła”,
- II. Kontroli władz szkolnych przez Wojew. Rady Narodowe,
- III. Zabezpieczenia zabytków przyrody.

I. Ministerstwo Oświaty pismem z dn. 16. V. 1946 r. Nr. VI. 753/46 oznajmiło, że od maja 1945 r. wychodzi stale miesięcznik „Nowa Szkoła”, organ pedagogiczny Ministerstwa Oświaty, omawiający zagadnienia związane z powojenną przebudową szkoły w Polsce i za granicą.

Wielu nauczycieli nie wie dotychczas o istnieniu tego czasopisma. Kuratorium poleca Inspektoratom Szkolnym i Dyrekcjom szkół średnich:

1) niezwłoczne poinformowanie podległego im nauczycielstwa o ukazywaniu się czasopisma „Nowa Szkoła” (adres redakcji: Ministerstwo Oświaty, Warszawa, Al. I Armii 25, pok. 364; adres administracji: Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych w Warszawie, Al. I. Armii 25, pok. 29 oraz w Krakowie — Podwale 5, prenumeratę przyjmuje Centrala P. Z. W. S. w Warszawie; cena w przedpłacie zł 120 na I. półrocze 1946 r., konto P. K. O. w Warszawie I—710 P. Z. W. S.).

2) powiadomienie o charakterze tego czasopisma i o potrzebie zaznajomienia się ogółu nauczycielstwa z dotychczasowym dorobkiem „Nowej Szkoły” i z jej kolejnymi zeszytami;

3) zalecenie prenumerowania czasopisma „Nowa Szkoła” do bibliotek szkolnych, rejonowych, gminnych i in. celem zapoznania z czasopiśmem tych nauczycieli, którzy nie mogą prenumerować go osobiście.

II. Ministerstwo Oświaty pismem z dn. 27. V. 1946 r. Nr. 1891/46 podało do wiadomości zarządzenie Biura Prezydyjnego Krajowej Rady Narodowej w sprawie kontroli władz szkolnych przez Rady Narodowe z którego wynika, że:

1) Rady Narodowe są uprawnione do wykonywania kontroli społecznej w stosunku do władz szkolnych (art. 28 § 2 ust. o radach narodowych).

2) Przy wykonywaniu tej kontroli, rady narodowe są uprawnione do żądania od władz państwowych odpowiednich wyjaśnień. Ze względu jednak na konieczność ograniczenia wszelkiej sprawozdawczości stanowiącej duże obciążenie dla administracji państwowej, a to celem umożliwienia tej administracji podejmowania twórczej działalności, Biuro Prezydyjne nie uważa za wskazane żądanie od władz oświatowych nadsyłania stałych periodycznych sprawozdań ze swej działalności, uważając, że poza konkretnymi wystąpieniami w trybie kontroli wystarczającym będzie składanie przez władze szkolne sprawozdań dorywczych.

III. Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki nadesłał odpis pisma, skierowanego do Starostów Powiatowych i Prezydentów miast, następującej treści:

Na zarządzenie Ministerstwa Kultury i Sztuki L. dz. VIII—257/46 — w sprawie natychmiastowego wszczęcia akcji zabezpieczenia zabytków przyrody przed niszczeniem, Urząd Wojewódzki Krakowski, Wydział Kultury i Sztuki, powołując się na ustawę o opiece nad zabytkami z dnia 6. III. 1928 — (Dz. U. R. P. Nr. 29/28, poz. 265) oraz ustawę o ochronie przyrody, zarządza natychmiastowe wydanie podległym instytucjom odpowiednich zarządzeń ochronnych zabezpieczających stare drzewostany parkowe, aleje oraz drzewa przydrożne i pojedyncze stare okazy. Urząd tutejszy podkreśla wartości krajobrazowe i gospodarcze drzewostanu parkowego i przydrożnego.

Urząd tutejszy zwraca szczególną uwagę na nowy sposób niszczenia drzew przez nacinanie kory wokół drzewa, co powoduje, iż po pewnym czasie ono usycha i używane bywa na opał lub budulec. Opisane i inne wypadki wandalizmu należy tępić i karać z zastosowaniem wszystkich stojących do dyspozycji środków.

Należy w tym zakresie nawiązać kontakt i współpracę z Komendantami M. O. Powiat. Zarządami Drogowymi, Inspektorami Leśnictwa, Urzędami Ziemskimi i organizacjami społecznymi.

Kuratorium podaje powyższe do wiadomości i zaleca współpracę szkół w omawianej sprawie.

Poz. 143.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. O. Os. 28757/46.

Kraków, dnia 10 lipca 1946 r.

Przesyłam okólnik Ministerstwa Oświaty w sprawie pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najeźdy hitlerowskiego do wiadomości i stosowania.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
(Mgr. J. Lassowski)
Naczelnik Wydziału

Odpis.

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Oświaty
Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 33

z dnia 16 maja 1946 r. (I. P—1847/46)
o pomocy dla osób pozostałych po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce o wyzwolenie Polski spod najeźdy hitlerowskiego.

Ustawa z dnia 23 lipca 1945 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 180) zapewnia w art. 7 punkt b osobom pozostałym po uczestnikach ruchu podziemnego i partyzanckiego, poległych w walce

o wyzwolenie Polski spod najazdu hitlerowskiego, prawo pierwszeństwa przy równych kwalifikacjach w przyjmowaniu do pracy, w otrzymywaniu stypendiów, w przyjmowaniu do zakładów naukowych, burs i zakładów leczniczych.

O uprawnieniach do tej pomocy orzekają — powołane na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 19 października 1945 roku (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 263) — komisje kwalifikacyjne przy Radach Narodowych, które wydają „dowody uprawnienia” w formie ustalonej w powołanym rozporządzeniu.

W związku z powyższym oraz w celu wykonania postanowień powołanej na wstępie ustawy, w szczególności zaś punktu b art. 7 należy osobom, legitymującym się formalnym „dowodem uprawnienia”, udzielić pierwszeństwa przy równych kwalifikacjach:

1. przy przyjmowaniu do pracy w szkolnictwie i administracji szkolnej,
2. przy przyjmowaniu do szkół wszelkich rodzajów i typów,
3. przy udzielaniu stypendiów szkolnych i akademickich,
4. przy przyjmowaniu do zakładów wychowania dziecka,
5. przy przyjmowaniu do burs, internatów i domów akademickich.

Minister
(—) Wycech

Otrzymują:

Wydziały i Oddziały K. O. S. K., Dyrekcje szkół ogólnokształcących, zawodowych i rolniczych, zakłady Kształcenia Nauczycieli i Inspektoraty Szkolne w Okręgu.

Poz. 144.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. III. 26427/46.

Kraków, dnia 10 lipca 1946 r.

Pogłębienie zagadnień spółdzielczych.

Kuratorium Okr. Szk. przesyła załączony okólnik Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P. — Wydział Społeczno-Wychowawczy z prośbą o poinformowanie nauczycielstwa.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
(Mgr. J. Lassowski)
Naczelnik Wydziału

Otrzymują:

Inspektoraty Szkolne, Państw. Liceum Spółdzielcze w Krakowie, Państw. Gimnazjum Spółdzielcze w Krakowie.

Związek Rewizyjny Spółdzielni R. P.

Wydział Społeczno-Wychowawczy
Łódź, ul. Południowa 20

Łódź, dnia 20 maja 1946 r.

Celem spopularyzowania i pogłębienia zagadnień spółdzielczych wśród szerokich mas nauczy-

cielstwa, młodzieży szkolnej i pozaszkolnej postanowiliśmy wykorzystać prasę Z. N. P., „Nową Szkołę” (organ Min. Ośw.), czasopisma dla młodzieży szkolnej i organizacji młodzieżowych. Spotkaliśmy się w tej sprawie z pełnym zrozumieniem zainteresowanych czynników i od nowego roku szkolnego będziemy musieli dostarczyć do szeregu czasopism wiele materiału poświęconego spółdzielczości. Jest to poważne zagadnienie, następujące przy realizacji sporo trudności, ale ze względów wychowawczych jest ono tak ważne, iż zasługuje na to, aby spółdzielcy wzięli na siebie duży trud zrealizowania go w możliwie najlepszej formie.

Liczymy przede wszystkim na Waszą pomoc w tej sprawie, jako teoretyków i praktyków zagadnień spółdzielczych i wychowania spółdzielczego.

Ze względu na różny charakter czasopism i różnorodność materiału autorskiego podajemy poniżej wykaz tych czasopism i ogólne uwagi na temat potrzebnych nam materiałów autorskich.

I. Zawodowe czasopisma nauczycielskie

1. „Głos Nauczycielski” (Z. N. P.),
2. „Przewodnik Pracy Społeczno-Oświatowej” (Z. N. P.).

Artykuły na temat ideologii spółdzielczej i znaczenia spółdzielczości, ze szczególnym uwzględnieniem stosunku nauczyciela do spółdzielczości jako ruchu społecznego i gospodarczego.

II. Pedagogiczne czasopisma nauczycielskie

3. „Praca Szkolna” (Z. N. P.).
4. „Nowa Szkoła” (Min. Ośw.). Artykuły na temat spółdzielczości w szkole jako zagadnienia wychowawczego od strony teoretycznej i praktycznej, omawianie programów nauki i tematyki podręczników pod kątem uwzględnienia zagadnień spółdzielczych.

III. Spółdzielczo-instrukcyjne czasopismo nauczycielskie

5. „Przewodnik dla Opiekunów Spółdzielni Uczniowskich” (Organ Związku Rewizyjnego). Materiał instrukcyjny w zakresie prac spółdzielni uczniowskich, praktyczne możliwości realizacyjne, inscenizacje i krótkie obrazki sceniczne.

IV. Szkolne czasopisma dla dzieci i młodzieży

6. „Iskierki” (kl. I, III), 7. „Płomyczek” (kl. III, IV), 9. „Płomyk” (kl. V—VIII), 9. „Płomień” (gimnazjum). Materiał literacki w związku z ideą współdziałania (obrazki z życia młodzieży i starszych, powiastki, historyjki, wierszyki i piosenki. Reportaże opracowane przez nauczycieli (z życia ośrodków spółdzielczych i spółdzielni uczniowskich). Sprawozdania młodzieży z prac spółdzielni uczniowskich (aktualne fotografie). Aktualne zagadki i rebusy).

V. Czasopisma organizacji młodzieżowych

10. „Wici” (Zw. Młodzieży Wiejskiej). 11. „Młodzi idą” (OM TUR). 12. „Walka Młodych” (Zw. W. M.). Zagadnienia z ideologii spółdzielczej, młodzież a ruch spółdzielczy u nas i za granicą. Reportaże ze szkół spółdzielczych i pracy S. K. K. Sprawozdania i fotografie z życia spółdzielczości. Materiał literacki (obrazki z życia wielkich spółdzielców, wiersze).

Zmierzając do planowego uspołdzielczenia tematyki wyżej podanych czasopism, podajemy przykładowo szereg tematów, które pragnęlibyśmy umieścić na łamach prasy już w pierwszych miesiącach roku szkolnego 1946/47.

Ad 1 — Zawodowe czasopisma nauczycielskie

Stosunek Z. N. P. do spółdzielczości jako ruchu społeczno-gospodarczego.

Nauczyciele polscy — zasłużeni spółdzielcy. (Stefczyk, Chmielewski, Thugutt, Wojciechowski — szkice, wspomnienia). Związki zawodowe a spółdzielcze. Rola nauczyciela w ruchu spółdzielczym. Spółdzielczość nauczycielska przed wojną i obecnie. Spółdzielczość a demokracja. Zasługi spółdzielcy polscy bojownicy o demokrację. Spółdzielczość polska w pracach konspiracyjnych. Nauczyciel ludowy w Danii jako spółdzielca. Stosunki społeczno-ekonomiczne w Anglii w okresie narodzin spółdzielczości. Początki ruchu spółdzielczego w Polsce (poszczególne zabory).

Ad II — Pedagogiczne czasopisma nauczycielskie.

Spółdzielczość jako jedna z form idei współdziałania w wychowaniu szkolnym. Idea współdziałania w nauczaniu . . . . . (różnych przedmiotów). Spółdzielczość szkolna i jej różne działy. Wpływy wychowawcze spółdzielni uczniowskiej. Praca spółdzielni uczniowskiej na początku roku szkolnego. Organizacja wycieczek szkolnych do spółdzielni. Reportaż z życia spółdzielni uczniowskiej . . . . . Jak zorganizowałem spółdzielnię uczniowską.

Ad III — Przewodnik dla opiekunów spółdzielni uczniowskich

Spółdzielnia uczniowska a samorząd uczniowski. Jak zorganizować obchód Dnia Spółdzielczości. Inscenizacje lub krótkie obrazki sceniczne na tematy spółdzielcze (współdziałanie). Rola spółdzielczego samorządu uczniowskiego na terenie szkoły. Organizacja spółdzielni pracy w ramach spółdzielni uczniowskich. Spółdzielczy samorząd uczniowski a fazy rozwojowe dziecka. Rola rodziców i środowiska w spółdzielniach uczniowskich. Spółdzielczy samorząd uczniowski a fazy rozwojowe dziecka. Rola rodziców i środowiska w spółdzielniach uczniowskich. Spółdzielczość uczniowska a spółdzielczy sklepik szkolny. Jak wykorzystać wycieczkę nauczycieli do spółdzielni uczniowskiej. Przykładowy regulamin zarządu i komisji rewizyjnej spółdzielni uczniowskiej. Bilans otwarcia (wzór rachunkowości).

Ad IV — Szkolne czasopisma dla dzieci i młodzieży

Jak to było w Roczel. Wycieczka do Liskowa, Tymbarku. Obrazki z życia Oena (Owena), Furiera (Fouriera), Staszica, księdza Blizińskiego i Wawrzyniaka, Abramowskiego, Mielczarskiego, Stefczyka, Wojciechowskiego, Thugutta, Rapackiego, Chmielewskiego i innych. Reportaż ze szkoły spółdzielczej czy też z życia spółdzielni uczniowskiej w . . . . . Powiastki i historyjki na temat współdziałania. W duńskiej spółdzielni. Nasza spółdzielnia szkolna. Jak znaleźć pieniądze na wycieczkę szkolną.

Ad V — czasopisma organizacji młodzieżowych

Zdobycze ruchu spółdzielczego (w Anglii, Szwecji, Danii, Czechosłowacji). Zasługi spółdzielczości polskiej w okresie niewoli (w trzech zaborach). Spółdzielczość polska w służbie narodowej w ostatniej wojnie. Ruch młodzieżowy a spółdzielczość w ostatniej wojnie. Młodzież w ruchu spółdzielczym w wolnej Polsce. (Artykuł dyskusyjny na temat możliwości i form pracy). Co dają młodzieży S. K. K. Szkolnictwo spółdzielcze w roku szkolnym 1945/46. Młodzież w pracach S. K. K. w roku 1945/46. Reportaż z pracy spółdzielni uczniowskiej w internatowej szkole spółdzielczej w . . . . . Obrazki z życia działaczy spółdzielczych (jak wyżej). Demokratyczne zasady ruchu spółdzielczego.

Materiały autorskie w zasadzie nie powinny przekraczać 4 stron druku (formatu czasopism Z. N. P.). W sprawie dłuższych nowelek, powiastek i obrazków scenicznych, czy też serii artykułów na pewien temat prosimy porozumieć się z Wydziałem Społeczno-Wychowawczym Związku Rewizyjnego Spółdzielni R. P. przedstawiając w ogólnych zarysach ten materiał i jego ujęcie.

Honorarium autorskie wynosi 4 zł od wiersza (szerokości pół strony) a za utwory poetyckie od 8 zł w zwyż od wiersza. **Honorarium autorskie płatne jest zaraz po przyjęciu i zakwalifikowaniu materiału do druku, a nie dopiero po wykorzystaniu go w prasie.**

Artykuły można nadsyłać od zaraz pod adresem: Związek Rewizyjny Spółdzielni R. P., Wydział Społeczno-Wychowawczy, Łódź, ul. Południowa 20 i pod tym adresem należy kierować ewentualne zapytania i korespondencję w tej sprawie.

Oczekujemy na artykuły od Szan. Kol. Kol.

Łączymy spółdzielcze pozdrowienia
Związek Rewizyjny Spółdzielni R. P.
Łódź, ul. Południowa 20.

Poz. 145.

w sprawie drzewa na urządzenie wewnętrzne szkół.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. O. 26654/46

Kraków, dnia 26. 6. 1946 r.

Kuratorium zawiadamia, iż Ministerstwo Oświaty nie otrzymało w bieżącym roku do swojej dy-

Poz. 146.**Wpłaty zwrotów na wznowienie kredytów —
usunięcie usterek.**

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. O. OF. 28319/46

Kraków, dnia 26 czerwca 1946 r.

Izba Skarbową w Krakowie zwróciła uwagę Kuratorium, że niektóre z podległych Kuratorium urzędy i szkoły nie przestrzegają zasad obowiązujących na podstawie okólnika Kuratorium z dnia 12. I. 1946 r. Nr. OF. 3112/46 o prawidłowym postępowaniu przy wpłatach zwrotów na wznowienie kredytów Kuratorium. W szczególności miały miejsce wypadki niepodawania w deklaracjach przychodowych tytułów i pozycji, albo też — podawania numerów seryj blankietów asygnacyjnych w miejsce numerów oznaczonych na asygnatach przez Kuratorium (numeratorem), oraz — niepodawania dat wystawienia asygnacji.

Usterki tego rodzaju uniemożliwiają Izbie Skarbowej prawidłowe zachowanie zwróconych kwot i powodują korespondencję pomiędzy Izba Skarbową a Kuratorium, przy czym stają się przyczyną utraty przez Kuratorium tych wpłat na rzecz przypadłości skarbowych w wypadkach, w których wdrczone poszukiwania nie dają rezultatów pozytywnych.

Ażeby usunąć ten stan rzeczy, przypominam konieczność bezwzględnego stosowania się do zasad wynikających z podanego wyżej okólnika Kuratorium. Zaznaczając, że w wypadku dalszego pojawienia się tego rodzaju usterek będą zmuszony wyciągnąć konsekwencje służbowe.

Otrzymują:

Inspektoraty Szkolne. Instr. powiat. szkół rolniczych, Dyrekcje Państwowych szkół średnich ogólnokszt., zawodowych, rolniczych, zakładów kształcenia nauczycieli, oraz Izba Skarb. w Krakowie.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego:
Wł. Gałęcki

Poz. 147**Ubezpieczenie społeczne.**

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. O. OF. 29864/46

Kraków, dnia 8 lipca 1946 r.

Celem uregulowania i ujednostajnienia prac w sprawie ubezpieczenia pracowników w podległych mi Urzędach i szkołach na terenie całego Okręgu zarządzam z ważnością od 1 sierpnia 1946 r. co następuje:

1. Zgłoszenia do właściwej Ubezpieczalni Społ. należy dokonywać na przepisany formularz w ciągu dni 7-miu, licząc od daty rozpoczęcia pracy w miejscowości, gdzie znajduje się siedziba Ubezpieczalni, zaś w ciągu dni 14-tu w miejscowości, gdzie Ubezpieczalni nie ma. Z dniem za-

przestania pracy przez pracownika ustaje obowiązek ubezpieczenia go i z tym dniem należy go wygłosić z ubezpieczenia na właściwym formularzu, stosując terminy identyczne jak przy zgłoszeniach. Terminów zgłoszeń i wygłoszeń należy ściśle przestrzegać. Formularze muszą być wypełnione dokładnie z zaznaczeniem stosunku służbowego ubezpieczonego (etatowy, stały, tymczasowy, prowizoryczny, kontraktowy).

2. Począwszy od 1 sierpnia 1946 r. Inspektoraty Szkolne oraz Kierownictwa wszystkich typów szkół podległych bezpośrednio Kuratorium (za powiatowe szkoły rolnicze powiatowi instruktorzy Oświaty Rolnej) będą sporządzały na podstawie list płac nadesłanych im przez Kuratorium do wypłaty uposażeń wykazy stanu zatrudnienia swych pracowników, którym w danym miesiącu uposażenia zostały wypłacone i nadsyłały je wypełnione, po uporządkowaniu i podsumowaniu do Kuratorium w nieprzekraczalnym terminie 15-dniowym licząc od dnia otrzymania list do wypłaty. (np. listy płacy uposażeń za sierpień 1946 r. otrzyma Urząd 27 lipca br. wykazy stanu zatrudnienia winny wpłynąć do Kuratorium dnia 2. VIII. br.). Takież same wykazy stanu zatrudnień należy sporządzać na podstawie każdej dodatkowej listy płacy, obejmującej uzupełnienia czy też wyrównania płac.

Wykazy te należy wypełniać ściśle według podanych w nich rubryk, a to: a) liczba porządkowa, b) nazwisko i imię, c) data wstąpienia do pracy, d) data wystąpienia z pracy, e) ogólna suma zarobków miesięcznych.

Rubryki c) i d) wypełnia się tylko raz przy wstąpieniu i wystąpieniu z pracy. W rubrykę a) należy wprowadzić kwotę uposażenia brutto (tj. bez potrąceń) zgodną z kwotą umieszczoną w liście płacy w rubryce pt. „Razem uposażenie“.

Aż do wyjścia zarządzenia regulującego należności za wyżywienie i godziny nadliczbowe w szkołach powszechnych (ciągi) kwot tych nie należy umieszczać w wykazach stanu zatrudnienia.

Wykazy stanu zatrudnienia muszą być sporządzane w dwu względnie trzech oddzielnych egzemplarzach zależnie od kategorii ubezpieczenia funkcjonariuszy (etatowy, kontraktowy).

O kategorii ubezpieczenia danego pracownika decyduje na podstawie dokładnych danych osobowych Inspektor Szkolny czy też kierownik Zakładu.

Egzemplarz pierwszy obejmuje wszystkich pracowników etatowych, tymczasowych i prowizorycznych, tak umysłowych jak też i fizycznych (woźnych) oraz ich miesięczne zarobki. Wyjaśniam, że etatowym, tymczasowym i prowizorycznym funkcjonariuszem państwowym w rozumieniu ustawy jest ten pracownik, który posiada dekret mianowania go w tym charakterze sprzed września 1939 roku i po 1. III. 1945 r., bez względu na to w jakim resorcie pracował przed wstąpieniem do pracy w szkolnictwie.

Drugi egzemplarz obejmuje tylko kontraktowych funkcjonariuszy umysłowych i ich płace.

Funkcjonariuszem kontraktowym jest ten, z którym Urząd zawarł pisemną umowę na pewien określony czas czy też bezterminową, lub pracownik zatrudniony na podstawie umowy ustnej.

Wreszcie trzeci egzemplarz obejmuje tylko kontraktowych funkcjonariuszy niższych (woźnych) wraz z ich płacami. Każdy z tych egzemplarzy dokładnie podsumowany i zeszyty, ma być podpisany przez kierownika danego Urzędu z powołaniem się na Nr. listy płacy, na podstawie której został sporządzony. W liście płacy na dowód, że została objęta wykazem należy umieścić klauzulę następującej treści: „Wykazy stanu zatrudnienia za miesiąc x. y. zostały sporządzone”.

Dla funkcjonariuszy Inspektoratów Szkolnych należy sporządzać wykazy osobne, ponieważ płatni są z innego działu budżetowego. To samo dotyczy wychowawczyń przedszkoli.

Inspektoraty Szkolne w Nowym Targu i Wadowicach, których tereny rozdzielone są między dwie Ubezpieczalnie, będą sporządzały te wykazy oddzielnie dla każdej Ubezpieczalni, zależnie od zasięgu terytorialnego każdej z nich a więc: Inspektorat Szkolny Nowy Targ dla Ubezpieczalni w Nowym Sączu i Białej zaś Inspektorat Szk. w Wadowicach dla Ubezpieczalni w Krakowie i Białej.

Szkoły dokształcające zawodowe będą postępowały zgodnie z niniejszym zarządzeniem odnośnie tych nauczycieli, którzy są opłacani wyłącznie przez Skarb Państwa. Co do nauczycieli płatnych częściowo przez Skarb Państwa, a częściowo przez Zarządy Miejskie obowiązuje nadal zarządzenie z dnia 8. II. 1946 r. Nr. O. OF. 6011/46, które z chwilą przejęcia świadczeń osobowych w całości przez Kuratorium straci tym samym moc obowiązującą.

Wszystkie inne zarządzenia wydane przeze mnie w sprawie ubezpieczeń społecznych podległych mi pracowników zncszę.

Do każdego okólnika dołączam parę egzemplarzy wykazów stanu zatrudnienia.

Potrzebne druki jak i formularze zgłoszeń i wygłoszeń oraz wykazy stanu zatrudnienia zakupują Urzędy we własnym zakresie w najbliższej Ubezpieczalni Społecznej.

Za terminowe i dokładne zgłoszenia i wygłoszenia podległych mi pracowników, oraz za terminowe i dokładne sporządzanie wykazów stanu zatrudnienia, czynię osobiście odpowiedzialnymi ob. ob. Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i kierowników podległych mi zakładów.

Ze względu na wagę tego zagadnienia polecam ściśle przestrzeganie niniejszego zarządzenia.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
Mgr. Lassowski
Naczelnik Wydziału

Otrzymują:

Wszystkie Inspektoraty Szkolne, Dyrekcje szkół ogólnokształcących, zawodowych, rolniczych, szkół dokształcających zawodowych, zakłady kształcenia nauczycieli i powiatowi instruktorzy Oświaty Rolnej w Okręgu.

Poz. 148.

W sprawie zużytych znaczków z korespondencji dla Ligi Morskiej.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Krakowskiego
Nr. Og. 30822/46

Kraków, dnia 24 lipca 1946 r.

Ministerstwo Oświaty przy piśmie z dn. 4. VII. 46 r. Nr. I-A. 8278/46 nadesłało odbitkę okólnika Prezesa Rady Ministrów z dn. 25. V. 1946 r. następującej treści: Liga Morska dla realizacji swych zadań czerpie środki finansowe między innymi z organizacji imprez propagandowo-dochodowych.

Jednym z takich źródeł dochodu — jest dla L. M. sprzedaż znaczków pocztowych członkom-filatelistom, przy czym Liga w bliskim czasie zamierza objąć tą akcją również zagranicę, a szczególnie Amerykę.

Na skutek skierowanej prośby Zarządu Głównego Ligi Morskiej, mając na uwadze zarówno znaczenie propagandowe wspomnianej wyżej akcji L. M. jak i celowość przyjscia z pomocą Lidze w przysporzeniu dochodów, a tym samym i w realizacji jej zadań, zaleca się co następuje:

1) wszystkie znaczki pocztowe, znajdujące się w posiadaniu Ministerstw i podległych im władz, urzędów, instytucyj i przedsiębiorstw państwowych, pochodzące z ofrankowania korespondencji krajowej i zagranicznej, wpływającej do tych władz, urzędów i instytucyj, jak również podlegające zniszczeniu z innych powodów, odklejone lub wycięte z kopert i druków, należy przesłać do Zarządu Głównego Ligi Morskiej w Warszawie, ul. Widok Nr. 10.

2) Od dnia otrzymania niniejszego zarządzenia we wszystkich Ministerstwach i podległych im jednostkach organizacyjnych znaczki pocztowe, pochodzące z ofrankowania wpływającej korespondencji, odklejone lub wycięte z kopert i druków, zalecam gromadzić i w pierwszym następnego miesiąca odsyłać do Zarządu Głównego Ligi Morskiej.

3) Okólnik niniejszy dotyczy wyłącznie znaczków pocztowych oraz kopert i druków ze znaczkami pocztowymi nie podlegających przechowaniu przez władze, urzędy i instytucje na podstawie przepisów specjalnych, lecz tylko — kwalifikujących się do zniszczenia.

Do postanowień tego okólnika należy ściśle stosować się.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:
Mgr. Lassowski
Naczelnik Wydziału

Otrzymują:

Inspektoraty szkolne i Dyrekcje wszelkiego rodzaju szkół państw. i pryw. w Okręgu.

Poz. 149.

W sprawie ulg przejazdowych dla wycieczek szkolnych.

Na podstawie okólnika Ministerstwa Oświaty z dn. 2. VII. 1946 Kuratorium podaje do wiado-

mości, że Ministerstwo Komunikacji upoważniło Dyrekcje Okręgowe Kolei Państwowych do udzielania zezwoleń na stosowanie ulgi 33% do wycieczek szkolnych, organizowanych przez szkoły, kursy, instytucje oświaty pozaszkolnej, posiadających prawa publiczności oraz przez instytucje o charakterze zakładów wychowawczych. Wiek młodzieży szkolnej do lat 30, studenci do lat 36, a zakładów wychowawczych do lat 21. Wycieczki w grupach od 20 do 50 osób. Personel nauczycielski lub nadzorujący w ilości 1 osoba na każdym 10 wychowanków lub dzieci.

Ulgi stosowane będą tylko na przejazd pociągami osobowymi. Przejście do klasy drugiej pociągu pośpiesznego nie jest dozwolone nawet za dopłatą. Opłaty pobierane będą najmniej za 20 wychowanków lub dzieci, nie wliczając personelu nadzorującego lub nauczycielskiego.

Poz. 150.

I. KONKURSY:

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektorat Szkolny w Dąbrowie Tarnowskiej ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia kierowników szkół:

1) Zbiorcza szkoła powszechna w Mędrzechowie.

Szkoła w budynku własnym murowanym, mieszkanie służbowe dla kierownika szkoły złożone z 2 pokoi i kuchni, do szkoły należy 56 ar. ziemi.

Pierwszeństwo w uzyskaniu tej posady zastrzega się kandydatom z W. K. N. lub ze studiami równorzędnymi.

2) Zbiorcza szkoła powszechna w Szczucinie.

Szkoła zniszczona całkowicie w czasie działań wojennych w roku 1939. Pod budowę nowej szkoły, oraz grunt dla kierownika szkoły przyznano 300 ar. ziemi.

Pierwszeństwo w uzyskaniu tej posady zastrzega się kandydatom z W. K. N. lub ze studiami równorzędnymi.

II. OGŁOSZENIA:

a) Józef Kanrowski, urodzony dnia 30. XII. 1893 r. w Szymborniu pow. chełmińskiego, pracował na stanowisku p. o. kierownika Państwowego Kursu Pedagogicznego w Wejherowie, Kuratorium Okręgu Szkolnego Gdańskiego. Wobec stwierdzenia, że wyżej wymieniony podczas okupacji złożył deklarację wierności narodowi niemieckiemu, czego nie podał przy wstępowaniu do służby, nominacja jego została unieważniona, a on sam wydalony ze służby.

Powyższe podaje się do wiadomości z tym, że wymieniony nie może być przyjęty do służby bez zezwolenia władz szkolnych.

b) Unieważnia się zagubione legitymacje służbowe następujących osób:

1) **Nowakowskiej Marii**, nauczycielki szkoły powszechnej w Ogrodzieńcu, wystawioną przez Inspektorat Szkolny w Olkuszu.

2) **Szyszkowicz Józef, Helena i Eleonora** — nauczyciele szkoły powszechnej w Przegini, pow. Olkusz.

c) Państwowy Instytut Higieny Psychiczej rozpoczął swą działalność w Warszawie, jako Państwowy Instytut Higieny Psychiczej przy Ministerstwie zdrowia (ul. Puławska 91).

Do państwowego Instytutu Higieny Psychiczej należy:

roztoczenie opieki nad całością życia psychicznego dziecka normalnego, zapobieganie rozwojowi choroby dziecka odbiegającego od normy, zaniedbanego moralnie i umysłowo przez oddziaływanie wychowawcze oraz przez dążenie do utworzenia o ile możliwości odpowiednich warunków dla danego typu. W tym celu Państwowy Instytut Higieny Psychiczej organizuje w różnych punktach Polski Oddziały:

a) poradnie dla dzieci i młodzieży — trudnych, nerwowych, neuro- i psychopatycznych, z zaburzeniami mowy, epileptyków itd.,

b) oddziały leczniczo-wychowawcze dla dzieci trudnych (i młodzieży) wymagających specjalnego leczenia i oddziaływania wychowawczego.

Placówka w Krakowie jest w stadium organizacji: narazie uruchomione zostały poradny wychowawczo-lekarskie dla dzieci, przy współdziałaniu Ośrodka Metodyczno-Wychowawczego, ul. Podbrzezie 3, który istnieje przy Państwowym Seminarium dla wychowawczyń przedszkoli.

Opieka nad dzieckiem poza poradnią w domu, czy też szczególnie w Zakładach specjalnych zamkniętych zostanie stopniowo zorganizowana. Będzie również otwarty dział leczniczo-wychowawczy dla dzieci i młodzieży. Dyrektorem oddziału krakowskiego jest prof. dr. Stefan Szuman, lekarzem neurologiem dr. J. Horodyński, psychologiem dr. Jadwiga Szmydt.

Adres: Instytut Higieny Psychiczej oddział Kraków, ul. Podbrzezie 3, tel. 571-22. Godziny przyjęć: wtorek 9—11, środa 9—11, czwartek 9—11, piątek 15—17.

OD REDAKCJI:

W Nr. 3 Dz. Urz. Kuratorium Ork. Szk. Krak. zapowiedziane było umieszczenie w niniejszym (4-ym) numerze „Ustawy o państwowej służbie cywilnej“. Ze względu na konieczność umieszczenia w niniejszym Dz. Urz. wielu spraw bieżących, a wskutek tego braku miejsca, wspomniana ustawa przedrukowana będzie w jednym z następnych numerów Dz. Urz.

Poz. 151.

Wykaz podręczników i wydawnictw szkolnych zatwierdzonych przez Ministerstwo Oświaty do dnia 1 kwietnia 1946 r.

1. Baczyńska i Oderfeldówna — Patrę i opisuję, — podręcznik do ćwiczeń ortogr. w kl. II.

2. Baczyńska, Kowalczevska i Woyciechowska — „Wśród dzieci“ czytanka na kl. II. szk. podst.
3. Banach St. — Algebra dla III kl. gimn.
4. Banach St. — Algebra dla IV kl. gimn.
5. M. A. Baraniecki — Krótki rys rozwoju arytmetyki.
6. Bąkowski Stefan — Fizyka kl. I gimn. i lic. pedagog.
7. Broniewska Janina — „W nowej szkole“ czytanki na kl. IV szk. podstawowej.
8. Budzyk Kazimierz — Utwór literacki oraz książka, gazeta i czasopismo na poziomie szkoły podstawowej.
9. Chwalińska Z., Rytłowa J. i Wierzchowska — Nauka pisania — ćwiczenia ortograficzne, słowniczek, przygotowanie do wypracowań (kl. V szk. podstawowej).
10. Cieślińska O. i Nieniewska H. — Parlons français kl. VI szk. podst.
11. Cieślińska O. i Nieniewska H. — Le Français travaille — podr. dla II kl. gimn.
12. Cieślińska O. i Nieniewska H. — Aux quatre coins de la France“ podr. na kl. III gimn.
12. Cieśluk M. — Przyroda martwa dla kl. VI szk. podstawowej.
14. Cieśluk M. — Przyroda martwa dla kl. V szk. podstawowej.
15. S. Czerny i F. Jungman — Les aventures de Polo — podr. jęz. franc. dla I kl. gimn.
16. Dańcewiczowa J. — Ćwiczenia i wiadomości gramatyczne kl. V szk. podst.
17. Dąbrowski Jan — Historia dla II kl. gimn.
18. Derwiszówna i Parnowski — Pisownia dla kl. III szk. podst. podręcznik dla ucznia i podręcznik dla nauczyciela.
19. Derwiszówna i Parnowski — pisownia dla kl. IV szk. podst.
20. Dobraniecki, Kotarbiński i Brzeziński — Czytanka na kl. IV szk. podst.
21. A. B. Dobrowolski — Najpiękniejsze klejnoty natury.
22. A. B. Dobrowolski — Męczennicy polarni.
23. Falski M. — Zadania elementarzowe dla uczniów szkół miejskich (6 zeszytów).
24. Falski M. — Zadania elementarzowe dla uczniów szkół wiejskich (6 zeszytów).
25. Fleszarowa R. — Co opowiadają o sobie ziarenka piasku.
26. Forelle E. i Raabes H. — Biologia kl. IV gimn.
27. Górski Karol — Krótkie dzieje Prus Wschodnich.
28. Grzebieniowski Tadeusz — „Podręcznik jęz. angielskiego na pierwszy rok nauczania“.
29. Gustowski Leszek — Polska a Pomorze Odrzańskie.
30. Falski Marian — Elementarz dla szkół wiejskich.
31. Falski Marian — Elementarz dla szkół miejskich.
32. Falski Marian — Wskazówki metodyczne do elementarza dla szkół wiejskich.
33. Falski Marian — Wskazówki metodyczne do elementarza dla szkół wiejskich.
34. Falski Marian — Uwagi metodyczne do zadań elementarnych dla szkół miejskich i wiejskich.
35. Feliksiak St., Kołodziejczyk J. i Wernerowa J. — Poznawajmy przyrodę — podręcznik do nauki przyrody dla kl. VI szk. podst.
36. Gayówna D. — Przyroda żywa kl. V szk. podst.
— Podręcznik do nauki o przyrodzie żywej dla kl. VII szk. podstawowej.
37. Hełczyński J. — Pisanie ustawy spółdzielni uczniowskiej kół szkolnych (t. II poradnika uczniowskiego).
39. Hełczyński J. — Prowadzenie uproszczonej rachunkowości i biurowości w organizacjach uczniowskich (t. IV Poradnika uczniów).
40. Hoszowska, Szczehura, Tropaczyńska-Ogarkowa — „Było to dawno“ opowiadania z dziejów ojczystych dla kl. V szk. podst.
41. Hoszowska, Szczehura, Tropaczyńska-Ogarkowa — „W walce o wolność narodu i człowieka“ — Opowiadanie z dziejów ojczystych dla kl. VI szk. podst.
42. Iwaszkiewicz Bolesław — Algebra dla klasy VII szkoły podst.
43. Jastroch Klara — Life and Work in England and America — kl. II gimn.
44. Jastroch Klara — Readings about England and America — kl. III gimn.
45. Jeżewski-Fabiani — Tablice logarytmów.
46. Jungman F. — Il faut apprendre le français — podręcznik do nauki jęz. francuskiego dla liceów zawodowych.
47. Juraszkówna H. — O ziołach leczniczych.
48. Kalinowski St., Kalinowska-Widomska E. — Podręcznik fizyki dla kl. IV gimn.
49. Kalinowski St., Kalinowska-Widomska E. — Podręcznik fizyki dla kl. III gimn.
50. Kalinowski St., Kalinowska-Widomska E. — Podręcznik fizyki dla kl. I lic.
51. Kalinowski St., Kalinowska-Widomska E. — Podręcznik fizyki dla kl. II lic.
52. Kształowicz St. i Madaja J. — Mówimy po polsku.
53. Klemensiewicz Z. — Język polski dla kl. II. gimnazjalnej.
54. Kołodziejczyk January — Botanika.
55. Kondracki Jerzy — „Pomorze“.
56. Kot St. W. — Elementarz dla szkół miejskich i wiejskich.
57. Kreczmar J. Saloni J. — „Nad poziomy“ podręcznik na kl. VI szk. podst.
58. Kreczmar J. Saloni J. — „Na przelomie“ podręcznik pomocniczy dla kl. VII szkoły podst.
59. Lasota N. — Sbornik literaturnych tekstów.
60. Lausz K., Staszewski K., Ferencowa — O świcie — czytanka dla kl. V szk. podst.
61. Lempicki St. — „Słowo o Grunwaldzie“.
62. Małec St., Werner W. — Fizyka dla III kl. gimn.
63. Manteuffel Tadeusz — Feodalizm.

64. Michajłow Włodzimierz — —O nowy typ podręcznika biologii.
65. Michajłow Włodzimierz — Rozwój świata organicznego.
66. Mickiewicz — Pań Tadeusz w opr. T. Pini.
67. Mickiewicz — Dzieła poetyckie.
68. Michajłow Włodzimierz — Jak powstało życie na ziemi.
69. Moszczeńska Wanda — Materiały do nau czania historii w kl. V szk. podst. na rok szk. 1945/46., z. 1.
70. Mościcki — Wstęp do pism Tadeusza Ko ściuszki w kl. V — zeszyt II.
71. Mościcki — Wstęp do pism Tadeusza Ko ściuszki.
72. Natanson-Leski — Mapa historyczna Pol ski z w. X, XI, XII.
73. Nusbaum-Hilarowicz J. — Zoologia.
74. Olechowski Gustaw — Zwiedzamy Danię.
75. Pietkiewicz Stanisław — Klimaty kuli ziem skiej.
76. Pliszczyńska Janina — „Portrety cesarzy rzymskich“.
77. Podkowińska Zofia — Jak ludzie dawniej żyli.
78. Przeworska Janina — „Kolorowe dzieci“.
79. Przeworska Janina — „Życie ludzi w daw nych wiekach“ podręcznik dla kl. III szkoły pod stawowej.
80. Radliński Tadeusz — „Nasza okolica“ pod ręcznik geografii na kl. III szk. podst.
81. Rytłowa Józefa — Ćwiczenia ortograficz ne.
82. Rytłowa Józefa — Ćwiczenia słownikowe w szkole powsz. podręcznik dla nauczyciela.
83. Rytłowa Józefa — Nauka pisania. Ćwicze nia ortograficzne, gramatyczne i przygotowania do wypracowań dla kl. III szkoły podstawowej.
84. Rytłowa Józefa — Nauka pisania. Ćwicze nia ortograficzne, gramatyczne i przygotowania do wypracowań dla kl. IV szk. podstawowej.
85. Rytłowa Józefa — Nauka pisania. Ćwicze nia ortograficzne, gramatyczne i przygotowania do wypracowań dla kl. V szk. podstawowej.
86. Rytłowa Józefa, Piorunowa A., Lewandow ski Z. — Wspólnymi siłami — czytanka dla kl. III szk. podst.
87. Rusiecki A., Zarzecki A., Chwiałkowski Z., Schayer W. — Arytmetyka kl. I szk. podst.
88. Rusiecki A., Zarzecki A., Chwiałkowski Z., Schayer W. — Arytmetyka kl. II szk. podst.
89. Rusiecki A., Zarzecki A., Chwiałkowski Z., Schayer W. — Arytmetyka kl. III szk. podst.
90. Rusiecki A., Zarzecki A., Chwiałkowski Z., Schayer W. — Arytmetyka kl. IV szk. podst.
91. Rusiecki A., Zarzecki A., Chwiałkowski Z., Schayer W. — Arytmetyka kl. V szk. podst.
92. Rybka Eugeniusz — „Wiadomości z astro nomii“.
93. Samsonowicz Jan — Geologia.
94. Sierzputowski T. — Arytmetyka (dla do rosłych).
95. Śliwiński F., Helczyński J. — Słowniczek ortograficzny dla kl. V—VIII szk. podst.
96. Sowietkin F., Uczeńnik russkiego jazyka dla wzrosłych.
97. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria dla wszystkich kl. szk. podst.
98. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria dla III kl. gimn.
99. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria dla IV kl. gimn.
100. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Ma tematyka dla kl. I. lic. ogólnoksz. wydz. hu manistyczny i przyrodniczy.
101. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Ma tematyka dla kl. I. lic. ogólnoksz. wydz. mate matyczno-fizyczny.
102. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria analityczna dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. human. i przyrodn.
103. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria wykreslna dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. matemat. fizyczny.
104. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria analit. dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. matem. fizyczny.
105. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Alge bra dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. przyrodn. i humanist.
106. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Geo metria wykreslna dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. hum. i przyr.
107. Straszewicz St. i Kulczycki St., — Alge bra dla II. kl. lic. ogólnoksz. wydz. matemat. fizyczny.
108. Szaflarski — Polska i obszary przyległe (mapa).
109. Szczawińska M., — Woda w przyrodzie i życiu człowieka.
110. Wernerowa Jadwiga — Poznawajmy przyrodę kl. V. szk. podst.
111. Weryha Aleksander — Geometria dla wyższych klas szkoły podstaw.
112. Wiczorkiewicz Br., — Mały słowniczek ortograficzny.
113. Wionczek Mieczysław — Śląsk polski i żywy.
114. Wojeński Teofil — Historia literatury polskiej.
115. Wójtowicz — Tablice matematyczno-fi zyczne czterocyfrowe.
116. Wuttke G. i Zalewska — Podręcznik przyrody i geografii dla kl. III. szk. podst.
117. Wuttke G. i Zalewska — Poznaj swój kraj — podręcznik przyrody i geografii dla kl. IV. szk. podst.
118. Wuttke, Radliński — Geografia Polski dla kl. V.
119. Zarembina, Czogowska, Batorowicz — Czytanki dla kl. III. szk. podst.
120. Min. Oświaty — Chłop polski w dzie jach i literaturze.
121. Szipper H., Wojeński T. — Ku lepszej przyszłości, podręcznik pomocniczy dla wższych klas szkoły podst.

Wykaz podręczników i wydawnictw szkolnych zatwierdzonych przez Min. Oświaty w czasie od 1. IV. — 21. V. 1946.

Język polski

Podręczniki:

1. Klemensiewicz Z., Zlabowa J. — Nasz język, dla kl. VI. szkoły podst.
2. Wieczorkiewicz Br., — Ćwiczenia ortograficzne dla kl. VI. szkoły podst.

Książki pomocnicze:

3. Bigay-Mianowska A., — Robinson Kruzoe (wg. D. Defoe) od kl. V. szk. podst.
4. Kawecka-Gryczowa A., — Zarys dziejów piśmiennictwa polskiego w Prusach Wschodnich — do bibliotek lic. i naucz.
5. Klemensiewicz Z., — Język polski na kl. IV. gimn. — książka pomocnicza dla nauczyciela.
6. Konarski K., — Krzywe Koło — do bibliotek uczniowskich od kl. VI. szk. podst.
7. London J., — Zew krwi — od kl. V. szk. podst.
8. Mickiewicz A., — Pan Tadeusz, opr. J. N. Miller — dla kl. VII. i VIII. szk. podst.
9. Parandowski J., — Przygody Odyszeusza. Od kl. VI. szk. podst.
10. Parandowski J., — Wojna trojańska — od kl. VI. szk. podst.

Języki obce

Podręczniki:

11. Czerny S., Jungman F., — Bon scurire et en avant (druga książka do nauki jęz. franc.).
12. Jastroch Klara, — The First Year of English — na I. rok nauczania.
13. Ostrowski St., — Varia, podręcznik do nauki jęz. łacińskiego dla dorosłych, w gimn. ogólnokszt., szkołach dla dorosłych i dla samouków.

Książki pomocnicze:

14. Hauff W., — Das kalte Herz.
15. Jungman F., — Jean Jacques Rousseau — Wybór pism.
16. Kästner F., — Das fliegende Klassenzimmer.
17. Wilde O., — The Nightingale and The Rose.
18. Wilde O., — The Happy Prince.

Historia

Podręczniki:

19. Dąbrowski J., — Historia starożytna. Podręcznik dla szkół średnich.
20. Manteuffel J., — Książka w starożytności.
21. Nosek St., — Słowianie w pradziejach ziem polskich.

Geografia

Książki pomocnicze:

22. Malicki A., — Geograficzne oblicze miast.
23. Pożaryski W., — Wulkany i trzęsienia ziemi.

Biologia

Książki pomocnicze:

24. Bogusławska M., — Magdusine oczy.
25. Bowkiewicz J., — Życie wód słodkich.
26. Domaniewski J., — Pochodzenie zwierząt domowych.
27. Fleszarowa R., — Dzieje ziarenka piasku.
28. Kasprzak M., — Chcę być zdrowym.
29. Rostkowski, — Jak Wojtek swoją rodzinę od jaglicy ratował.
30. Spiss L., — Podśluchana rozmowa.
31. Szafer W., — Epoka lodowa.
32. Wodziczko A., — Na straży przyrody.
33. Zabiński J., — Chrońmy żubra.

Matematyka

Podręczniki:

34. Steckäl S., — Algebra — podr. dla lic. ogólnokszt. (kurs dwuletni).

Fizyka, chemia i astronomia

Podręczniki:

35. Dobrowolski, — Chemia dla II. kl. lic. humanist.
36. Rybka, — Wiadomości z astronomii, podr. dla kl. II. lic. hum.
37. Werner, — Fizyka dla kl. I. liceum humanistycznego.

Lektura uzupełniająca:

38. Rybka E., — Energia atomowa w gwiazdach.

Wychowanie fizyczne

39. Piasecki E., — Zarys teorii wychowania fizycznego, podręcznik dla nauczyciela.

Wydawnictwa Biblioteki Popularno-Naukowej, Serii Ziemi Odzyskanych

40. Bednorz Z., — Od Opola do Wrocławia.
41. Grabowski A. M., — Podróż do Prus (1844).
42. Kaczmarczyk Z., — Krótkie dzieje polityczne Śląska w wiekach średnich.
43. Kochański W., — Bratni szczep Łużyczan.
44. Srokowski St., — Miasta i ludzie Prus Wschodnich.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Sprawozdanie z działalności Kuratorium O. S. K. w r. szk. 1945/6

WYDZIAŁ OGÓLNY

Wydział Ogólny załatwia sprawy, odnoszące się do zagadnień, dotyczących całości spraw oświatowych, wychowawczych i szkolnictwa, podległego Kuratorowi. W Wydziale Ogólnym zostają wyodrębnione: 1) Kancelaria Ogólna; 2) Oddział Budżetowo-Finansowy, 3) Oddział Osobowy.

W okresie od 1 stycznia 1946 do 31 sierpnia 1946 wpłynęło 38.380 akt, z których załatwiono około 75%.

W okresie sprawozdawczym w zakresie czynności Oddziału Finansowo-Budżetowego wydano instrukcje: o prowadzeniu rachunku bieżącego, kasową i rozesłano podwładnym szkołom i urzędowi przepisy rachunkowo-kasowe, których brak utrudniał pracę w tym zakresie. Nadto wydano szereg zarządzeń regulujących a) sporządzanie, rozplata i zwrot list płac, b) wypłatę za godziny nadliczbowe i stolówki, c) wyrachowanie z otrzymanych zaliczek, a nadto uregulowano sprawę sporządzania wykazów stanu zatrudnienia dla Ubezpieczalni Społecznych.

W okresie sprawozdawczym zaszeregowano: 5.602 nauczycieli publ. szkół powszechnych, 806 nauczycieli szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli,

198 nauczycieli szkół zawodowych.

Przystąpiono do założenia ewidencji pracowników Kuratorium, Inspektoratów Szkolnych, oraz nauczycieli szkół, podległych bezpośrednio Kuratorium.

Okręgowa Komisja Weryfikacyjna otrzymała do załatwienia spraw 5.920 z czego załatwiła 5.724.

Szkoły zajmują 1.929 budynków, w tym 1.750 szkoły powszechne, 94 średnie ogólnokształcące, 71 zawodowe oraz 14 zakłady kształcenia nauczycieli. Zniszczenie działaniami wojennymi dotknęło 586 budynków szkolnych. Obecnie pozostaje do odbudowy 331 budynków szkół powszechnych, 11 średnich ogólnokształcących, 12 zawodowych oraz 4 zakłady kształcenia nauczycieli.

Odbudowa i remont budynków szkolnych dokonywa się z funduszy państwowych, samorządów terytorialnych jak i instytucji społecznych (Komitety Rodzicielskie).

Referat Zaopatrzenia troszczy się o wydobywanie przydzielonych artykułów i rozprowadzenie ich wśród nauczycielstwa.

Na terenie Krakowa z dożywiania korzystało 25.000 młodzieży pochodzącej z niezamierzonych sfer robotniczych oraz pracowników umysłowych. Dzięki subwencji z Zarządu Miej-

skiego w Krakowie w kwocie 110.000 zł 10% młodzieży (tj. najbiedniejsza) w każdym punkcie wydawano śniadania bezpłatnie.

Referat prasowy

Zadaniem referatu prasowego jest stałe informowanie społeczeństwa o całokształcie zagadnień szkolnych, oświatowych i wychowawczych zarówno w skali ogólnopństwowej jak i miejscowej. Działalność informacyjno-propagandowa referatu szła dwiema drogami: za pośrednictwem miejscowej prasy — i lokalnej stacji nadawczej Polskiego Radia. Wszystkie dzienniki i tygodniki krakowskie zamieszczały bądź krótkie komunikaty i zawiadomienia, bądź dłuższe artykuły poruszające aktualne zagadnienia z dziedziny szkolnictwa. W okresie sprawozdawczym ukazało się 160 komunikatów i artykułów w „Dzienniku Polskim”, „Naprzodzie”, „Trybunie Robotniczej”, „Piaście” i in. czasopismach miejscowych.

Na odcinku radiowym działalność referatu prasowego szła po linii zakreślonej w roku ubiegłym. Przez cały rok szk. co czwartek odbywały się odczyty radiowe na tematy związane ze szkolnictwem i wychowaniem. Zabierali głos ob. Kurator ob. ob. naczelnicy wydziałów, wizytatorzy oraz kierownicy samodzielnych referatów, informując społeczeństwo na temat najaktualniejszych zagadnień.

Odczytów takich odbyło się 35.

Ponadto w odstępach dwutygodniowych wygłaszano przeglądy prasy miejscowej p. t. „Co pisze prasa krakowska o szkole i wychowaniu”, przeglądów tych odbyło się 14.

Referat prasowy w porozumieniu z Wydziałem II podjął zaopatrzenie szkół w odbiorniki radiowe. Rozprowadzono dotychczas po szkołach średnich ogólnokształcących, zakładach opieki nad dzieckiem, zakł. kształc. nauczycieli i szkołach powszechnych 38 radioodbiorników, pozostały zapas aparatów w ilości 40 zostanie rozdzielony natychmiast po dokonaniu remontu aparatów i uzyskaniu odpowiednich lamp.

REFERAT BIBLIOTEK

Biblioteki szkolne

W bibliotekach szkół średnich uporządkowuje się księgozbiory, tworząc jedną bibliotekę, która winna obsłużyć zarówno nauczycielstwo jak i uczniów.

Książki o charakterze ogólnym będą wykorzystywane w pracowniach i czytelnicy szkolnej.

W większości szkół średnich ogólnokształcących uruchomiono czytelnię pism dla młodzieży.

Z braku możliwości finansowych nie kładzie się nacisku na organizowanie bibliotek przy wszystkich szkołach powszechnych. Powstają tu jednak skromne, własne księgozbiory dzięki staraniom kierownictw szkół. Do zaspokojenia potrzeb w opracowaniu t. zw. lektury służą „komplety lektury obowiązkowej”, które w ilości od 30—60 obejmujących po 20—40 pozycji znajdują się w każdym Inspektoracie Szkolnym. Akcja ta spotkała się w terenie z dużym uznaniem i będzie nadal kontynuowana.

Biblioteki oświatowe

Na odcinku bibliotekarstwa oświatowego jesteśmy jeszcze dotychczas w okresie porządkowania.

Akcję zabezpieczenia księgozbiorów opuszczonych i porzuconych można uważać za zakończoną. Zabezpieczone, a pozostawione w powiatach książki zostały oddane do użytkowania samorządowym bibliotekom powiatowym lub gminnym z zachowaniem prawa własności aż do wyjaśnienia tej sprawy przez Ministerstwo Oświaty. Większe partie książek znajdują się w Bibliotece Miejskiej w Zakopanem i Bibliotece Miejskiej w Tarnowie. Mniejsze zbiory w Bibliotece Uzdrowskiej w Ojcowie, w Gimnazjum w Okocimiu, w Gimnazjum Związku Więźniów Politycznych w Busku. Wiele rozproszonych w terenie, a nawet nieprawnie przez różne instytucje zaanektowanych książek czeka na moment oddania ich we właściwe miejsce dla bardziej celowego użytkowania.

Przeprowadzona rejestracja bibliotek nie dała spodziewanych wyników. Spotykamy się z wypadkami świadomego uchylania się od rejestracji, której celem było tylko zorientowanie się w faktycznym stanie ilościowym księgozbiorów, dla ułatwienia planowania racjonalnej sieci bibliotek oświatowych.

Do akcji organizowania samorządowej sieci bibliotek powszechnych nie przywiązywały dotychczas Wydziały Powiatowe i samorzady miejskie i gminne większego znaczenia. Na cele biblioteczne preliminowały samorzady w pow. miechowskim, sądeckim, limanowskim i myślenickim b. r. niewielkie kwoty. W b. r. uruchomiono biblioteki powiatowe w Nowym Sączu, Myślenicach, Limanowej i Miechowie. Prace przygotowawcze prowadzone są w Bochni i w N. Targu. W najbliższym czasie przystępuje do zorganizowania biblioteki powiatowej Kraków, Chrzanów i Tarnów. Powiat miechowski jest w trakcie tworzenia we wszystkich gminach bibliotek gminnych. W miesiącu czerwcu otwarto biblioteki: miejską w Bochni, dzielnicową w Krakowie — Ludwinów, gminną w Rabce i kilka bibliotek gromadzkich.

Dużo stosunkowo miejsca w planie prac Referatu zajmuje akcja kształcenia bibliotekarzy. W maju odbył się 10-ciodniowy kurs przodowników pracy bibliotecznej na terenie szkoły, a w czerwcu przeprowadzono trzy kursy dla pracowników w bibliotekach gminnych.

Centralna Biblioteka Pedagogiczna

Centr. Biblioteka Pedag. dążyła w ubiegłym roku szkolnym do możliwie rychłego oddania księgozbioru na usługi nauczycieli i pracowników oświatowych.

Praca odbywała się w następujących kierunkach: 1) wyboru i inwentaryzacji (wzgl. katalogowania) książek treści pedagogicznej i naukowej ze zbiorów istniejącej od r. 1928 t. zw. Centralnej Bibl. Nauczycielskiej K. O. S. K.; 2) segregowania książek zgromadzonych w magazynach Biblioteki Jagiell. z różnych szkół średnich krakowskich i pozamiejscowych; 3) sporządzenia katalogu alfabetycznego i działowego książek nowozakupionych; 4) wypożyczania książek; 5) udzielania informacji wypożyczającym książki nauczycielom z W. K. N., oraz kandydatom na nauczycieli w związku z ich pracami piśmiennymi, referatami względnie z wyborem odpowiednich autorów do studiów.

Biblioteka była czynna codziennie do stycznia 1946 r. w gmachu Kuratorium (Sienna 2) następnie w I Liceum i Gimn. im. B. Nowodworskiego, przy Placu Groble 9. Równocześnie wypożyczano książki trzy razy w tygodniu w gmachu Bibli. Jagiell., gdzie dotąd główny zbiór książek się znajduje.

Obecnie zgromadzone są najbardziej aktualne książki pedagogiczne i naukowe oraz wszystkie nowo zakupione w nowej siedzibie C. B. P. w Gimn. I. przy Pl. Groble 9.

Wykonano następujące prace techniczne: 1) sporządzono katalog alfabetyczny dla ogółem 8.150 dzieł; 2) Katalog działowy obejmujący 1.600 tomów; 3) umieszczono w obecnym lokalu biblioteki — po przewiezieniu części księgozbioru z Biblioteki Jagiell. — zaopatrzonych w numerację 4.500 tomów; dalszy przewóz nastąpi natychmiast po wykonaniu nowych polek.

Wypożyczono w ciągu roku 919 tomów, które służyły 648 czytelnikom, wśród których przewagę stanowią nauczyciele studiujący na W. K. N. i studenci zakładów Kształcenia Nauczycieli; Stud. Pedag., Pedagogium i Liceum Pedag. szukający książek o charakterze podręcznikowym. Małe natomiast było — przynajmniej dotąd — zapotrzebowanie dzieł naukowych, szczególnie w językach obcych i pism pedagogicznych z okresu przed wojną.

Referat higieny szkolnej

W roku sprawozdawczym zorganizowano stałą opiekę lekarską

a) we wszystkich państw. szkołach średnich

ogólnokształcących z wyjątkiem miasta Żywieca, gdzie żaden lekarz nie podjął się pełnienia funkcji lekarza szkolnego,

b) we wszystkich Zakładach Kształcenia Nauczycieli,

c) w państw. szkołach zawodowych, z wyjątkiem kilku szkół rolniczych, w których ze względu na odległość i trudności komunikacyjne był tylko dorywczy nadzór sanitarno-lekarski.

W Krakowie zorganizowano 6 międzyszkolnych poradni prowadzonych przez specjalistów danych działów. Z poradni prócz młodzieży miejscowej korzystała w poważniejszych wypadkach również i młodzież zamiejscowa.

Czynne były następujące poradnie: 1) chorób wewnętrznych, 2) dla młodzieży nerwowej, 3) wad wymowy, 4) okulistyka, 5) laryngologiczna i 6) przeciwgruźlicza.

W zakresie pomocy dentystycznej zorganizowano w Krakowie w budynkach szkolnych cztery międzyszkolne dzielnicowe ambulatoria dentystyczne, oraz piąte w Miejsk. Ośr. Zdrowia. Urządzenia gabinetów dentystycznych prócz Krakowa, otrzymało Zakopane i Brzesko, a większą subwencję na uruchomienie gabinetu dentyst. Państw. Gimn. Ogólnokształ. Żeń. w Tarnowie oraz Państw. Gimn. Kupieckie w Tarnowie.

W innych miejscowościach nawiązano kontakt z Ubezpiecz. Społecz. celem uzyskania odrębnych godzin dla młodzieży ubezpieczonej.

W r. sprawozdawczym po porozumieniu się z Ubezpiecz. Społ. w Krakowie zorganizowano masowe radiologiczne badanie młodzieży szkół średnich i powszechnych. W czasie od 1 stycznia do 30 czerwca br. zbadano radiologicznie 18.259 młodzieży. Prześwietleń dokonywano aparatem do zdjęć masowych (filmy). Młodzież, u której wykryto zmiany, skierowywano następnie do kontrolnych badań w Poradni Przeciwgruźliczej i w razie potrzeby do leczenia w odpowiednich zakładach. Akcja ta nie jest jeszcze ukończona, a dotychczas używany materiał jest w opracowaniu. Badania radiologiczne młodzieży przeprowadzono również w Białej, Tarnowie, Zakopanem, Wadowicach, N. Sączu, jednak przeważnie tylko w wypadkach podejrzanych.

Cała młodzież szkolna okręgu była w r. 1945/46 profilaktycznie szczepiona przeciw tyfusowi brzuszemu.

Akcja odwyszawiania w szkołach powszechnych prowadzona była przy pomocy proszku DDT.

W zimie młodzież otrzymała 30 ton tranu, który był rozdzielony w szkołach według wskazań lekarzy szkolnych.

Akcja dożywiania prowadzona była w całym Okręgu, jednakże ze względu na b. skromne przydziały Wydz. Aproprowiacji i Handlu nie była wystarczająca. Jedynie młodzież zakładów kształcenia nauczycieli otrzymywała dostatecz-

ne przydziały i dary żywnościowe UNRRA, wskutek czego odżywianie tej części młodzieży nie pozostawiało nic do życzenia.

Współpraca z Wojew. Komisją do spraw kolonii letnich była bardzo ścisła. — Badania lekarskie dzieci wyjeżdżających na kolonie zorganizowano w M. O. Z.

Wychowanie fizyczne

Rozpoczęta w ubiegłym roku szk. pracę nad zorganizowaniem WF. w szkołach powsz. kontynuowano i w roku sprawozdawczym. Rozesłano do Inspektoratów komplety do gier i zabaw dla Ośrodków metodycznych WF. przy Inspektoratach. Uruchomiono pracę w 6 Inspektoratach: Bochnia, Brzesko, Kraków—Miasto, Kraków—Powiat, Nowy Sącz, Żywiec. W Krakowie zorganizowano Kursy dochodzące dla klas młodszych i starszych. Na 2 Kursach dla przedszkolek w Tarnowie przeprowadziła program WF. instruktorka KOS., a konferencja wychowawczyń przedszkoli w Nowym Sączu odbyła się również z jej udziałem.

W bieżącym roku szkol. doprowadzono do stanu używalności zniszczony przez okupanta Ośrodek Wakacyjny w Andrychowie, wyposażono go w najpotrzebniejszy sprzęt i przybory i zagospodarowano tak, iż obecnie odbywa się już tam Wakacyjny Kurs dla nauczycieli szkół powszechnych.

Sprawa remontu, odcyszczenia i urządzenia sal gimnastycznych pomalu się poprawia, głównie dzięki staraniom Komitetów Rodzicielskich.

Pracę metodycznego szkolenia nauczycieli szkół średnich, zawodowych i zakładów kształcenia naucz. prowadziły 4 Ogniska metodyczne WF.: w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu i Białej. Zagadnieniem programowym odbytych 3 do 4 konferencji w każdym Ognisku była przede wszystkim realizacja programu w oparciu o istniejące warunki powojenne. Ponadto zorganizowało Kuratorium w marcu 3-dniową konferencję okręgową dla całego terenu w Krakowie, w której wzięło udział ponad 100 nauczycieli WF. i PW. Zadaniem konferencji było przepracowanie zagadnienia organizacji zajęć WF. i PW. w ciężkich warunkach powojennych. Szereg referatów i pokazów ćwiczeń w sali szkolnej i na korytarzu unaocznily uczestnikom, jak sobie radzić w warunkach trudnych i co z programu zrealizować.

Dla nauczycieli(-lek) zakładów K. N. zorganizowano tygodniowy kurs, w czasie którego przepracowano zagadnienie szkolenia metodycznego oraz program szkoły powszechnej, kwestię hospitacji i lekcji próbnych. Wszystkie zakłady K. N. otrzymały podstawowe dzieła z zakresu metodyki i dydaktyki WF.

Przedstawiciele Referatu WF. brali czynny udział w zebraniach Ognisk metodycznych. Referowali zagadnienia WF. na zjazdach Dyrek-

torów szkół średnich, zawodowych, a także Inspektorów Szkolnych i Kierowników szkół powszechnych.

Pod koniec roku szkolnego w czerwcu odbyło się zorganizowane przez KOS. szkolne Święto Sportowe WF. i PW. o charakterze masowym, które było poważną imprezą propagandową. Punktem programu dobrze przygotowanym i udanym był Marsz szlakiem T. Kościuszki Raclawice—Kraków, obesłany przez 12 drużyn szkolnych PW., 11 z Krakowa i 1 z Miechowa. Wszystkie drużyny ukończyły marsz i przeszły przez metę.

Referat PW.

Rok szkolny 1945. Ministerstwo Oświaty wznawia PW. w szkołach średnich męskich okólnikiem Nr. 5 z dnia 14. II. 1945 r. Nr. II-959/45. Ze względu na to, że w tym czasie wojna jeszcze trwa, PW. obejmuje młodzież powyżej lat 17, w ilości 4 godzin na tydzień.

Dużą trudnością w pracy w tym czasie, to mobilizacja już zatrudnionych komendantów hufców, brak podręczników i sprzętu, przeszkody komunikacyjne, często nowy i niedoświadczony element instruktorski.

Kuratorium zwalczając te trudności wydaje obszernie wskazówki do prowadzenia PW. w szkole, tworzy ogniska metodyczne WF. i PW., zaopatruje szkoły w potrzebny sprzęt w miarę napływających funduszy.

Przysposobienie wojskowe objęło swą pracą na terenie szkoły w pierwszym roku powojennym ponad 7.000 młodzieży w 200 hufcach szkolnych, instruowanych przez 58 komendantów hufców szkolnych, w przewadze (47) oficerów rezerwy.

Rok szkolny 1945/46. Ze względu na zakończenie wojny, praca hufców szkolnych wraca do norm przedwojennych.

Okólnik Ministerstwa Oświaty Nr. 58 z dnia 11. X. 45 r. Nr. II W-1758/45/N wznawia PW. w szkołach średnich żeńskich, a PW. w szkołach średnich męskich redukuje do norm przedwojennych t. j. z 4 godzin do 2 godzin tygodniowo liczonych za 3. godziny.

Obowiązek PW. odtąd uzależniony jest nie od wieku, lecz przynależności ucznia (uczenicy) do danej klasy.

Kuratorium zwraca w tym roku baczniejszą uwagę na pomoc dydaktyczno-metodyczną. Pomocą tą służą utworzone w r. ubiegłym 4 ogniska metodyczne. Każde z nich zorganizowało przeciętnie 3 konferencje z referatami, lekcjami praktycznymi i pokazami.

Dla ujednoczenia metod pracy w Okręgu oraz omówienia zagadnień dotyczących całego Okręgu odbyła się w dniach 28, 29 i 30. III. w Krakowie Okręgowa Konferencja nauczycieli WF. i PW. Zagadnienie PW. w szkole omówiono również na zjazdach dyrektorów szkół w Krakowie, oraz na kilku lokalnych konferencjach z okazji wizytacji.

Wszystkie szkoły (z nielicznymi wyjątkami) zorganizowały hufce szkolne. Ich stan liczebny przedstawiał się następująco:

hufców męskich	324 junaków	8.737
hufców żeńskich	129 junaczek	4.057

Razem hufców 453 junaków (czek) 12.794

Hufce męskie realizowały program I stopnia zakończony ćwiczeniami półdniowymi i całodniowymi w terenie, hufce żeńskie program ratownictwa zakończony dwudniową praktyką szpitalną i ćwiczeniami w terenie.

Na zakończenie prac w hufcach szkolnych odbyły się w połowie czerwca w większych środowiskach święta WF. i PW. Młodzież PW. współzawodniczyła ze sobą w lekkiej atletyce, w grach sportowych i w zawodach marszowych.

Na wyróżnienie zasługuje marsz hufców szkół krakowskich i Miechowa szlakiem Kościuszki z Raclawic do Krakowa.

Pomimo trudności i braku sprzętu, umudrowania, funduszy na pomoce naukowe, rok sprawozdawczy zaznaczył się stabilizacją i unormowaniem pracy hufców szkolnych. Komendanci (tki) hufców z jednej strony, junacy i junaczki z drugiej strony dokładali wszelkich starań, by wynik pracy był najlepszy.

WYDZIAŁ KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI

Kończący się rok szkolny należy zaliczyć do bardzo ciężkich dla Wydziału K. N. i to zarówno ze względu na mnogość zagadnień i nowych zadań, jakie się stale wylaniały do rozwiązania, jak i ze względu na niewystarczającą obsadę personalną Wydziału. Tempo pracy pospieszne, a w pewnych okresach gorączkowe, przyczyniało się do wytwarzania atmosfery przeciążenia i dorywczowości; brak czasu na pogłębienie pracy wychowawczej i naukowo-dydaktycznej. Jeśli się weźmie jednak pod uwagę ciężkie warunki ogólne, w jakich pracują szkoły i żyje społeczeństwo oraz powyższe okoliczności, to należy ocenić rezultaty pracy Wydziału jako dość znaczne i zupełnie zadowalające.

Wśród Zakładów Kształcenia Nauczycieli wyróżnić należy:

A. Zakłady Podstawowe:

1. Państwowe Pedagogium w Krakowie – słuchaczy 61 w 3-ch Oddz., z których 2 ukończyły skróconą naukę z końcem stycznia br.

2. Państwowe Licea Pedagogiczne w Krakowie (Męskie i Żeńskie) w Białej, Limanowej, Myślenicach, Nowym Sączu, Starym Sączu, Tarnowie. W 18 oddz. młodzieży obojga płci – 403.

3. Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli w Krakowie i w Rabce (rozwojowe) Oddziałów 5, uczenie 110; przy obu Zakładach istniały własne ćwiczeniówki-przedszkola.

4. Wyższy Kurs Nauczycielski w Krakowie — Oddz. 4. słuchaczy 136, w czym 106 nauczycieli urlopowanych spoza Krakowa (ze wszystkich okręgów szkolnych), oraz 30-tu czynnych nauczycieli z miasta Krakowa (Sekcja południowa).

B. Szkoły (Oddziały) stanowiące w części podbudowę Zakładu K. N.

1. Gimnazja — normalne przy 6-ciu zakładach — Oddz. 25, uczniów 935.
2. 3-letnia Szkoła Średnia w Krakowie — oddz. 2, uczniów 56.
3. Klasy wstępne do Liceów Pedagogicznych — Oddz. 5, ze 122 uczniami.
4. Kursy Przygotowawcze 1-roczone i 2-letnie: Oddz. 13, z 456 uczniami.

C) Kursy Pedagogiczne 8-tygodniowe, 3-miesięczne i 6-cio miesięczne

1. Funkcjonowało w I półroczu 12 oddziałów, w II półroczu 4 oddziały, ukończyło w bież. roku szkolnym 386 uczni.
2. Kursy wprowadzające w zagadnienia wychowania przedszkolnego (8-tygodniowe) Kraków, Rabka, Nowy Sącz i Tarnów — łącznie 242 absolwentek.
3. Skrócone Kursy dla Przedszkolank (szkolenie po praktyce) Oddz. 6, uczennic 122.
4. Kursy Polonizacyjne dla wychowawczyń przedszkoli ze Śląska Dolnego Rabka—Kraków, Oddz. 2 uczestniczek 80.

D. Rejonowe Komisje Kształcenia Nauczycieli Niekwalifikowanych

- a) z cenzusem gimnazjalnym: Kraków, Biała, Bochnia, Stary Sącz, Tarnów, Zakopane.
- b) bez cenzusu gimnazjalnego w Krakowie i Limanowej.
- c) z cenzusem licealnym: Kraków, Biała, Nowy Sącz, Tarnów. Do Rejonowych Komisji K. N. zapisało się około 350 nauczycieli niekwalifikowanych. Dalsze zgłoszenia w toku. Dla tych nauczycieli Kuratorium zorganizowało Kursy 3-tygodniowe w 9 oddziałach od 8—27 lipca br. (względnie od 3 do 24 lipca).

Dr. H. Mrozowska

Czego i jak mamy uczyć z historii w bieżącym roku szkolnym

I. Szkoła powszechna

Nie lada trudności odczuwa każdy uczący historii, gdy ma ustalić zakres i sposób ujęcia swego przedmiotu w danej klasie. Przede wszystkim namnożyło się już sporo różnych zarządzeń, planów i materiałów programowych, przedwojennych, bez zmian i ze zmianami, tymczasowych i przeznaczonych na okres przejściowy, co wypłynęło z dążenia do jak-najszybszego wprowadzenia nowego ustroju szkolnego drogą przekształcenia od jednego zamachu większości klas dawnej szkoły pow-

E. Kursy wakacyjne dla czynnych niekwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych

Wspomniane wyżej Kursy wakacyjne dla czynnych niekwalifikowanych nauczycieli, które stanowiły etap kierowanej pracy samokształceniowej u słuchaczy z cenzusem gimnazjalnym lub poniżej gimnazjalnego, a jej finał u słuchaczy z cenzusem licealnym, zmierzającej do uzyskania pełnych kwalifikacji nauczycielskich, odbyły się w następujących miejscowościach:

- 1) Zakopane, 2) Biała, 3) Bochnia, 4) Kraków, 5) Nowy Sącz, 6) Tarnów, 7) Limanowa.
- Ogólna liczba słuchaczy, biorących udział w tych kursach wyniosła 339 osób (119 mężczyzn, 220 kobiet) w tym z Okręgu Krakowskiego 292 osób.

Na kursach pracowało 54 prelegentów.

80 osób spośród słuchaczy z cenzusem licealnym złożyło po Kursie egzamin dojrzałości liceum pedagogicznego w charakterze eksternistów i zwiększyło wskutek tego szeregi nauczycieli kwalifikowanych.

32 nauczycieli tej samej kategorii przystąpi do egzaminu dojrzałości w październiku b. r.

Ponieważ ogólna liczba nauczycieli niekwalifikowanych w Okręgu wynosiła w czerwcu b. r. 454 osób, zmalała obecnie do 374 osób, a zmaleje jeszcze w październiku przypuszczalnie do 342 osób.

Procent objętych akcją dokształcania niekwalifikowanych nauczycieli wynosi zatem 65. Resztę nauczycieli tej kategorii obejmą Komisje Rejonowe w przyszłym roku szkolnym.

Internaty i stołówki

Przy wszystkich Zakładach K. N. były organizowane internaty dla młodzieży zamieszkoanej; liczba internatów 19, internistów 693. Potrzeba rozbudowy internatów bardzo wielka, trudności przede wszystkim lokalowe.

Przy wszystkich Zakładach K. N. były czynne stołówki, z których korzystali zarówno internisci, jak i uczniowie mieszkający poza internatami.

szechnej i 2 pierwszych gimnazjalnych na klasy nowej 8-letniej szkoły podstawowej. Stało się to w toku bieżącej nauki, przy tym, jak wiadomo, w nieprawdopodobnie ciężkich warunkach powojennych, które powodując olbrzymią rozpiętość poziomów umysłowych dzieci i młodzieży przy różnorodności urządzeń szkolnych i braku odpowiednich pomocy naukowych — odbijają się w rezultacie na wynikach nauki jako ogromna nierówność osiągnięć nauczania. Dodajmy do tego różnorodność samych szkół, jak np. istnienie pełnowarto-

ściowych 8-klasowych obok 4-klasówek lub 8-letnich, realizujących program przy 2 siłach nauczycielskich, pozostawienie w niektórych gimnazjach klas wstępnych, tymczasowe istnienie klas skróconych i kursów popołudniowych itp. Weźmy wreszcie pod uwagę, że zarządzenia i drukowane programy docierają do szkół, zwłaszcza na prowincji, bardzo powoli, czasem jeszcze dłużej wędrują z szkolnych kancelarii do rąk nauczycielskich i że choć niewielkie są ceny tych książeczek, nie może przeciętny pedagog pozwolić sobie na obciążenie swego ubożuchnego budżetu ich kupnem na prywatną własność.

Cóż więc dziwnego, że w takich warunkach gubi się niekiedy nauczyciel historyk i nie wie, od czego ma kurs zacząć, a tym bardziej na czym go skończyć i w jakiej rozciągłości traktować historyczne zdarzenia włączone do programu danej klasy.

Na szczęście, na początku bieżącego roku szkolnego ukazało się wydawnictwo, które dla szkolnictwa powszechnego usuwa wszelkie wątpliwości i rozstrzyga nieporozumienia. Jest nim książeczka zawierająca opracowane przez Ministerstwo Oświaty „Plany godzin i programy przejściowe na rok szkolny 1946/47 dla szkół powszechnych“.

Według tych planów już w III klasie w II półroczu wprowadzony został przedmiot, zaliczony w rozkładzie godzin do zakresu historii, mianowicie, pogadanki prehistoryczne. Ponieważ już od dość dawna ukazały się na półkach księgarskich: podręcznik dla ucznia J. Przeworskiej „Życie ludzi w dawnych wiekach“, str. 155, wyd. P. Z. W. S., cena 30.— zł oraz pomoc dla nauczyciela — Z. Podkowińskiej „Człowiek w czasach przedhistorycznych“, wyd. P. Z. W. S., str. 220, cena 70.— zł, dzięki nim więc intencje twórców programu co do zakresu i ujęcia przedmiotu, są szczegółowo zilustrowane i uczący wie, czego ma się trzymać. Właściwa nauka historii zaczyna się w br. szkolnym zarówno w IV, jak też w V klasie, co tłumaczy się tym, że jeszcze rok temu w dawnej szkole powszechnej odrębnego przedmiotu historii w kl. IV nie było, jedynie w tematyce pogadanek z języka polskiego uwzględniono trochę wydarzeń i kilka postaci historycznych. Wynika z tego, że tegoroczna klasa V spóźniona jest w całości kształcie programu historii o cały rok. Dlatego oprócz kursu IV kl., który obejmuje 44 tematy historyczne, od początku istnienia Polski do końca epoki Wazów, musi nauczyciel w tej klasie wziąć jeszcze dalszych 19 (45—63) tematów i doprowadzić kurs do Kongresu Wiedeńskiego włącznie.

Prawie wszystkie powyższe tematy (47—63) włączone są również do kursu kl. VI jako jego początek, ponieważ zeszłoroczna kl. V miała według programu z r. 1945/46 zakończyć kurs wcześniej: na odsieczy Wiedeńskiej. Obecna klasa VI obejmuje więc okres

historyczny od początku XVIII w. do wybuchu drugiej wojny światowej, tematów 61 (47—108).

Podobnie przedstawia się sytuacja w tegorocznej klasie VII, gdzie również trzeba zacząć od uzupełnień programu zeszłorocznej klasy VI, według planów obowiązujących w r. 1945/46 zakończonym na powstaniu styczniowym. Wobec tego 40 początkowych godzin lekcyjnych przeznacza zarządzenie Ministerstwa na uzupełnienie propedeutycznego kursu dziejów Polski (tematy 79—108), po czym należy przejść do historii starożytnej w zarysie, kończąc ją na upadku cesarstwa rzymskiego i początku wędrówki ludów.

Jak widać z powyżej przytoczonych wskazań programów na bieżący rok szkolny realizacja ich w kl. III, IV i V nie jest uzależniona od żadnych lokalnych warunków, w klasach tych zalecony kurs dopiero zaczyna się i od nauczyciela wyłącznie zależy, aby go do określonego końcowego punktu doprowadzić. Natomiast w kl. VI i VII należy się liczyć z często występującym opóźnieniem materiału z powodu, iż nie został wyczerpany w ubiegłym roku szkolnym.

Dla tych wypadków rada może być tylko jedna: wciągnąć zaległy materiał do całości tegorocznego kursu, tak aby punkt końcowy wskazany przez ministerialny program został rygorystycznie osiągnięty, w przeciwnym bowiem razie zaległości te póty będą się przesuwały, aż w końcowej klasie wypadną zupełnie z materiału nauczania albo też zostaną najbardziej po macoszemu potraktowane okres dziejów najmocniej w swej treści oraz chronologicznie zbliżony do współczesności, najważniejszy więc gdy chodzi o genetyczne rozumienie jej zjawisk i problemów. Z nadmiarem materiału nie można poradzić sobie w ten uproszczony sposób, aby z kursu usunąć po prostu niektóre okresy lub działy historyczne, ponieważ nauka historii, nawet w kursie propedeutycznym, nie powinna zatracić swych istotnych i charakterystycznych cech w ujmowaniu faktów minionej rzeczywistości, jakimi są ciągłość czasowa i mocne powiązanie różnorodnych zjawisk życia. Skróty programowe mogą przeto być dokonane jedynie przez bardzo ostrożne uogólnienia, przez uważne wyselekcjonowanie mniej istotnych faktów i szczegółów, tak aby pozostał przynajmniej zarys całości. I jeszcze jedno. Dla każdego pedagoga jest jasne, że przy wysuwaniu obiekcji wynikłych z przeladowania kursu materiałem historycznym, nie to jest najtrudniejsze, jak wskazane wiadomości podać dzieciom i młodzieży, lecz jak je utrwalić, jak przeistoczyć szybkie „przejście“ kursu, „przerobienie“ programu na rzetelną, trwałą „wiedzę“ uczniów. Na to więc przede wszystkim należy zwrócić uwagę. Wiadomo, że coraz bardziej w tym powojennym czasie piętrzą się przed nami trudności szkolne:

brak podręczników jest najistotniejszą przeszkodą w normalnym realizowaniu programu w szkole powszechnej, zwłaszcza w jej niższych klasach. Wiemy o tym wszyscy i wszyscy z tym walczymy. W wydawnictwach aprobowanych przez Ministerstwo Oświaty został zapowiedziany na b. r. szkolny podręcznik na kl. V „Było to dawno“ i na kl. VI „W walce o wolność narodu i człowieka“, opracowane oba przez Hoszowską, Szczuchurę, Tropaczyńską i Ogarkową; podobno już pierwsza część podręcznika na kl. V nawet ukazała się w ubiegłym roku szkolnym, do Okręgu Krakowskiego jednak nie dotarła. Przedwojenne podręczniki, nie dostosowane do obecnego programu i w prywatnej sprzedaży nabywane po paskarskich zawrotnych cenach, nie mogą być brane w rachubę. Liczyć się można częściowo z pomocą skryptów, o ile robione są pod kontrolą władz oświatowych przez odpowiedzialne kompetentne osoby czy instytucje, jak np. skrypty wydawane przez Spółdzielnię Pomocy i Urządzeń Szkolnych, Kraków, ul. Kapucyńska Nr. 2. Częściowo trzeba nadal obywać się jeszcze w szkole podstawowej bez podręczników.

W takich wypadkach nacisk w nauczaniu musi być położony jeszcze mocniej niż zwykle na pracę szkolną, na powtarzanie w klasie nowego materiału, nieustanne odświeżanie dawniejszego, na utrwalaniu go przez wszelkie zdobywane ilustracje, czytanki, wycieczki, obchody itp. Zeszyt również może być ważną pomocą, lecz prowadzony bardzo ogólnie, na poziomie, kiedy zapisywanie dyktowanych kilku zdań dla zapamiętania nie pochłonie więcej czasu, niż kilkakrotne powtórzenie przez zespół dzieci niezbędnych do przyswojenia wiadomości. Im klasa starsza i rozsądniejsza, tym bardziej zeszyt może pełnić funkcje pomocy o charakterze podręcznikowym, zeszyt, oczywiście, kontrolowany, co obarcza uczącego ciężką, dodatkową pracą. Lecz nawet w najlepszych razach w obecnych warunkach tylko nieznaczna część tego, co może na lekcji opowiedzieć nauczyciel, zostanie w pamięci uczniowskiej. Cóż robić! Braki w szczegółach wiedzy historycznej u naszych wychowanków zaliczymy częściowo na konto strat wojennych. Złe jednak byłoby, gdybyśmy to konto obciążyli własnymi naszymi grzechami. Toteż każdy z uczących bardzo troskliwie powinien na początku roku rozdzielić cały materiał na drobniejsze kalendrarowe okresy, a z nastaniem każdego okresu rozplanować niemal według lekcji, co będzie brał z uczniami. Na stosowność takiego rozplanowania wskazuje program ministerialny, który przy klasie VII i VIII (wariant B) sam podaje liczbę godzin przeznaczonych na przerobienie danego materiału, a nawet przepisuje określony czas na jego powtórzenie i synchronizację. Przy takim rozplanowaniu pracy ustalili też sobie uczyący, jakie momenty be-

dzie chciał wdrożyć na całe życie w pamięć uczniowską, aby stały się fundamentem i słupami orientacyjnymi dla całej jego nabywanej teraz i potem wiedzy, co zaś będzie użyte tylko dla uświadomienia związków między poszczególnymi zjawiskami, co posłuży dla wyjaśnienia faktów, dla zainteresowania klasy, a wreszcie co z materiału programowego z bólem serca, lecz z konieczności życiowej, mimo wszystko, trzeba będzie dla dobra całokształtu kursu w tej jego części pominąć.

Ujęcie materiału historycznego w bieżącym roku szkolnym w klasach IV—VI i częściowo VII ma odpowiadać wymaganiom kursu propedeutycznego. Będzie więc, z zachowaniem wszelkich zastrzeżeń co do prawdy naukowej, ujęciem obrazowym. Wskazują na to zresztą same sformułowania tematów w zaleconym przez Ministerstwo programie. W klasie VII specyficzne jej warunki przejściowości i pośpiechu stawiają uczącego historii wobec konieczności możliwie prostego i łatwego ujęcia kursu, a w niektórych partiach nawet szkicowego potraktowania materiału.

Klasa VIII znalazła w bieżącym roku szkolnym jeszcze niewielkie zastosowanie. Tam jednak, gdzie powstała, stawia przed gronem nauczycielskim swoiste zadania do spełnienia, zadania klasy końcowej w danym typie szkoły. Ma więc klasa ta obowiązek nie tylko zakończenia każdego odrębnego przedmiotu nauczania, lecz również zamknięcia całokształtu podstawowego wykształcenia obywatela Polski. Dlatego wprowadzony został w klasie tej nowy przedmiot, wyposażony w 2 godziny tygodniowo „Nauka o Polsce i świecie współczesnym“. Ma ona na celu, między innymi, dać wychowankom szkoły podstawowej potrzebne obywatelowi „ pewne minimum wiedzy ekonomicznej, socjologicznej i prawnoustrojowej“ oraz „przedstawić zarys naczelných problemów światowej i polskiej współczesności w ich socjologiczno-historycznej genezie“, ma też zadania wychowawcze, związane, podobnie jak wyżej przytoczone cele poznawcze, z podbudową historyczną. Dlatego według wskazań Ministerstwa przedmiot ten oddany ma być w ręce historyka, jeżeli go szkoła posiada, dlatego również, zorganizowanie nauki o Polsce i świecie w szkole powszechnej zabacza bardzo mocno o nauczanie historii.

Wyjątkowo w bieżącym roku szkolnym klasa VIII znalazła się w tym położeniu, że prawie wszędzie ona jedna reprezentuje nadbudowę nad propedeutycznym kursem nauczania i jako taka będzie jedyną klasą przejściową od najniższego do wyższego stopnia szkoły, do szkoły średniej w nowym ustroju. W tym też roku podbudowa nauczania historii w tej klasie może być zasadniczo dwojaka: V—VII klasy szkoły powszechnej ze skróconym propedeutycznym kursem historii Polski, bądź, bardzo rzadko, I klasa gimnazjalna

z kursem historii starożytnej i wczesnego średniowiecza. Ze specjalnej więc sytuacji tegorocznej klasy VIII wynikają specyficzne konsekwencje dla realizacji jej programu historii. Przede wszystkim należy zakończyć propedeutyczny kurs historii polskiej, jeśli nie zostało to spełnione w poprzedniej klasie, jednakże z braku czasu, w takim tylko minimalnym zakresie, aby nie pozostawić ucznia bez tych najważniejszych podstawowych wiadomości z ojczyrstych dziejów, bez jakich nie powinien obejść się żaden obywatel nowoczesnej demokratycznej Polski. Dalej program ministerialny pozostawia do wyboru nauczyciela jeden z dwóch możliwych wariantów kursu historii: albo A) zarys całości kształtu wiedzy historycznej od starożytnego Wschodu do epoki imperializmu końca XIX wieku w zakresie dziejów powszechnych (37 tematów), po czym bardziej szczegółowe potraktowanie (20 tematów) okresu 1871 do 1919 r., albo wariant B) nowoczesna historia powszechna (1815 do 1919) stanowiąca odpowiednik do kursu historii polskiej w klasie VII. Oba warianty mają stanowić oparcie dla Nauki o Polskę i świecie współczesnym w historycznym jej ujęciu. Ze względu na ogrom materiału w stosunku do wymie-

zonego na historię czasu (2 godziny tyg.) niezależnie od wyboru wariantu programowego A) czy B) przed przystąpieniem do jego realizacji trzeba będzie jeszcze gruntownie niż w innych klasach przemyśleć organizację pracy w ciągu roku, aby dokonać ściślejszej selekcji przeznaczonego do nauki materiału, przy tym należy mieć w pamięci jako kryterium wyboru zasadę, że kurs historii ma służyć za podbudowę dla Nauki o Polsce i świecie współczesnym. Bardzo więc dokładna znajomość programu tego przedmiotu odegra rolę nitki Ariadny przy wyjściu z istotnie trudnej, lecz nie beznadziejnej sytuacji.

Co do rozplanowania zajęć w obu merytorycznie związanych ze sobą przedmiotów, zdaje się, że jedynie możliwe będzie takie, aby najpierw w pierwszym półroczu szkolnym 4 godziny (2 historii + 2 Nauki o Polsce i świecie współczesnym) przeznaczyć na historię i kurs ukończyć, a dopiero w II półroczu również w 4 godzinach tygodniowo realizować program nauki o Polsce i świecie współczesnym, rozporządzając u młodzieży już przygotowanym materiałem historycznym.

D. c. n.

Przegląd ostatnich wydawnictw

Ministerstwo Oświaty. — Plany godzin i programy przejściowe na rok szkolny 1946/47 dla szkół powszechnych. Nakładem Państw. Zakładów Wydawnictw Szkolnych — Warszawa 1946 r. — Str. 240. Cena 50 zł.

Z pełnym uznaniem i żywym zadowoleniem powita ogół nauczycielstwa polskiego tę publikację, stanowiącą zręby organizacyjne, wychowawcze i dydaktyczne nowej, pełnej 8-letniej szkoły powszechnej. Książka pojawia się w samą porę, bo z nowym rokiem szkolnym, dzięki czemu kierownicy szkół i nauczyciele będą mogli spokojnie opracować i wykonać plany dydaktyczne i wychowawcze na cały rok. Pewien niepokój wywołać może określenie: „Programy przejściowe”, uważne jednak przejrzanie książki doprowadzić musi do wniosku, że owa przejściowość podyktowana została koniecznością wyrównania materiału w zakresie niektórych tylko przedmiotów i to w starszych klasach, zasadnicza zaś budowa programu pozostanie bez zmian.

Oprócz programu nauczania, obejmującego wszystkie przedmioty — prócz religii, książka zawiera 6 planów lekcyjnych zarówno dla szkoły pełnej 8-klasowej, jak i dla szkół o 1, 2 i 3 nauczycielach. Należy przypuszczać, że nakład 70.000 egzemplarzy okaże się wystarczający i książka dotrze do rąk każdego zainteresowanego nauczyciela.

Henryk Barycz. Słazacy w polskiej kulturze umysłowej na tle polsko-śląskich związków duchowych w przeszłości. Książnica-Atlas. Wrocław—Warszawa 1946 r. Str. 72.

Wilhelm Szewczyk. Śląski trud literacki. Pisarze śląscy XIX i XX w. — Książnica-Atlas. Wrocław—Warszawa 1946 r. Str. 67.

Oto dwie świeżo wydane broszury z cyklu „Oblicze Ziemi Odzyskanych — Dolny Śląsk”, który ma stanowić informacyjny zarys wiedzy o ziemi dolno-śląskiej, o jej obrazie fizjograficznym, bogactwach naturalnych, jej przeszłości historycznej, jej polskich tradycjach kulturalnych i związkach z macierzą. Cały cykl obejmie według zapowiedzi wydawców około 20 broszur, opracowanych przez wybitnych znawców przedmiotu, którzy postawili sobie za zadanie zbliżenie społeczeństwa do problemu Śląska i wykazanie, że ta stara piastowska dzielnica była i jest organiczną częścią Państwa Polskiego.

Henryk Barycz w swej niezwykle ciekawej i zawierającej syntezę dzisiejszego stanu badań naukowych z tej dziedziny rozprawie wykazuje kulturalną łączność Śląska z Polską na przestrzeni całego niemal tysiąclecia naszych dziejów; w pewnych okresach była ona ściślejsza, w innych słabsza, ale poczucie wspólnoty plemiennej z resztą Polski i świa-

domość odrębności w stosunku do napierających Niemców istniała w mniejszym czy większym stopniu zawsze wśród ludu śląskiego. W stosunkach śląsko-polskich rozróżnia Barycz cztery okresy: I okres przodownictwa Śląska w kulturze polskiej; są to czasy od początku istnienia państwa polskiego do poł. wieku XIV. Okres II — obejmujący dwa wieki: od poł. XIV do poł. XVI w. — to czasy, kiedy Śląsk nie stanowiąc już faktycznie części składowej państwa polskiego — ciążył ku niemu, czego wyrazem są żywe stosunki przedstawicieli elity umysłowej Śląska z Jagiellonami, znaczny napływ Ślązaków na Uniwersytet Krakowski oraz ich udział w ruchu naukowym i wydawniczym w Polsce. Okres III trwa przez przeciąg blisko 3 stuleci aż do pocz. XIX w., — wtedy to Śląsk zalewa fala germanizacji najpierw w granicach monarchii austriackiej, a następnie pruskiej, ale i w tym czasie nie brak wybitnych Ślązaków dających znaczny wkład w naukę i kulturę polską. Wreszcie okres IV — to czasy budzenia się i odrodzenia świadomości narodowej w śląskich masach ludowych w ciągu w. XIX i pocz. XX. Autor chętniej zajmuje się związkami kulturalnymi w odległej przeszłości, to też trzy pierwsze okresy omawia obszernie, natomiast czwarty traktuje zwięźle, a nawet pobieżnie.

Niejako uzupełnieniem książki Barycza jest rozprawka Wilhelma Szewczyka obrazująca śląski trud literacki na przestrzeni wieku XIX i pocz. XX. W kilku rozdziałach, stanowiących jak gdyby zamknięte szkice o charakterze publicystycznym zapoznaje nas autor z nazwiskami i twórczością wybitniejszych poetów i pisarzy śląskich, oceniając ich nie od strony artystycznej wartości ich utworów, ale raczej ideowej i wpływu ich działalności literackiej na uświadomienie narodowe ludu śląskiego, w którym zawsze drzemała dusza polska. Mimo, iż w porównaniu z wielką poezją romantyczną, a później pozytywistyczną i „Młodej Polski” dorobek poetycki Śląska pod względem artyzmu i tematyki wypada skromnie, utwory niektórych poetów śląskich np. Juliusza Ligonia, Bonczyka czy Damrota, czy wreszcie Jana Kupca, nie mówiąc już o Lompie, Miarce, czy Stalmachu powinny wejść do każdego szkolnego podręcznika literatury polskiej.

Obydwe rozprawy zamykają zestawienia bibliografii ułatwiające czytelnikowi dostęp do źródeł, z których autorzy czerpali. Omawiane książki winny się znaleźć w ręku każdego nauczyciela historii i języka polskiego, zwłaszcza na poziomie licealnym, gdyż dziś już nauczania obydwu tych przedmiotów w szkole średniej nie można sobie wyobrazić bez uwzględnienia kulturalnego wkładu Śląska.

Jan Nowakowski. — Przymierze z ziemią. — Ochrona przyrody, a wychowanie. — Nakł. Państw. Rady Ochrony Przyrody. Kraków 1946 r. Str. 23. Cena 25 zł.

Przez lat 6 człowiek w szaleńczym jakimś zaślepieniu burzył i niszczył własnymi rekoma to, co wznosiły całe pokolenia w dziedzinie materii, to czego ludzkość dorabiała się przez tysiąclecia w dziedzinie ducha, to wreszcie, co mu hojna przyroda w darze bez jego trudu i udziału złożyła. Z tymi bezpośrednimi zwłaszcza darami natury — stającymi nie tylko biologiczną podstawę istnienia człowieka na ziemi, ale dostarczającymi mu licznych doznań estetycznych i będącymi ważkim czynnikiem kształtowania się jego osobowości, — obszedł się człowiek w ciągu wojennych zmagani bezlitośnie, niszcząc całe połacie pól uprawnych, trzebiąc lasy i ich naturalnych mieszkańców i obracając ogromne przestrzenie ziemi w martwą pustynię. — Dziś — stojąc na ruinach zamierza podjąć twórczy trud na nowo, chce uratować to, co jeszcze uratować można, chce odbudować to, co zniszczył zarówno w dziedzinie dóbr materialnych, jak i duchowych, i wie, że uczyni to skutecznie przede wszystkim poprzez odbudowę wewnętrzną jednostki i społeczeństwa, poprzez wychowanie.

Dlatego dobrze się stało, że prognoza nowego roku szkolnego ukazała się krótko, zwięźle, ale o dużym bogactwie problemów rozprawka Nowakowskiego stawiająca przymierze z ziemią i ochronę zniszczonej ręką ludzką przyrody jako jedno z podstawowych zagadnień wychowawczych o zasięgu i znaczeniu ogólnopaństwowym. Podejmuje i rozwija tutaj autor postulat wysunięty przez Min. Cz. Wycecha w jego mowie wygłoszonej przed rokiem w Krakowie, a zawarty w słowach: „Sprawa ochrony przyrody ojczyzny zajmie w programach szkolnych i oddziaływaniach wychowawczych należne jej miejsce. Walory wychowawcze obcowania z przyrodą są tak znaczne, iż szkoła stawia je w swym planie wychowawczym na jednym z pierwszych miejsc”.

Pracę swą ujął autor w trzech rozdziałach. W pierwszym stwierdza na kilku przykładach, że sprawa ochrony przyrody jest poważnym zagadnieniem natury gospodarczej, w drugim patrzy na przyrodę jako na źródło doznań estetycznych, a zatem jako na składnik „narodowej kultury i współtwórce dziejów ducha ludzkiego”, — w trzecim wiąże sprawę wychowania młodzieży z ideą ochrony natury, rzucając hasło: „Zdobądźmy młodzież dla przyrody, a przyroda zdobędzie ją dla nas”, — i zn. dla naszych dążeń wychowawczych. Na poparcie tego cytuje słowa M. Sokołowskiego z jego pracy „Ochrona przyrody w szkole”: „Człowiek, który w młodości poznał i pokochał jakąś ideę, będzie jej służył tym pewniej

i w wieku dojrzałym i stanie się ośrodkiem dalszej jej propagandy". Tej propagandy właśnie i to propagandy rozumnej, celowej, stałej, poprzez szkołę, świetlicę i harcerstwo zwłaszcza — wymaga idea ochrony przyrody ojczyznej, tej idei praca Nowakowskiego właśnie się przysłuży, dając wiele cennego materiału do pogadanek i dyskusji.

Dr. Stanisław Jerschina. — Teoria literatury i rozbiór literacki w nowej szkole. — Podręcznik dla nauczycieli i samouków. — Nakładem Towarzystwa Polonistów i wydawnictwa „Nowe Horyzonty”. — Przemysł 1946 r. — str. 150. Cena 120.—.

„Pobudką do napisania tej książki — pisze autor we wstępie — było wprowadzenie szeregu zagadnień dotyczących wiedzy o książce i o piśmiennictwie do nowego programu szkoły powszechnej i I klasy gimnazjalnej, w szczególności: teorii literatury, estetyki, poetyki, prozodii, stylistyki i wersyfikacji. — Wychodząc z tego założenia — czytamy dalej — staraliśmy się nakreślić zarys teorii piśmiennictwa, zwłaszcza pięknego — i analizy dzieła literackiego uzupełniony wiadomościami o wierszu, książce i drukarstwie oraz wskazówkami metodycznymi. Z tego powodu — kończy autor swą przemowę „Do Czytelnika” — książka może być pożyteczna nie tylko dla nauczyciela, ale zarazem dla każdego, kto chce zapoznać się z podstawami teorii literatury i analizy literackiej, czy to dla lepszego rozumienia treści i odczuwania piękna czytanych książek, czy dla zdobycia podstawy do dalszych, ściśle już naukowych studiów teoretycznych. Nawiasem mówiąc z korzyścią można ją zalecić do przeczytania uczniom klas licealnych”.

Tymi słowy omawia i ocenia swą książkę sam autor. W zasadzie można się z tą oceną nawet zgodzić. Omawiana książka bowiem wobec łatwego i popularnego ujęcia przedmiotu, przy zupełnym niemal braku podobnych publikacji u nas, oddać może ogromne usługi nauczycielowi — i to nie tylko szkoły powszechnej — z tym zastrzeżeniem, że uznając ją wyłącznie za pomoc dla siebie — nie będzie jej w całej rozciągłości w szkole stosował.

Zamieszczona na końcu dziełka bibliografia umożliwi nauczycielowi pogłębienie studiów nad poszczególnymi zagadnieniami zwięźle w książce omówionymi.

Czasopisma

Konieczność szybkiego zwiększenia kadr nauczycielskich drogą specjalnych kursów skróconych dla kandydatów na nauczycieli posiadających niepełne przygotowanie naukowe i pedagogiczne do zawodu — spowodowała potrzebę stworzenia pewnych środków dopomagających nauczycielowi do zdobycia niezbędnego zasobu wiedzy teoretycznej i praktycznej. Ta potrzeba podyktowała Ministerstwu

Oświaty oprócz konferencji informacyjnych i kursów wakacyjnych i świątecznych podjęcie nowego wydawnictwa, którego numer 1 niedawno się ukazał, a mianowicie „Poradnik dla nauczycieli zdobywających kwalifikacje zawodowe drogą samokształcenia”. (Skład główny: Państw. Zakł. Wydawn. Szkolnych w Warszawie. Al. 1 Armii 25. — Cena egzemplarza 15 zł). Nr. 1 obejmujący 75 str. zawiera: a) ogólne wskazówki i porady, podane w dwóch artykułach: A. Molaka — Formy organizacyjne kształcenia nauczycieli szk. powsz. drogą kursów i kierowanego samokształcenia oraz K. Wojciechowskiego — Jak się uczyć i myśleć. b) przydziały pracy z matematyki, fizyki, języka polskiego (literatura i gramatyka) i psychologii, wreszcie, c) uwagi bibliograficzne o podręcznikach i lekturze uzupełniającej. — Całość poprzedzona jest wstępem pouczającym czytelnika, jak ma z „Poradnika” korzystać. Potrzebę i znaczenie wymienionego wydawnictwa uzasadniać zbytecznie, zainteresowani nauczyciele sami je zrozumieją.

Ostatni numer 4—5. *Nowej Szkoły* poświęcony jest głównie zagadnieniu burs i internatów. Szereg artykułów piera Ign. Jakubca, E. Kuroczki, J. Doroszewskiej i F. Mieczki omawia problemy organizacyjne i wychowawcze tych instytucji, które zaczynają odgrywać coraz wybitniejszą rolę w wychowaniu zastępów nowych obywateli. Uwaga społeczeństwa i władz szkolnych tym bardziej winna się na nich skupiać, że w wyniku wojny liczne zastępy młodzieży utraciły swych naturalnych opiekunów, jakimi są rodzice i muszą szukać opieki i namiastki domu rodzinnego właśnie w bursach, internatach i t. zw. domach dziecka. — W części informacyjnej ostatni numer „Nowej Szkoły” przynosi ciekawe dane dotyczące szkolnictwa w Czechosłowacji, Jugosławii a nawet w Chile, szkolnictwa polskiego w Belgii oraz bogaty dział „Aktualii”.

Młoda lecz zasłużona już około krzewienia czytelnictwa i kultury literackiej Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik” po udanej próbie na polu specjalnych wydawnictw dla dzieci młodszych i starszych przystąpiła ostatnio do wydawania czasopisma dla młodzieży dorastającej. W ten sposób obok „Swierszczyka” przeznaczonego dla klas młodszych szkoły powszechnej i „Przyjaciela” — przeznaczonego dla uczniów starszych klas szkoły powszechnej — staje trzeci tygodnik „Młoda Rzeczpospolita” dla uczniów obecnego gimnazjum i liceum. Z czasem trzy te pisma zostaną niewątpliwie dostosowane do wymagań, zainteresowań i poziomu uczniów trzech członów zreformowanej szkoły polskiej: dwustopniowej szkoły ogólnokształc. typu powszechno-gimnazjalnego oraz liceum.

„Młoda Rzeczpospolita” — powstała z inicjatywy grona nauczycieli krakowskich szkół śre-

dnich i przedstawicielei „Czytelnika” — jest pi-smem młodzieży — i dla młodzieży t. zn. że oprócz pisarzy, publicystów i pedagogów wy-powiada się na jej łamach sama młodzież i to młodzież z całej Polski. Pismo redagowane interesująco i żywo, ma za zadanie zblizenie młodzieży do aktualnych problemów, jakie niesie dzisiejsza chwila dziejowa, obudzenie i podniesienie wśród niej zainteresowań nau-kowych i literackich, zaprawienie zdolniej-szych i swiatlejszych jednostek obdarzonych talentem literackim do jasnego precyzowania swych myśli i przekonań i zamieszczania ich w formie artykułów na łamach pisma, a przez to wyrabianie cywilnej odwagi i odpowiedzial-ności za słowo, czego nam tak w społeczeń-stwie brak, wreszcie Mł. Rz. stanowić ma kul-turalną rozrywkę dla dorastającej młodzieży.

Wychodząc z założenia, że czasopismo tego typu wnosi twórcze pierwiastki w życie szkol-ne i pozaszkolne młodzieży, a przez to stać się może wybitnym środkiem wychowawczym i prawdziwą pomocą w nauczaniu — Szkolne Władze Krakowskie ustosunkowały się jak naj-zyczliwiej do „Młodej Rzeczypospolitej” zaleca-jąc dyrekcjom podległych sobie szkół średnich wszelkich typów, by zachęciły młodzież do pre-numeraty czasopisma.

Wł. Żytyński

KRONIKA

Zjazd Dyrektorów Szkół Zawodowych

W dniach 1 i 2 lipca odbył się w Krakowie Zjazd dyrektorów szkół zawodowych Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Obrady toczyły się w auli Państwowego Liceum Administracyjnego przy ul. Kapucyńskiej. Zjazd zagał Kurator Okręgu Szkolnego Włodzimierz Galecki, podkreślając z całym naciskiem doniosłość za-wodowego szkolenia młodzieży w obecnej do-bie.

Na zjeździe wygłoszono następujące referaty:

- 1) „Zagadnienia wychowawcze szkół zawo-dowych, wobec dzisiejszej rzeczywistości” — Naczelnik Wydziału Inż. Nawrocki.
- 2) „Zadania wychowawcze burs i internatów — wizytator Górski.
- 3) „Zadania wychowawcze bibliotek szkol-nych” — wizytatorka Dulembina.
- 4) „Spółdzielczość w szkole” dyrektor Mgr. Wiśniowski.

Pracowity program zjazdu obejmował prócz referatów zasadniczych komunikaty z zakresu wychowania fizycznego, przysposobienia woj-skowego i harcerstwa.

Prócz obrad plenarnych odbyły się zebrania komisji odpowiednich działów szkolnictwa za-wodowego, na których przepracowano zaga-dnienie organizacji roku szkolnego 1946/47.

Zjazd odbył się w niezwykle miłej atmosf-erze. Żywa dyskusja, podniesienie wielu nowych zagadnień, rzetelna troska o przyszłość szkol-

nictwa zawodowego cechowała wypowiedzi uczestników zjazdu.

Na czoło wszystkich zagadnień wysunął się bezsporny fakt, że Polska potrzebuje 3/4 mi-liona pracowników kwalifikowanych we wszy-stkich działach życia gospodarczego. Społeczeństwo nie docenia natomiast znaczenia szkół zawodowych, stąd też napływ młodzie-ży do szkół zawodowych nie odpowiada wzmo-żonemu zapotrzebowaniu wszystkich działów życia gospodarczego.

Podkreślić należy nadto, że nowe rozporzą-dzenie Ministerstwa Oświaty udostępniło wszy-stkie gimnazja i licea zawodowe młodzieży żeńskiej; wobec czego przyjąłoby należało, że znaczna część tej młodzieży skieruje się do szkół zawodowych.

Nie zapoznając w zupełności znaczenia wszy-stkich działów szkolnictwa zawodowego dla dzieła odbudowy Polski, zwrócono szczególną uwagę na doniosłą rolę szkół kształcących — zawodowych i gospodarczych.

Z uwagi na wysoki poziom obrad i aktual-ność wysuniętych zagadnień przyjąć należy, że zjazd dyrektorów szkół zawodowych przy-czyni się w znacznej mierze do usprawnie-nia pracy tego tak ważnego dzisiaj działu szkol-nictwa.

N.

Zjazd Inspektorów Szkolnych w dn. 4, 5 i 6-go lipca 1946 r.

Konieczność ustalenia zasad organizacji pra-cy w r. szk. 1946/47 skłoniła tut. Kuratorium do zwołania zjazdu wszystkich pracowników pedagogicznych Inspektoratów Szkolnych z te-renu Kuratorium Krakowskiego.

Rosnące z dnia na dzień potrzeby szkolnic-twa, konieczność możliwie szybkiego uleczenia ran spowodowanych wojną i dostosowania szkoły do wymagań chwili obecnej sprawiły, że program zjazdu wypełnił szczerlnie całe trzy dni i był poważnym wysiłkiem dla uczestni-ków.

Zjazd zagał Kurator Okręgu Szkolnego ob. Galecki Włodzimierz podkreślając w przemó-wieniu konieczność sumiennej i umiejętnej pra-cy wszystkich tych, którym zlecono troskę o lo-sy polskiej szkoły. Program zjazdu wypełniły sprawozdania inspektorów, referaty ob. ob. nac. Jakubca, wizytatora Śpiewaka, inspekto-ra dr. Gnoińskiego, komunikaty poszczegól-nych wydziałów Kuratorium oraz dyskusje w związku z poruszonymi tematami.

Wyczerpujących wskazań na r. szk. 1946/47 udzielił biorący udział w zjeździe wiz. ministe-rialny dr. Balicki.

W toku obrad zarysowały się najbardziej piekące potrzeby szkolnictwa powszechnego na terenie tut. Okręgu. Należy do nich w pier-wszym rzędzie brak nauczycieli na wakujące stanowiska, sięgający cyfry 1.500 osób, lichej stan budynków szkolnych, oraz ogromne bra-

ki w sprzętach i pomocach naukowych i bibliotekach. Niezmiernie ciężkie warunki mieszkaniowe powodują masowy odpływ nauczycielstwa na Ziemię Zachodnią i niechęć kandydatów do zawodu do zajmowania stanowisk opuszczonych.

W związku z reformą szkolną w nadchodzącym roku szkolnym zostaną zorganizowane klasy VIII-me w szkołach powsz. na terenie pow. tarnowskiego i bielskiego, zaś w następnym roku szk. i reszta powiatów zostanie objęta reformą.

Sprawa zaopatrzenia szkół w podręczniki przedstawia się pomyślnie wobec wznowionej akcji Państw. Zakł. Wyd. Szkol. i w nadchodzącym roku szkolnym znikną już te ogromne

trudności, jakie nastęczał w b. r. uczniom i nauczycielstwu brak podręczników.

W trzecim dniu obrad odwiedził zjazd Minister Oświaty ob. Cz. Wycech, który w dłuższym przemówieniu naświetlił trudności piętrzące się na drodze realizacji reformy szkolnej, zobrazował wysiłki Rządu i Ministerstwa Oświaty zmierzające do wprowadzenia jej w życie i wezwał uczestników do wyłączenia wszystkich sił do pracy nad budową nowej, demokratycznej z ustroju i ducha szkoły polskiej.

Przemówienie końcowe Kuratora ob. Gałęckiego zakończyło obrady wypełnionego poważną pracą Zjazdu, którego rezultatów oczekiwać należy w nadchodzącym roku szkolnym.

Nakładem Wydawnictwa: Dziennik Urzędowy Kuratorium Okręgu Szkolnego.

Adres Redakcji i Administracji: Kraków, ul. Dietla 90, III. p. pokój Nr. 4. Telefon 599-17.

Prenumerata za II półrocze 1946 r. wraz z numerem niniejszym wynosi 200 zł. Prenumeratę wpłacać należy na konto P. K. O. Nr. IV—840.

Cena niniejszego numeru wynosi 70 zł.